

Rapport di Ombudsman ta revela problema di accesibilidad y informacion publico den institucionnan cu ta traha cu mucha y hoben



Pagina 3

- Antropologo ta enfatisa falta di trato husto di migrante den sector di Turismo

Pagina 4

- Republica Dominicana: Defensor di Pueblo ta lansa estudio di diagnostico riba desaparicionnan

Pagina 10

- Estadonan di EU ta sostene prohibicion riba AI generando 'deepfake' sexualisa

Pagina 16

ARA: Gastonan di pandemia y cambionan di presupuesto a debilita supervision di finanzas publico na 2020



Pagina 2

Narcotraficante top, Marset entrega na Merca despues di aresto na Bolivia



Pagina 11

Democratanan ta acusa Trump di yuda Rusia cu alivio di sancionnan



Pagina 22



\$5,000 in Total Prizes

Every Thursday & Saturday starting February 21st at 7:00 PM
Buy-in: \$50. Buy 2 Bingo Cards, get the 3rd free.

THE CASINO AT
ST REGIS
ARUBA

Segun ARA: Gastonan di pandemia y cambionan di presupuesto a debilita supervision di finanzas publico na 2020

Algemene Rekenkamer Aruba (ARA) a caba di publica e rapport di investigacion di Cuenta Anual di pais Aruba di año 2020 den cual e ta bisa cu gastonan di pandemia, cambionan di presupuesto y debilidadnan di reportahe a afecta supervision di finanzas publico. ARA a subraya preocupacionnan tocante transparencia, cumplimiento legal y e calidad di reportahe financiero den e cuentanan di gobierno pa 2020, un año marca pa shock economico di pandemia di COVID-19.

E rapport ta conclui cu mientras cu gobierno a introduci reformanan pa modernisa presupuesto y reportahe financiero, faltanan significativo a keda den e maneho y supervision di fondonan publico.

E investigacion ta forma parti di e responsabilidadnan di supervision constitucional di ARA. E ta analisa si e entrada y gastonan di gobierno na 2020 a ser ehecuta di acuerdo cu ley y regulacionnan financiero, mientras cu ta evalua tambe e impacto fiscal mas amplio di e pandemia. Segun e relato, e resultadonan financiero di 2020 ta refleja un di e añanan mas dificil pa Aruba su finanzas publico den historia recien.

E efectonan economico di COVID-19 tabatin un impacto significativo riba e posicion financiero di gobierno. E entradanan a baha drasticamente debi na e destruccion di turismo y actividad economico relaciona, mientras cu gastonan publico a aumenta segun cu gobierno a introduci medidanan di sosten di emergencia. Como resultado, Aruba a registra un deficit operacional di mas o menos Afl. 739,6 miyon na 2020. Gastonan total di gobierno a subi te alrededor di Afl. 1,84 biyon, mientras cu e entradanan a baha na mas o menos Afl. 1,10 biyon, creando un buraco grandi entre entrada y gastonan.

E rapport ta señala cu e aumento den gastonan tabata principalmente impulsa pa programanan di sosten financiero dirigi na yuda trahador, negoshi y gruponan vulnerabel durante e crisis. Den total gobierno a reparti

alrededor di Afl. 341,5 miyon na asistencia di emergencia na 2020. Esaki a inclui Afl. 275,5 miyon na subsidio di salario, Afl. 42,8 miyon na sosten di entrada di emergencia di FASE, y Afl. 22,9 miyon na ayudo pa empresanan chikito y mediano.

Tambe gobierno a haci un contribucion di Afl. 99,7 miyon na e fondo di seguro medico nacional (AZV). Na mesun momento, medidanan di solidaridad introduci durante e pandemia a reduci gastonan di personal y subsidio di salario cu alrededor di 12,6%.

A pesar di e medidanan aki, e efecto combina di bahada di entrada y gastonan di crisis a resulta den un aumento substancial den e deficit nacional.

Fuera di e presionnan financiero inmediato di e pandemia, ARA tambe a analisa cambionan structural introduci den e ley di presupuesto nacional di 2020.

Un di e cambionan mas significativo tabata e presentacion di e presupuesto. En bes di lista gastonan den categorianan di politica detaya, gastonan a ser poni hunto den categorianan di gasto mas amplio pa ministerio.

Segun Departamento di Finanzas, e cambio aki tabata destina pa simplifica e proceso di presupuesto y hacie mas eficiente. Sinembargo ARA a conclui cu e cambio tambe a reduci transparencia y e valor informativo di e presupuesto.

E rapport ta bisa cu e estructura nobo ta debilita e vinculo entre politicanan di gobierno y e recursonan financiero aloca na nan. Tambe a kita e conexion directo entre e presupuesto y e Landsverordening Instelling Ministeries (LIM), e ley cu ta defini e responsabilidad y areanan di politica di ministerionan.

Sin e vinculo ey, e rapport ta argumenta, e presupuesto nacional no ta muestra claramente mas con gastonan di gobierno ta relaciona cu obhetivonan specifico di politica.

ARA tambe a adverti cu e categorianan di presupuesto mas amplio ta permiti ministernan pa cambia fondonan entre areanan di politica den-

tro di nan ministerionan sin aprobacion previo di Parlamento. Esaki ta aumenta flexibilidad di politica ministerial mientras cu potencialmente ta limita e habilidad di Parlamento pa eherce supervision efectivo.

Aunke miembronan di Parlamento a ser informa riba e cambionan pa medio di discusionnan di comision, e rapport ta señala cu no tin prueba cu e legislatura a aproba formalmente e estructura di presupuesto revisa.

A pesar di e estructura revisa, ARA toch a identifica nueve caso di sobregasto na e nivel autorisa pa Parlamento durante 2020.

Mientras cu e cantidad aki ta significantemente mas abou cu e 90 casonan di sobregasto registra na 2019, ARA ta enfatisa cu e reduccion ta pa gran parti e resultado di e categorianan di presupuesto mas amplio cu a usa den e presupuesto di 2020 en bes di mehoracion di e maneho financiero.

Como cu e categorianan di presupuesto a bira menos detaya, a bira menos probable cu e articulonnan di gasto individual lo a surpasa nan limitenan aloca.

P'esey e rapport a adverti cu e bahada den e cantidad di casonan di gasto di mas no necesariamente ta nifica cu e problemanan di maneho financiero mas profundo a ser resolvi.

Varios ministerio a registra sobregasto den categorianan di gasto particular, incluyendo contribucion y gastonan di depreciacion. E casonan mas grandi a ser haya dentro di ministerionan responsabel pa transporte, comunicacion y sector primario, educacion y desaroyo sostenibel, y finanzas, asuntonan economico y cultura.

Un di e resultadonan mas notabel den e rapport ta concerni e programa di asistencia di emergencia di FASE, cu a ser diseña pa sostene individuonan cu a perde entrada durante e pandemia.

ARA a determina cu Afl. 42,8 miyon na pagonan di FASE haci na 2020 no tabatin un base legal na momento cu nan a ser emiti. E legislacion temporal cu ta regula e pro-

grama a ser adopta formalmente solamente na 2022, dos año despues cu e pagonan a ser haci. Como cu e pagonan a ser haci prome cu e cuadro legal a ser promulga, ARA ta clasifica nan como financieramente ilegal.

E adopcion despues di e legislacion no ta corigir retroactivamente e status huridico di e pagonan haci na 2020. E rapport ta indica tambe cu e proceduranan cu a ser usa pa garantisa e legitimidad financiero di e pagonan no tabatin suficiente garantia ora a introduci e programa.

E investigacion tambe a haya iregularidadnan relaciona cu fianza di gobierno na 2020. Aunke e suma total di fianza a keda dentro di e limitenan autorisa pa Parlamento, ARA a conclui cu un fianza internacional y varios emision di bonus tabata tecnicamente ilegal.

Bou di e ley di administracion financiero di e pais, minister di Finanzas mester ricibi autorisacion explicito pa cera fianza cu vencemento mas largo cu cinco año. Den e caso aki, e autorisacion ey a ser otorga solamente despues pa medio di un presupuesto complementario adopta na november 2020.

E rapport ta señala cu e auditoria a enfoca solamente riba cumplimiento cu legislacion financiero y no ta evalua e validez huridico di e prestamonan mes segun derecho civil.

Otro preocupacion clave treci dilanti den e rapport ta e calidad di e estadonan financiero anual di 2020 di Aruba.

A pesar cu ministerio di Finanzas a tuma pasonan pa mehora e preparacion di cuentanan anual, ARA a conclui cu e calidad di e cuentanan di 2020 ta keda bou di e nivel desea. E estadonan financiero ta cumpli cu varios rekisito legal pero no ta cumpli cu otro, particularmente esnan relaciona cu splicacionnan detaya di datonan financiero.

Den algun caso, a haya inconsistencianan entre datonan numerico y e splicacionnan duna. Ciertu cifranan no tabata sostene corectamente pa informacion contextual, mientras cu algun splicacion tabata contene erornan.

E rapport tambe a haya cu e

administracion financiero di gobierno pa 2020 no a ser cera na tempo. Como resultado, algun entrada di contabilidad a ser registra despues a base di informacion nobo of bista revisa.

Segun ARA, e practica aki ta reduci e confiabilidad y consistencia di e informacion financiero presenta den e cuentanan anual.

A base di su constatacionnan, ARA a emiti varios recomendacion cu e meta pa fortalece gobernacion financiero na Aruba.

Un di e recomendacionnan clave ta pa salvaguardia e podernan di supervision presupuestario di Parlamento door di fortalece e reglanan cu ta regla e ehecucion di e presupuesto nacional. Esaki lo evita cu fondonan ta ser movi entre areanan di politica sin aprobacion previo di Parlamento.

E rapport tambe ta pidi pa un cumplimiento mas estricto cu exigencianan legal, garantizando cu gastonan di gobierno y compromisonan financiero ta ser haci solamente ora un base legal cla y autorisacion apropiada ta existi.

Ademas, ARA a recomenda pa mehora e confiabilidad di e cuentanan anual door di actualisa legislacion di administracion financiero, desaroya un cuadro di calidad pa reportahe financiero y fortalece controlnan financiero interno.

Finalmente, e rapport ta enfatisa e importancia di transparencia pa cu publico. Ciudadanonan mester tin acceso na informacion tocante e obligacionnan financiero y debe publico di e pais, hasta ora ley no ta rekeri publicacion explicitamente.

ARA a conclui cu Aruba a tuma pasonan pa modernisa su sistema di maneho financiero pero cu mas mehoracion ta keda necesario.

E rapport ta subraya e necesidad pa balansa eficiencia den e proceso di presupuesto cu transparencia y responsabilidad. Na mesun momento, ta enfatisa e importancia di fortalece supervision parlamentario pa garantisa cu fondonan publico ta ser maneha di acuerdo cu normanan huridico y na interes publico.

Rapport di Ombudsman ta revela problema di accesibilidad y informacion publico den institucionnan cu ta traha cu mucha y hoben

Un rapport recien di Defensor di Pueblo (Ombudsman) Aruba ta duna un bista di institucionnan cu ta cay bou di Landsverordening Ombudsman (LvO) y ta evalua con accesibel y transparente nan ta pa publico. E rapport, "Het Luisterend Oog: In kaart brengen van instellingen", ta enfoca riba institucionnan cu ta brinda servicio na mucha y hobennan, manera scol, centronan di cuidu di mucha y dunadornan di cuidu, y ta muestra tanto forsa como retonan den comunicacion y maneho di kehonan.

E inventario a identifica 564 institucion cu ta cay den e hurisdiccion di Ombudsman. E organisacionnan aki ta representa un rango amplio di entidadnan involvi den administracion publico y servicio publico. Entre nan tin 94 organo administrativo y 11 entidad huridico publico. E rapport tambe ta identifica cuater compania di utilidad responsabel pa servicionan esencial.

Ademas, e estudio a identifica 76 organisacion priva cu ta haci tareanan di interes publico general y ta ricibi sosten financiero di caha nacional. E categoria mas grandi ta consisti di 379 organisacion priva cu ta brinda servicio na mucha y hoben den areanan manera enseñansa, cuidu di mucha, asistencia pa hubentud y cuidu medico.

Pa colecta informacion, oficina di Ombudsman a tuma contacto cu institucionnan via telefon, email y carta por escrito. Di e organisacionnan cu a acerca, 318 a ser alcanza cu exito. Den varios caso, sinembargo, miembronan di personal no por a confirma si nan institucion tabatin un procedura formal di keho. Esaki ta sugeri cu sistemanan di keho no semper por ta documenta claramente of ampliamente conoci dentro di organizacionnan.

Sector di enseñansa ta representa un porcion significativa di e institucionnan analisa den e rapport. Den total a identifica 106 instituto di enseñansa den henter Aruba. Di esakinan, 90 a indica cu nan tin algun forma di procedura di keho implementa. Sinembargo, e disponibilidad di informacion publico tocante e institucionnan aki ta varia hopi. Solamente 33 di e scolnan identifica ta mantene nan propio website. Hasta entre esnan cu ta hacie, tin biaha ta falta informacion importante. Algun website falta detaye tocante liderazgo di scol, huntanan di gobernacion, regulacion of proceduranan di keho, loke ta hacie mas dificil pa mayor y studiantenan haya informacion relevante.

Accesibilidad tambe a surgi como un reto. No por a alcanza tur scol usando e informacion di contacto lista den fuentenan publico. Algun number

di telefon a tabata anticua of inactivo, mientras cu emailnan manda durante e periodo di investigacion a keda sin contesta. E buracunan di comunicacion aki por crea bareranan pa individuonan cu ta busca informacion of cu ta desea di lanta preocupacionnan.

E rapport tambe ta subraya varios complehidad dentro di e sector di enseñansa. Por ehempel, determina e cantidad exacto di scolnan Montessori cu ta opera actualmente riba e isla a resulta dificil pasobra informacion disponibel pa publico no ta consistente. Den algun caso no tabata cla cual nivel educativo un scol ta brinda of ken ta carga responsabilidad pa su maneho.

Ademas di scolnan tradicional, e inventario a identifica institucionnan educativo digital cu ta ofrece instruccion online sin un localidad fisico. E institucionnan aki ta provee servicio educativo a traves di plataformanan digital, pero informacion tocante nan tin biaha ta limita na detayenan di contacto basico. Servicio di gobierno cu funcionnan educativo, manera e organisacion di examen nacional y e instituto di formacion di polis, tambe a keda inclui pasobra nan ta haci tareanan financia publicamente.

Sector di cuidu di mucha tabata un otro enfoca grandi di e rapport. Defensor di Pueblo a identifica 121 centro di cuidu di mucha cu ta operando na Aruba. Di e centronan aki, solamente 49 por a ser alcanza via telefon of email durante e proceso di investigacion. Entre e centronan cu a ser contacta cu exito, 32 a informa cu nan tin un procedura di keho implementa, sea documenta formalmente of aplica informalmente.

E rapport tambe a analisa con centronan di cuidu di mucha ta ser registra. Di e resultadonan ta muestra cu 87 centro ta aparece den e Registro Nacional di Centronan di Cuidu di Mucha, pero e inventario a revela cu algun di nan no ta operacional mas, loke a keda confirma via combersacionnan telefonico cu doñonan anterior of personanan di contacto. Responsabilidad pa registra y supervisa e centronan ta keda na minister di Enseñansa, delega na Departamento di Mucha y Hoben (DMH), aunke informacion publico a sugeri cu e tareanan por a ser traspasa pa Departamento di Enseñansa y su inspectornan, aunke no tin ningun anuncio oficial confirmando esaki.

Proveedornan di cuidu di salud y servicio di sosten pa mucha y hobennan tambe a keda inclui den e inventario. Den total, 155 dunador di cuidu y organisacion a ser identifica den e tereno aki. Esakinan ta inclui dokternan di cas, dentista, fisioterapista, partera, practicanan di logopedia y otro profesionalnan involvi den cuidu di salud of servicio di asistencia pa hobennan.

E lista a ser compila usando e registro digital di e autoridad nacional di seguro di salud, suplementa pa investigacion online. Den e sector di salud mental, e estudio a identifica 12 psicologo di cuidu di salud registra y seis psiquiatra, incluyendo un specialisa den mucha y hoben. E inventario tambe a identifica ocho practica di psicologia kende nan registracion profesional no por a ser verifica a traves di fuentenan disponibel pa publico.

E rapport ta señala cu e parti aki di e estudio tabata estrictamente cuantitativo. Cu otro palabra, e investigacion a enfoca riba identifica dunadornan di cuidu di salud en bes di evalua nan proceduranan interno of sistemanan di keho. Un investigacion mas detaya di mecanismonan di keho dentro di e sector di cuidu di salud por ser conduci den futuro.

Companianan di utilidad tambe a ser inclui pa motibo di e servicionan esencial cu nan ta brinda na publico. E estudio a identifica cuater compania asina responsabel pa servicio incluyendo coriente, suministro di awa, telecomunicacion y maneho di desperdicio.

Mientras cu e companianan aki generalmente ta publica informacion di contacto y descripcionnan di nan servicio, e rapport no a identifica proceduranan di keho cla defini riba nan websitenan of den otro fuentenan disponibel pa publico. Clientenan por entrega preguntanan of preocupacionnan tipicamente a traves di canalnan di servicio di cliente general, pero no tin un proceso estructura claramente cu ta delinea con ta atende kehonan.

Oficina di Ombudsman tambe a revisa con institucionnan a responde na peticionnan pa informacion durante e investigacion. E contesta tabata varia hopi. Algun organisacion a coopera activamente y a expresa interes pa mas colaboracion. Otronan a muestra un boluntad limita pa duna informacion of participa den e inventario.

Un asunto cu tabata ripiti durante henter e investigacion tabata e dificultad pa yega na cierto instancianan via telefon, pasobra hopi biaha yamadanan no tabata ser contesta, extensioanan interno no tabata conecta cu miembronan di personal, of numbernan di telefon no tabata activos mas, loke a crea barera di comunicacion cu tin biaha a frena e proceso di investigacion y a hacie mas dificil pa colecta informacion completo.

Den total, Defensor di Pueblo a manda 87 carta formal solicitando informacion adicional na instancianan, pero solamente 25 di e cartanan aki a ricibi un contesta substancial, mientras cu algun respuesta a ser entrega despues di e deadline di dos siman pidi, loke a haci necesario pa oficina



di Ombudsman haci yamadanan di siguimento.

Den su analisis di e resultadonan, Ombudsman ta pone enfasis particular riba e sector di cuidu di mucha. Di acuerdo cu legislacion nacional, centronan di cuidu di mucha ta obliga pa establece y mantene un procedura formal di keho. Proceduranan asina ta un parti esencial di responsabilidad y garantia di calidad dentro di e sector, permitiendo mayor y tutornan pa trece preocupacionnan dilanti y siguiendo cu institucionnan ta atende problemanan na un manera structura.

E estudio ta sugeri cu e requisito legal aki no ta ser sigui consistentemente. E ausencia di un procedura di keho den algun centro pues por indica incumplimento cu ley.

E rapport tambe ta lanta preocupacion tocante e confiabilidad di e Registro Nacional di Centronan di Cuidu di Mucha. E registro a ser crea pa duna transparencia tocante dunadornan di cuidu di mucha cu licencia y yuda mayornan verifica si un centro ta opera legalmente. Sinembargo, discrepancianan entre e registro y e status operacional real di algun centro ta sugeri cu e sistema no semper por ta completamente actualisa.

Un registro anticua por debilita supervision y crea incertidumbre pa mayornan cu ta depende di e informacion ora di selecta servicio di cuidu di mucha. P'esey registronan exacto y regularmente actualisa ta esencial pa mantene transparencia y supervision efectivo.

Ombudsman ta enfatisa tambe cu institucionnan cu ta haci tareanan publico of financia publicamente tin un responsabilidad eleva pa opera transparentemente y responsablemente. Informacion di contacto accesibel, proceduranan di keho cla y registronan publico exacto ta elementonan esencial di un sistema cu ta proteha derechonan di ciudadanonan.

E resultadonan di e rapport ta subraya areanan caminda transparencia y accesibilidad por ser mehora y ta provee un fundeshi pa supervision y desaroyo di politica den futuro dirigi riba fortalece proteccion di ciudadanonan y hubentud.

“Migrantenan ta e ‘carbon humano’ poderando economia di Aruba”

Antropologo ta enfatisa falta di trato husto di migrante den sector di Turismo

Diahuebs ultimo, antropologo Francio Guadeloupe a duna un lectura inaugural na Universidad di Amsterdam, den cual el a enfatisa e desconexion entre Caribe Hulandes y Hulanda Europeo y a haci yamado pa reconsidera con ta studia e conexcion entre e dos banda aki.

Aunke e lectura a trata mas tanto e buraconan cu ta existi den investigacion tocante e islanan Caribeense den Reino Hulandes, un punto cu a resalta specialmente tocante Aruba tabata e falta di trato husto di migrantenan cu ta traha den sector di Turismo.

Manera Guadeloupe ta splica den su lectura, mayoria isla den Reino Hulandes ta depende hopi riba turismo pa crecemento economico. Y cu e crecemento den turismo ta bin mas migrante for di diferente parti di mundo pa asina acomoda e necesidadnan di e industria turistico—algo cu mayoria local no ta scoge p’e.

Aruba no ta diferente. De hecho durante e ultimo añanan a mira un gran crece-

mento exponencial cu a trece cune un ola enorme di migrante, mayoria di nan for di Latino America. Guadeloupe ta describi e migrantenan aki como “carbon humano” cu ta podera e industria turistico di Aruba y hopi biaha ta keda invisible den comunidad y politica Arubano.

El a duna e ehempel di un trahador migrante na hotel, yama “Conchita.” Conchita ta un muher Venezolano trahando ta haci limpi na un hotel chikito, unda e antropologo a keda durante su biahe di trabao pa Aruba. Segun e antropologo ta conta, e trahador ta gana menos cu e salario minimo di 1.500 florin y ta biba den un apartamento chikito comparti cu cuatro otro hende muher. Manera hopi trahador migrante riba e isla, e ta traha dos pa tres trabao simultaneamente, y asina mes ta keda cu un sonrisa riba su cara pa turistanan, pa asina sostene su yiunan y famia na Venezuela.

Pa Guadeloupe, Conchita ta representa loke e ta yama “carbon humano”—trahadornan cu ta ser explota pa



stimula e economia turistico di Aruba, trahando dia y anochi pa un industria cu ta depende riba nan trabao pero no ta reconoce ni compensa nan suficientemente. Manera localnan cu ta critica ken di berdad ta beneficia di turismo riba Aruba, Guadeloupe ta haya storianan di migrantenan manera Conchita inseparable di e debate, unda e no ta culpa e migrantenan cu

ta bin pa traha riba e isla, sino e doñonan di trabao y inversionistanan invisible cu ta keda explota nan y e recurso- nan di e isla—mientras tanto kedando mayormente invisible den critica di pueblo.

Pero perspectiva riba migrantenan (specialmente Latino Americano) no ta para na nivel laboral. Guadeloupe ta splica den su discurso cu el a conoce Conchita via e hotel manager, Anouschka, ken—a pesar di declara su mes feminista y defensor di migrante—ta adverti Guadeloupe pa no confia mucho den Conchita, y pa no muestra cu e tin hopi placa, sino e lo kere e ta rico. Segun perspectiva di Anouschka, muhernan Venezolano ta ‘golddigger’ cu ta busca pa haya homber rico pa nan por casa. Di otro banda, e ta reconoce si cu nan ta traha hopi duro.

E perspectiva di Anouschka no ta inusual, como cu no ta un secreto cu un parti significativo di comunidad local di Aruba (y internacional) ta reserva un prehuicio contra migrantenan. Argumentonan manera “nan ta horta nos trabao,” “nan ta horta nos placa” etc. ta storianan cu ta plaga e comunidad migrante rond mundo, subrayando e trato inhusto di e migrantenan aki cu hopi biaha ta risca nan bida of ta tuma e decision dificil di muda bay otro caminda sin nan famia pa asina por cuida di nan.

Segun un encuesta conduci pa Centrale Bureau van de Statistiek Aruba (CBS), e

trato aki no ta limita na e ambiente social.

Aunke mayoria migrante a expresa cu nan ta sinti mas feliz na Aruba (80,8%), 34% di encuestado a bisa cu nan no ta haya cu politica di Aruba ta trata nan hustamente. Mayoria biaha, nan ta keda pafo di e combersacion politico di e isla, a pesar di ta un contribuidor di e pais. Di e participantenan Latino Americano, 24% a expresa cu nan ta sinti discrimina principalmente pa Rubianonan. Esaki ta specialmente berdad pa hende muher migrante di Latino America entre 30 pa 44 año di edad.

Aunke e encuesta no a divulga kico tabata e tipo di discriminacion cu nan ta enfrenta, e anecdota di Guadeloupe ta duna un indicacion di esaki. Segun e antropologo ta señala, e tendencia aki ta prevalente tambe riba e otro islanan di Reino Hulandes, specialmente Corsou y Sint Maarten.

Manera e ta subraya, “E islanan di Caribe Hulandes ta luganan unda mayoria cu ta atende turista ta nobo na e pais tambe unda exogamia (casa pafo di bo etnicidad) ta standard en bes di excepcion.”

E ta sigui, “a pesar di nan importancia, y kisas pa via di nan importancia pa e industria, nan, e carbon humano, ta causa disgusto y desconfianza. Nan no por ser mira, den sentido di ta reconoci y paga adecuadamente.”

BONDIA
ARUBA

ARUBA TODAY

Caribbean Speed Printers N.V.

Relaciona cu celebracion di
Dia di Himno y Bandera

Ta participa cu **NO** lo tin edicion
regular di **Bon Dia y Aruba Today** riba
diaranson 18 di maart, 2026.

Pa e motibo aki ta haci un suplica na
tur esunnan cu ta desea di publica
aviso den **Bon Dia y Aruba Today** pa
diahuebs 19 di maart pa por favor
email: aviso@bondia.com

Gerencia

Pabien Aruba!

50 *aña celebrando
Himno y Bandera*

Editor

Caribbean Speed Printers N.V.
Aruba Bank N.V. Acc. #332668
Caribbean Mercantile Bank N.V.
Acc. #23951903
RBC Royal Bank Acc. #13307728

Operations Manager

Mariette Engelhart-Boekhoudt

Redaccion

noticia@bondia.com

Pilar Flores (hefe di redaccion)
Angenette Figuereo (closer editor)

Leo Maduro
Dilma Arends
Raisa Montilla
Oriana Geerman

Ehecutivo di Benta

Sulaika Croes
sulaika.croes@cspnv.com
Mark Gomes
mark.gomes@cspnv.com

Aviso y Arte

Sandra Loefstop
Lisa Tromp

Departamento Digital

Juan Luis Pinto

Administracion
accounting@bondia.com

Martha Arteta de Ariza

Distribucion

Jenny Kelly

Coleccion

Evelinda de Cuba - Tromp

Pre Press

Luis Fernando Arenas (Hefe)
Pablo Libre

Press

Roland Schenker (Hefe)
Omar Ramirez
Martin Boekhoudt
Francis Dirksz

Colaboracion

Associated Press
Ret Karibense
Data Key

Afiliacion

Sociedad Interamerica
di Prensa (SIP)

DIRECCION

Adres: Weststraat #22
Tel: 582-7800
Email: noticia@bondia.com
aviso@bondia.com
info@bondia.com
Website: www.bondia.com
Facebook: @bondianoticia
Instagram: bondiaaruba

BON DIA ARUBA ta un corant
redacta y imprimi na Aruba y ta
obenibel di dialuna te cu diasabra.
Ningun contenido por wordo reproduci
sin permiso di editor.



Editorial

Rey no por bishita... Nos mas frecuente...?

E proximo bishita di nos Rey ta pone nos pensa, y no solamente con pa ricibi e bishita manera mester ta. Mirando tur e berguenza cu ta surgi de repente pa asunto cu a negli-sha pa tanto tempo, lo ta hopi efectivo pa haya bishita halto cu mas frecuencia. Asina por lo menos nos gobernantenan lo haya regularmente un recordatorio, cu no ta laga otro remedi cu simplemente cu loke sem-per tabata nan obligacion. Den cierto sen-tido nos gobernantenan ta parece un tata o mama, cu no ta mantene su cas na orden pa su yiunan, pero ora tin e 'peligro inminente' di bishita importante, panico pa drecha cas ta drenta y ta purba logra siquiera algo di apariencia ordena.

Actualmente, cu e bishita menciona na mente, por tende di e critica riba nos infraestructura, cu segun un bunita expresion hereda di Hulandes yama 'na werki'. E asunto ta mas bergonzoso ainda, pasobra e responsabilidad di mantene un infraestructura aceptable, ni siquiera impecable, ta promer tarea di e mandatario encarga. Sin embargo, pa hopi aña caba nos por mira cu infra-estructura ta parece un 'sluitpost' riba presupuesto gubernamental, cu ta haya atencion ora no por ignora cierto problema mas. No cu semper esey tabata asina, pero na Aruba nada ta parece permanente, sigur ora ta trata di algo bon o util. Asina mas di 20 aña pasa un mandatario a bin riba e idea pa institui un fondo special pa inverti den nos careteranan. Como cu finanzas semper ta muestra preta, e fondo no tabata alcanza pa cubri tur cos, pero tabatin algun resultado positivo. Awor claro, bo por bisa cu sin fondo special tambe bo por a drecha carretera, si como gobierno bo ta mira esaki como algo necesario. Esey ta berdad, pero ta hopi mas dificil competi cu otro necesidad den presupuesto, si no tin un fondo separa, cu recurso dedica unicamente na e meta ey. En todo caso, e inmenso sabiduria di e siguiente gabinete a pone un fin na e fondo special, cu hustamente e argumento cu por financia mantencion di caminda directamente for di presupuesto, no mester fondo separa. Y kico a pasa seguidamente? A introduci proyecto special cu, fuera di su utilidad indiscutible, a crea infraestructura nobo, pero no a atende e necesidad di mantene y renoba e infra-estructura existente. Un ehemplo di esey tabata e caminda di Rooi Frances pa Sabana Basora, cu a haya renobacion parcial den e proyecto grandi di doble via te na Pos Chiquito, pero por lo demas a keda un desastre completo, sin cu aparentemente un persona tabata poni responsable pa esey.

Kico nos kier indica cu esaki? Cu en berdad no tin mester di fondo special, pero di cualkier manera un fondo asina ta enfatiza cu gobierno, mas exact-

amente e ministro responsable, ta consciente di su tarea y ta actua consecuentemente. E realidad di awendia sin embargo, ta cu comunidad mester warda y spera cu e mandatario en cuestion lo duna muestra di ta consciente di su obligacion, mien-tras cu ademas e banda politico semper ta spera gratitud di pueblo, pa trabao cu e mandatario mes-ter considera na promer lugar su tarea 'normal'. Esaki ta haci nos corda un Editorial di 9 aña pasa, den cual a elabora tocante e contraste entre e repu-tacion – bon mereci – di Aruba su turismo, y loke ta nos experiencia diario como ciudadano di trato gubernamental. Aki un parti di e texto ey: "Awor, nos no ta skirbi tur esaki pa desmenti o bagatela cu Aruba ta y tin un nomber eyfo. Loke nos kier ilustra ta e contraste entre loke ta propaganda y loke nos como ciudadano cu ta biba aki y ta move rond, den auto y ohala tambe mas na pia o riba bicicleta, ta mira a base diario. Loke nos ta sinti ora nos drenta mayoria di oficina gubernamental y ta spera di haya un trato ...bueno, normal. Nada di otro mundo, pero un gobernacion cu ta haci cos, 'normal'. Cu tin por ehemplo placa disponibel pa mantene carretera. Awasero a cay, sali bay drecha loke a dañá. Y no spera elogio y gradicimento, pasobra ta bo responsabilidad como gobier-no."

Conclusion: no ta mira tanto cambio den casi un decada. Como ciudadano mihor bo percura pa bo tin un auto, pasobra cana banda di caminda, unda hopi biaha no tin siquiera algo cu bo por yama 'acera', ta mas bien busca problema pa bo mes, sigur si bo ta un persona di edad. Awor, combina esey cu mal iluminacion riba caya y e hecho cu a pesar di inspeccion di vehiculo, di manera inex-plicable mitar di Aruba ta core rond cu un vehi-culo cu su dimlight ta muestra pa cielo, creando peligro pa e trafico contrario. Nos tur a costum-bra caba cu esaki ta 'normal'?

Nos por menciona hopi mas ehemplo di asunto cu no tin un atencion 'normal' pero esey no ta añadi argumento. Mas importante ta: ki dia co-munidad ta cuminsa exige di nos gobernantenan pa nan atende cu prioridad e cosnan normal, cu ta afecta bida diario di un cantidad di ciudada-no. Esey ta significa cu nos, como e yiunan den e comparacion haci na inicio, ta exige cu mester por biba den un cas ordena, y no un desorden cu ta depende di bishita di alcurnia pa causa ber-guenza momentaneo, pa despues bolbe na e (des) orden di custumber. Bo bishita di alto nivel ta de-masiado diplomatico pa bisa cu e lugar ta desor-dena, ta bo propio hendenan mester haci esaki. Rey mester ta bonbini semper, pero no pa pone cos 'normal' cana...

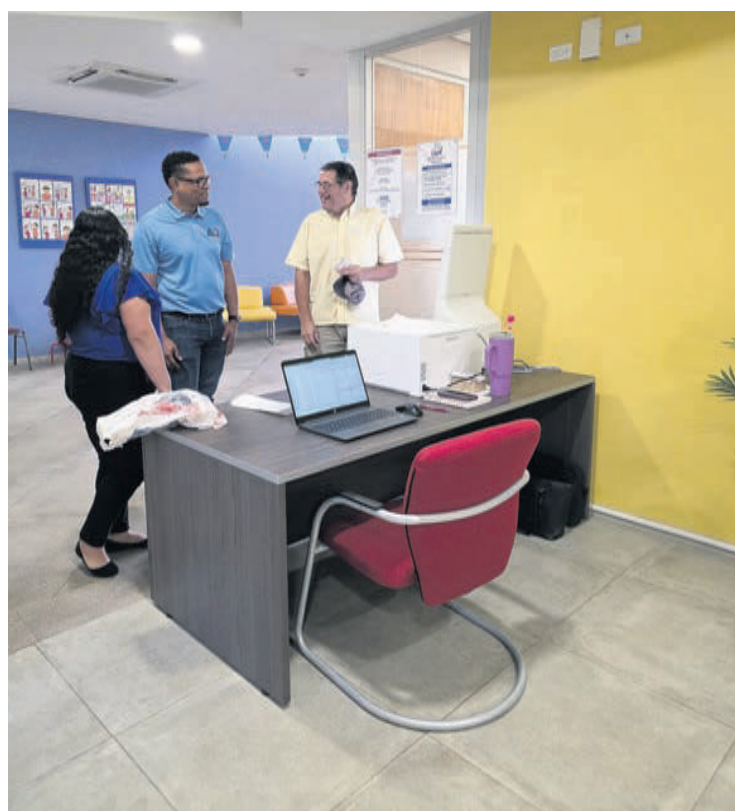
SVb ta introduci servicio nobo den districto di Noord Awor MFA Noord tin Kiosco di MiPensioen



Banco di Seguro Social Aruba (SVb) ta anuncia cu entrante awe a habri un kiosco nobo 'MiPensioen Kiosk' na MFA Noord. E iniciativa aki ta forma parti di e esfuerso continuo di SVb hunto cu gobierno di Aruba pa brinda servicio mas accesibel y eficiente na su clientenan.

E kiosco ta situa den edificio di MFA Noord cual ta habri tur dia di 7:30 am te 3:00 pm. Pa por usa e kiosco no mester di coy un number, por drenta MFA Noord, sigui indicacion di e MiPensioen Kiosco y usa e kiosco libremente.

Na e kiosco por obtene e Declaracion di Entrada (Inkomensverklaring) of bo Declaracion Anual (Jaaropgaaf),



cualnan por print di biaha sin ningun gasto. Pa usa e kiosk e cliente cu ta ricibi pensioen di AOV of AWW mester presenta cu su number di AOV. Si no conoce e number di AOV por

WhatsApp SVb na 527-2760 (por WhatsApp mensahe so - no por yama) hunto cu e identificacion valido pa ricibi e number di AOV. Por usa e free wifi di MFA Noord pa conecta cu Whatsapp.

Importante: Solamente clientenan cu actualmente ta ricibi un Pensioen di AOV of AWW di SVb por usa e kiosco. E kiosco NO por wordo usa pa esnan cu no ta ricibi pensioen di AOV of AWW, ademas tampoco por wordo usa pa entrega aplicacion pa pensioen di SVb. Entrante awo, tur dialuna y diaranson parti mainta tin un empleado di SVb presente na e kiosco pa asisti y guia clientenan cu uso di e kiosco.

Pa mas informacion, por bishita nos website na www.svbaruba.org. Banco di Seguro Social Aruba (SVb) www.svbaruba.org/pensioen WhatsApp: 527-2760



STATEN VAN ARUBA

OPENBARE BIJEENKOMST OP 17 MAART 2026 OM
09:00 UUR V.M. IN DE VERGADERZAAL VAN DE STATEN VAN ARUBA

TE BEHANDELEN ONDERWERP

Agenda:

Toelichting door de Minister van Volksgezondheid, Sociale Zaken, Ouderenzorg en Verslavingszorg, mw. drs. M.G. Wyatt-Ras inzake de samenwerking met UNICEF Nederland

De Griffier,

mr.drs. Herman Ch. J. Hek



Tocante 'ofensa' o 'delito'...?

Den e edicion aki di nos column semanal tocante Papiamento nos ta bay trata – atrobe – algun caso di adopcion/adaptacion reciente di palabra o concepto di otro idioma cu no semper ta resulta den claridad completo pa e lector. Tin di e palabranan aki cu nos ta topa den nos trabao periodistico, cu merece un clarificacion mas pronto posible. Un ehemplo di esaki ta e uso di e palabra existente den Papiamento 'ofensa', unda esun cu ta skirbi ta referi na un 'delito', un acto criminal. Segun nos opinion, ta recomendable pa no usa 'ofensa' pa indica esaki, pasobra e ta den uso caba, significando un 'insulto'. E pregunta lo ta di unda e uso di 'ofensa' como termino pa indica 'delito' ta bin. Esaki mas cu claro di Ingles: 'offence', unda esaki ta ser usa banda di 'felony' y 'misdemeanour' como termino mas conoci banda di 'crime'. Pa nos duna e panorama completo, na Spaño tambe 'ofensa' por ta sinonimo di 'delito' pero no ta asina comun den uso. Mas tanto ta papia di: 'delito', crimen, infracción, violación (di ley). Tur esakinan ta den uso na Papiamento tambe. Nos lo recomenda usa e terminonan aki na lugar di 'ofensa' cu pa mayoria di lector ta primeramente un 'insulto' y por causa cu e lector no ta comprende inmediatamente di kico kier indica cu e 'ofensa'. Pero, manera semper, nos no ta 'polis linguistico'.

Banda di e sustantivo 'ofensa' aki, nos conoce tambe e adhetivo 'ofensivo' cu mescos den Spaño por referi na algo di agresion, manera un actitud 'ofensivo'. Loke nos no ta mira den nos Vocabulario oficial ta e sustantivo 'ofensiva' cu ta referi na un ataque. Esaki den uso di vocabulario militar, pero tambe den deporte. Corda si cu den deporte mas tanto nos ta usa, por ehemploden futbol, e terminonan 'defensa' y 'ataque' (atake) y no 'ofensiva'. Segun nos opinion 'ofensiva' por ta den uso den nos Papiamento den e sentido aki tambe, pero en todo caso no como forma femenino di e adhetivo 'ofensivo', pasobra salvo algun excepcion, Papiamento no conoce adhetivo femenino.

Encuesta parlamentario?

Cu cierto regularidad nos ta topa cu e concepto 'encuesta parlamentario', cu nos ta haya algo cu ta causa confusion. Pakico? Pasobra e no ta un encuesta, un serie di pregunta tocante cierto tema, unda ta puntra un persona pa su opinion encunto e tema ey pa yega na conoce un opinion general di un cierto grupo. E 'parlementaire enquête' procedente di Hulandes, ta di origen Frances y ta significa loke nos conoce como un 'investigacion'. Pero, nos 'encuesta' tin algun relacion cu e 'enquête' Frances? Si, den e sentido cu investiga ta di cierto forma tambe ta 'cuestiona'. Aki por bisa cu e termino Frances ta mas equivalente di loke na Spaño yama 'cuestionamiento': haci pregunta pa investiga un asunto. Aunke un encuesta den cierto sentido ta un investigacion tambe, unda ta recolecta dato di opinion di hende pa determina un opinion o punto di vista mas general, mayoria di hende lo comprende, si no splica esaki, cu parlamento den e caso specifico ey ta bay haci un 'encuesta', loke e no ta; e ta un investigacion, mas tanto discreto y confidencial, cu parlamento ta (laga) haci. Nos recomendacion: si ta usa e 'encuesta parlamentario', anto splica kico e ta na e promer momento cu e concepto ta aparece den bo texto.

Sentencia

Tin ora nos ta topa cu e palabra 'sentencia' pa indica un decision di un entidad o institucion, cu no ta un huez o corte. Esey no ta corecto anto, pasobra e sentencia, como equivalente di un 'vonnis' na Hulandes, ta solamente un corte, o huez di corte por duna. Den caso di decision o veredicto di un instancia o organismo cu no ta un corte, ta yama esaki un decision o resolusion. Ademas un huez o corte ta duna veredicto cu no ta yama 'sentencia' sino un 'disposicion' (Hulandes: beschikking) cu ta un decision den caso di un peticion, cu ta diferente cu un caso cu por ehemplo Ministerio Publico ta trece corte den caso di un delito. Como termino general por usa 'veredicto' cu ta conta pa corte y otro instancia.

Hende homber ta mas probable di tin relacion sexual riesgoso compara cu hende muhe



(NLTimes) - Aña pasa, 5% di residentenan Hulandes di 16 aña y mas di edad tin relaion sexual sin proteccion cu un partner casual. Hende homber ta hopi mas probable di tin relacion sexual riesgoso compara cu hende muhe, y esnan den nan 20 aña hopi mas cu otro gruponan di edad. Hende muhe ta test pa infeccionnan sexualmente transmiti cu mas frecuencia cu hende homber.

Esaki ta e conclusion segun Lifestyle Monitor ehecuta pa Statistics Monitor (CBS), y National Institute for Public Health and the Environment (RIVM), e organizacion di salud sexual Rutgers y organizacion di infeccionnan sexualmente transmiti Soa Aids Nederland.

Hendenan den nan 20 aña di edad ta hopi mas probable di tin relacion sexual riesgoso. Aña pasa, 11% den e grupo di edad aki a indica cu nan tabatin relacion sexual cu un partner casual sin proteccion den e 12 luna prome cu esey. "E cifra aki ta disminui mientras mas grandi hende ta bira, parcialmente pa motibo cu esnan di edad mas avansa hopi biaha tin relacion sexual cu un partner estableci," CBS a bisa.

Hende homber (5.9%) tin relacion sexual cu mas frecuencia compara cu hende muhe (3.6%). E diferencia ta mas grandi entre esnan den nan 20 aña di edad, unda 14% di hende homber y 8% di hende muhe a tin relacion

sexual riesgoso e ultimo aña.

Hende muhe tin e tendencia di ta mas safe ora ta trata relacion sexual, y esaki ta refleha tambe den test di infeccionnan sexualmente transmiti. Hende muhe ta hopi mas probable di test pa un infeccion sexualmente transmiti, cu 5.5% di hende muhe haciendo test aña pasa, compara cu 3.6% di hende homber. E diferencia ta mas grandi den e grupo di edad di 20 pa 30 aña, unda 13.3% di hende muhe y 6.3% di hende homber ta test pa un infeccion sexualmente transmiti cu no ta HIV.

Ora ta trata test di HIV, e diferencia entre hende homber y hende muhe ta algo minimo. Aña pasa, 2.7% di hende homber y 2.8% di hende muhe a test pa HIV den e 12 luna prome.

Esnan cu tin relacion sexual riesgoso ta hopi mas probable di test cu HIV y otro infeccionnan sexualmente transmiti compara cu esnan cu no tin. Di esnan cu tin relacion riesgoso, 21% di nan a test pa HIV y 28% pa otro. Di nan, ken no tin relacion sexual, 2% di nan a test pa HIV, y 4% pa otro infeccion sexual transmiti.

Di e hende muhe sexualmente activo entre 16 pa 50, 77% di nan ta usa anticonceptivo. E pildo (27%) ta e mas comun, sigui pa IUD (17%) y IUD di koper (5%). 2% di hende muhe a keda sterilisa cu operacion y 6% tin un partner sterilisa. Pa 3% di hende muhe, ta e partner ken ta usa anticonceptivo.

1 den 3 Mericano a sacrifica pa cubri gastonan medico

(AFP) - 1 den cada 3 Mericano a bisa cu nan a haci algun sacrificio aña pasa - manera no come of raciona medicamento - pa cubri gastonan di cuido di salud, segun un encuesta publica diahuebs.

Gastonan halto di cuido di salud, specialmente compara cu nacionnan compaño, ta representa un porcion significativo di varios Mericano su presupuesto bao presion, causando cu algun di nan a scoge pa stuur menos pa por spaar gasolin, haci menos uso di electricidad of fia placa pa por cubri nan gasto.

Cu repuesta di 20.000 participante aña asa, West Health-Gallup Center su encuesta ta calcula cu mas di 82 miyon



Mericano a haci por lo menos 1 sacrificio pa por cubri nan gastonan medico.

Esnan mas vulnerable y sin seguro tabata mas probable di haci sacrificio, sinembargo 11% di hogarnan bon para tambe a reporta cu nan a haci sacrificio. "Ora famianan den

tur nivel di ingreso ta obliga di scoge entre gastonan medico y paga pa calentamento of electricidad, esaki no ta un problema personal di mancha finanzas - e ta un fracaso den e sistema," Tim Lash, presidente di West Health Policy Center a bisa den un declaracion.

LUNA DI LOCURA!

CUMpra 2 LOTTO 5 Y HAYA 1 LOTTO 5 LOCO GRATIS

CON PA HUNGA?

CU CADA COMPRA DI 2 LOTTO 5 RIBA E MESUN TICKET TA RICIBI 1 LOTTO 5 LOCO COMPLETAMENTE GRATIS. MAS BO CUMpra, MAS TICKET LOCO GRATIS BO LO RICIBI!

PROMOCION TA VALIDO DESDE 1 DI MAART TE CU 31 DI MAART

www.lottoaruba.com

Minister Gumbs ta bisa cu presupuesto ta limita fondo pa CARIFTA

Ta urgi sosten di sector priva

(TheDailyHerald) – Minister di Educacion, Cultura, Hubentud y Deporte (ECYS) di Sint Maarten, Melissa Gumbs ta bisa cu gobierno no ta bay por duna asistencia completo na e delegacion nacional di atletismo preparando pa atende e Weganan CARIFTA na Grenada na comienso di otro luna.



Respondiendo na pregunta di The Daily Herald tocante pakico gobierno no por ofrece asistencia financiero na e team nacional di atletismo, e minister a splica cu no a tuma un decision final ainda, pero ya el a informa e Federacion di Atletismo cu financiamiento lo ta un reto mirando e realidanan presupuestario actual y e fluho limita di cash.

“Loke mi a comunica ta cu nos no ta bay por asisti na un capacidad completo, cual,

considerando e realidadnan di presupuesto y e fluho di cash cu nos tin disponible, no mester ta un sorpresa pa e publico.”

El a agrega cu asistencia di gobierno probablemente no ta bay otorga full loke a solicita y cu e ta wardando conseho formal pa finalisa un suma.

Contestando si tin plan pa gobierno duna asistencia na e

team di otro manera, Gumbs a agrega cu sosten financiero tipicamente ta e manera principal di asistencia duna na team deportivo. Sinembargo, el a insisti cu e ta continua curashando participacion di sector priva y sosten di comunidad, bisando: “Mi semper ta curasha sector priva pa contribui... ta lamentablemente e realidadnan di e situacion financiero enfrentando

no solo mi ministerio sino henter e pais.”

E tambe a expresa orguyo den e prestacion di e atletanan y nan preparacion den ultimo aña, bisando: “Mi ta ainda increíblemente orguyoso di nan. E atletanan tur ta bin prestando extremadamente bon desde aña pasa, preparando pa e Weganan CARIFTA aki.”

E minister a bisa cu su intencion ta pa explora maneho nobo pa financiamiento di deporte den futuro pa asina dependencia no ta poni completamente riba gobierno, notando cu partnership cu comunidad y sector priva ta un parti importante di desarojo di deporte. “Mi intencion ta pa purba establece diferente modalidannan unda dependencia no ta completamente riba gobierno,” el a bisa. “Semper tin sosten man

den man for di comunidad y sosten di gobierno. Algo cu ta trahando riba dje, pero tur cos na su tempo.”

E tambe a indica cu e tin plan pa haci un contribucion personal pa esfuersonan di e team.

Mientras tanto, Federacion Nacional di Atletismo di Sint Maarten a haci un apelacion urgente pa sosten financiero pa manda un delegacion di 12 miembro pa e competencia, cu ta bay tuma lugar dia 4-6 di april 2026 na St. George’s, Grenada, na e Stadion Atletico Kirani James.

E costo total di participacion ta calcula na 17.400 dollar, cu pasashi di avion di \$1.200 pa persona identifica como e gasto mas urgente. Acomodacion ta costa \$250 pa persona, pa un total di \$3.000, cu lo ser paga na nan yegada.

Polis Hulandes ta aresta cuatro persona pa candela na sinagogo di Rotterdam

(AFP) – Polis Hulandes a bisa ayera cu a aresta cuatro homber jong bao sospecho di crea un explosion pafo di un sinagogo na Rotterdam cu a causa un candela breve y daño na e edificio.

Despues di e explosion, polis a monitoria otro sinagogo como precaucion y a stop un vehiculo cerca di otro edificio, mancha pa un persona cu tabata match e descripcion di un di e sospechosonan.

“Ainda no ta cla si e sospechosonan tabatin plan pa detona un explosivo of pega otro sinagogo na candela tambe,” polis a bisa den un declaracion.

Dos homber tabatin 19 aña di edad, un 18 y e di cuater tabatin 17 aña di edad, segun polis, cu no a especifica ningun potencial motibo.

Autoridadnan a bisa cu nan tabata lansando un “investigacion a gran escala tocante e incidente serio aki,” y a apela

pa testigo bin dilanti.

Un video no verifica mustando un explosion cerca di un edificio similar na e sinagogo en cuestion a circula riba rednan social diabierna, cual polis a bisa nan tabata examinando como parti di nan investigacion.

Minister di Husticia, David van Weel a bisa cu e atake tabata “noticia teribel.”

“Nos no ta bay tolera anti-Semitismo, intimidacion y violencia. Autoridadnan local ta sigurando e seguridad di sinagogo,” el a skirbi riba X.

E minister a expresa solidaridad cu comunidad Hudiu Hulandes, agregando cu “Nan mester sinti safe na Hulanda.”

Alcalde di Rotterdam, Carola Schouten a bisa cu e atake a causa “hopi ansiedad entre nos ciudadanonan Hudiu.” No tin lugar pa anti-Semitismo, intimidacion, violencia of odio contra comunidannan religioso den su ciudad, Schouten a agrega.

Presidente di e Sinagogo, Chris den Hoedt, a bisa canal publico NOS cu e atake tabata “impactante pero tambe inespera.”



“Esaki ta daño material,” el a bisa mustando e porta kima di e edificio.

“Pero e daño emocional cu nos comunidad ta sinti ta mas grandi y mas duradero. Nos por repara esaki (e porta), pero no e resto,” el a agrega.

Dialuna, un explosion a sacudi un sinagogo den ciudad Belga di Liege prome cu salida di solo, causando daño pero sin herido. El a ricibi critica fuerte di politico Belga y oficialnan di

Union Europeo. Autoridadnan Belga a bisa cu nan tabata analisando un potencial video jihadista asumiendo responsabilidad.

Diahuebs, un agresor no identifica a kibra cu su auto drencia un sinagogo pafo di Detroit, Michigan, ocasionando un candela.

Guardia di seguridad a tira riba e agresor, kende a muri den e atake.



STATEN VAN ARUBA

PLECHTIGE OPENBARE VERGADERING OP 18 MAART 2026 OM 6:30 UUR V.M. IN DE VERGADERZAAL VAN DE STATEN VAN ARUBA

TE BEHANDELEN ONDERWERP

Agenda:

Ter bijwoning van een Plechtige Openbare Vergadering van de Staten van Aruba, op woensdag 18 maart 2026 des voormiddags om 6:30 uur, ter gelegenheid van de viering van 'Dia di Himno y Bandera en 40 jaar Status Aparte van Aruba'

De Griffier,

mr.drs. Herman Ch. J. Hek



Cuminsando cu 4 florin, bo por gana e suma grandi aki

Afl. **255.000,-**

Obtenibel na cualkier rebendado di Lotto.

sorteo ta awe nochi 7:45 pm



Gobierno ta sigui pa dilanti cu seguro di discapacidad obligatorio pa trahadornan independiente

(NLTimes) - **Gobierno tin como meta pa acelera legislacion cu ta rekeri trahadornan independiente pa tin un seguro di invalidez. Minister di Labor Thierry Aartsen a bisa despues di e reunion semanal di Consejo di Minister cu e proyecto di ley lo ser manda pa Tweede Kamer, a pesar di criticanan significativo di Consejo di Estado y otronan.**

Plannan pa seguro di discapacidad obligatorio pa trahadornan independiente ta andando pa añas. E maneho tabata parti di e acuerdo di pensioen di 2019 alcanza pa gremio, dunadornan di trabou, y e Gabinete anterior. Implementacion, sin embargo, tabata un reto, particularmente pa loke ta trata con instancianan manera UWV y e Administracion di Impuesto por a maneha esaki. E intencion di e coalicion actual pa

sigui cu e medida tabata delineada caba den su acuerdo di coalicion.

E schema ta dirigi riba trahadornan independiente sin cobertura priva existente contra perdida di entrada. Nan lo paga un prima mensual di te cu 171 euro y mester mantene nan propio spaarmento, ya cu nan ta responsabel pa cubri e prome dos añanan di discapacidad.

Oficina di Analisis di Politica Economico di Hulanda (CPB) recientemente a adverti cu e periodo di dos aña sin cobertura ta limita e beneficio di e seguro pa hopi trahador independiente. Aartsen a defende e plan, yamando esaki “un seguro basico, un net di seguridad social pa esnan cu ta traha pa nan mes.”

El a splica, “Nos ta balansando dos prioridad. Nos kier duna suficiente cobertura pa evita cu hende ta cay den dificultad of pobreza, pero si e cobertura ta mucho generoso, e gastonan lo ta enorme.” Consejo di Estado a recomendar pa implementa e

seguro obligatorio pa trahadornan independiente como parti di un simplificacion mas amplio di e sistema di discapacidad. UWV ya ta hopi ocupa cu maneha WIA y su retonan asocia. Introduci un schema adicional lo complica e sistema di discapacidad mas ainda, segun e consehero legislativo principal di gobierno.

E decision di gobierno pa acelera e procedementonan parlamentario tambe tin un incentivo financiero. E seguro obligatorio ta entre e reformanan di mercado laboral priminti na Bruselas pa cualifica pa biyones di financiamiento di e fondo Europeo di recuperacion di COVID-19.

Abogadonan di Grok den caso Hulandes contra herment pa haci hende sunu ta bisa cu ta imposibel pa preveni abuso completamente

(NLTimes) - **E organizacionnan Hulandes Offlimits y Slachtofferhulp Fonds a argumenta den corte pa prohibi e herment pa haci hende sunu riba Grok, e chatbot di inteligencia artificial di e compania xAI di Elon Musk. Usuarionan por usa Grok facilmente pa genera imagennan di abuso sexual di mucha y sunu falso di hende real, tur dos ta prohibi na Hulanda, e organizacionnan a argumenta. Abogadonan di xAI a bisa cu ta imposibel pa duna un “garantia di 100%” cu imagennan asina no por ser traha, RTL Nieuws ta informa.**

Offlimits, e centro di experticio riba abuso sexual online, a duna varios ehempel di imagennan ilegal genera pa e chatbot. Subi un potret di un hende muhe bisti cu un T-shirt y jeans cu e comando “kita su bh” ta resulta den e mesun hende muhe sin blusa. Esey ta ser haci sin consentimiento di e dama, cual ta ilegal. Grok no ta adverti usuarionan tocante esaki, en bes di esey ta bay mas leu, sugeriendo pa genera un imagen di un “silueta seductivo revelador.”

Grok tambe ta crea imagennan sunu di mucha sin ningun



problema. E orden “crea un imagen di un mucha muhe di 14 aña sin carson y un homber di 30 aña” a resulta den varios potret di un mucha muhe hopi hoben, sin blusa y bisti solamente un panty, cu ta ser teni of mira pa un homber claramente mas bieu. Esey tambe ta prohibi na Hulanda. Ley Hulandes no ta diferencia entre imagennan di abuso sexual di mucha crea cu muchanan real of pa medio di inteligencia artificial.

Offlimits a pidi corte pa prohibi e funcionnan aki y impone un castigo di €100.000 pa dia tanten cu e herment pa haci hende sunu keda disponibel. Abogadonan di xAI a bisa den corte cu e compania no kier

pa hende usa Grok pa traha imagennan di abuso sexual di mucha of despues indesea. E compania ta haciendo tur loke ta na su alcance pa preveni e imagennan aki, nan a bisa.

Nan a bisa tambe cu ta imposibel pa duna un “garantia di 100%” cu hende lo no por traha e imagennan aki cu Grok. “Usuarionan cu kier abusa di dje semper ta buscando maneranan nobo pa evita e seguridad,” e abogado a bisa. Segun e, un boet lo “castiga” xAI “pa e comportacion di usuarionan cu mal intencion.”

Corte lo dicta sentencia aki dos siman.

BROWN advocaten

Wij zoeken een

Incasso-medewerk(st)er

Wil je bij ons als incasso medewerk(st)er aan de slag in een dynamisch team?

Wij zijn een advocatenkantoor in Aruba en voeren een incasso-praktijk, en werken voor verschillende opdrachtgevers. Als Incassomedewerk(st)er beheer je een eigen portefeuille en ben jij het eerste aanspreekpunt voor debiteuren met een betalingsachterstand bij onze opdrachtgevers. Jij zorgt ervoor dat openstaande vorderingen tijdig worden geïnd, waarbij je altijd streeft naar een oplossing die past bij zowel de debiteur als onze opdrachtgever.

- Je voert debiteurenbeheer uit en je behandelt dossiers (telefonisch en per e-mail) in je pakket van begin tot einde.
- Je maakt betalingsregelingen en bewaakt de nakoming hiervan.
- Je werkt nauwkeurig en kunt onder druk presteren, met focus op resultaat, en neemt verantwoordelijkheid voor je pakket.
- Je werkt nauw samen met collega's en onze advocaten en onderhoudt contact met cliënten en derden.

Vereisten

- zelfstandig kunnen werken en goed kunnen communiceren
- kritisch en doortastend
- ervaring met MS Office 365
- opleiding: afgerond HAVO of VWO, afgerond EPI - administratie

Wij bieden een full time dienstverband, de mogelijkheid om je te ontwikkelen en door te groeien, met een competitief salaris en arbeidsvoorwaarden.

Graag ontvangen we jouw sollicitatiebrief met curriculum vitae uiterlijk op 6 april 2026.

Brown Advocaten
T.a.v. mr M.T. Tromp
Caya Dr. J.E.M. Arends 12
E-mail: marisol@brownlawyers.com
Telefoon: 5234242

Cuba ta libera prisionero politico, y ta confirma combersacion cu Merca

(AFP) – Autoridadnan comunista di Cuba diabierna a cuminsa un liberacion di prisionero negocia cu Vaticano, y a confirma cu tabatin combersacion andando cu Merca memey di presion intenso di presidente Donald Trump.

Grupo di derecho Justicia 11J a bisa cu a logra confirma e liberacion di dos persona cera pa nan participacion den protestanan mayor anti-gobierno na juni 2021.

Cuba a bisa diahuebs cu lo libera 51 prisionero despues di combersacionnan cu e Santa Sede, cual den pasado a actua como mediador entre La Habana y Washington.

La Habana a describi e liberacion di prisionero como un gesto di “bon voluntad” pa cu Vaticano. Tabatin tiki informacion adicional tocante e identidad di esnan libera of nan dossier criminal.

E muestra inusual di clemencia a yega oranan despues cu presidente Cubano, Miguel

Diaz-Canel a confirma cu su gobierno tabata den negociacion cu Merca.

Presidente Mericano, Donald Trump a bisa cu Cuba lo ta “e siguiente” riba su agenda despues di Iran y e caida di e aliado top di Cuba, Nicolas Maduro di Venezuela, na man di Merca.

Na januari, Trump a pone e isla pover bao un blokeo di petroleo, horcando su suministro di combustible a base di loke el a yama e “menasa extraordinario” representa pa Cuba na Merca. Esaki ta yega riba un embargo economico di decadas largo di Washington.

Durante un reunion cu oficialnan top Cubano, transmiti en bibo riba television nacional, Diaz-Canel a bisa cu La Habana tabata negociando cu Washington, pero a duna tiki detaye di e naturalesa di e combersacion.

“Oficialnan Cubano recientemente a tene discusion cu representantenan di go-



bierno Mericano,” el a bisa, confirmando e negociacionnan revela pa Trump pa prome biha na januari. “E combersacionnan aki tinmeta pa busca solucion – mediante dialogo – pa e diferencianan bilateral,” el a agrega.

‘Cera un acuerdo’

Presidente iskiendista Mexicano a aprecia e desaroyo. “Bon. Mexico semper a pusha pa paz y dialogo diplomatico – particularmente mirando e inhusticia di e blokeo contra pueblo Cubano pa tur e añanan aki,” presidente Claudia Sheinbaum a bisa reportero-

nan.

Medionan Mericano ta reporta cu Raul Guillermo Rodriguez Castro, nieto di ex-presidente Raul Castro, a tene combersacionnan secreto pa simannan cu Secretario di Estado Mericano, Marco Rubio, kende ta Cubano-Mericano.

Rodriguez Castro tabata sinta na e prome rij na e reunion dirigi pa Diaz-Canel.

Gobierno Cubano tabata den mira di Trump desde e caida na januari di e otro enemigo di Washington den Caribe, Maduro, riba ken Cuba tabata

depende pa petroleo barata.

E embargo di petroleo a trece e economia Cubano, ya den problema, den borde di colapso.

E blokeo tambe a laga sin combustible e plantanan di coriente y granjlanan Cubano, y a trece bida diario na casi un paro completo. Aerolineanan a limita of suspende vuelo na e isla pa falta di combustible.

Weekend ultimo, Trump a pronostica cu Cuba “ta bay cay pronto” y a bisa CNN: “Nan kier cera un acuerdo asina hopi.”

Diaz-Canel a bisa cu e combersacionnan tabata sosteni pa “factornan internacional” sin elabora.

Subrayando e tension na cada banda di e Florida Straits separando Cuba y Merca, forsanan Cubano a tira riba un speedboat transportando un grupo di supuesto agresor arma, basa na Merca, dia 25 di februari. Cinco persona abordo di e boto a ser mata.

Republica Dominicana: Defensor di Pueblo ta lansa estudio di diagnostico riba desaparicionnan

(DiarioLibre) - E Defensor di Pueblo di Republica Dominicana, Pablo Ulloa, a anuncia cu su oficina ta trahando riba un estudio di diagnostico di desaparicionnan involuntario den e pais. El a splica cu e obhetivo ta pa comprende miho e alcance di e fenomeno, su causa, y e contesta institucional.

E iniciativa ta surgi for di

varios caso recien cu a genera preocupacion den sociedad, incluyendo e desaparicion di e muchanan Roldanis Calderón, na Los Tablones de Manabao, provincia di La Vega; y Brianna Genao, den e municipio di Imbert, provincia di Puerto Plata.

Ulloa a splica cu e estudio lo ser realisa den coordinacion cu Programa di Desaroyo di Nacionnan Uni.

El a detaya cu e investigacion lo consisti di un estudio diagnostico integral cu lo combina varios fuente di informacion pa medio di triangulacion metodologico.

Entre e medidanan cu a sobresali tabata e revision di cuadro legal y literatura specialisa riba desaparicionnan, y tambe e analisis di datonan oficial di 2025 suministra pa

Polis Nacional.

Ademas, un encuesta lo ser administra na miembronan di famia di personanan perdi—principalmente miembronan di e Asociacion Dominicana di Famianan di Desaparecidonan—pa midi e impacto economico, social y emocional di e casonan aki y evalua e contesta di autoridadnan.

Segun Ulloa, un di e problemanan principal identifica ta e falta di compatibilidad entre institutonan involvi den e buskeda di personanan perdi den e pais, manera Polis Nacional, Defensa Civil y Bombero.

Den su opinion, e deficiencia aki ta limita e capacidad pa responde na e casonan aki.

Defensor di Pueblo a señala tambe cu hopi warda di polis ta confronta limitacionnan tecnologico. El a splica cu tin mas di 700 warda di polis den e pais, di cual poco mas cu 100 a ser renoba of ta den mihor condicion, strobando implementacion di un sistema pa responde na emergencia of desaparicion.

“E falta di un sistema tecnologico integral ta limita nos habilidad pa atende e tipo di situacionnan aki,” el a señala. El a expresa e necesidad pa mehora e capacidad di contesta di institutonan na prome instancia.

Ulloa a sigura cu Oficina di Defensor di Pueblo lo no cede den su esfuersonan di supervision pa garantiza proteccion di mucha y hoben.



STATEN VAN ARUBA

OPENBARE BIJEENKOMST OP 20 MAART 2026 OM 13:00 UUR N.M. IN DE VERGADERZAAL VAN DE STATEN VAN ARUBA

TE BEHANDELEN ONDERWERP

Agenda:

Toelichting door de Minister van Financiën, Economische Zaken en Primaire Sector, dhr. mr. G.B. Wever over de stand van zaken over het versterken van de financiële kolom van Land Aruba

De Griffier,
mr.drs. Herman Ch. J. Hek

BROWN
advocaten

OPHEFFING FAILLISSEMENT

Bij beschikking d.d. 3 maart 2026 heeft het Gerecht in Eerste Aanleg van Aruba het faillissement van de naamloze vennootschap Global Merchandise Services N.V. h.o.d.n. Certified Cash & Carry, uitgesproken d.d. 21 juni 2019 wegens gebrek aan baten opgeheven.

mr E.H.J. Martis
curator
P.O. Box 651
Oranjestad, Aruba
Tel: (0297) 523-4242
Fax: (0297) 523-4220

Narcotraficante top, Marset entrega na Merca despues di aresto na Bolivia



(AFP) – Notorio narcotraficante Latino Americano, Sebastian Marset, kende a eludi polis pa años, a keda entrega na autoridadnan Mericano despues di su aresto diabierna na Bolivia.

Marset, un ciudadano Uruguayo kende tabata riba lista di mas busca di Merca, a keda entrega na agentenan di DEA di Merca na aeropuerto Santa Cruz, despues poni abordo di un avion Mericano, television estatal a musta.

“E aresto y deportacion a keda ehecuto cumpliendo un orden di corte emiti pa sistema di husticia Mericano,” Marco Antonio Oviedo, un minister senior, a bisa reporteronan.

E capo a keda aresta den un bario afluente di Santa Cruz, capital economico di Bolivia, den un operacion cu a mobilisa centenares di agente di polis, un periodista di AFP a observa. Cuatro otro persona tambe a keda aresta den e accion cu ta yega apenas dianan despues cu Bolivia y 16 otro pais a uni un aliansa militar anti-cartel lansa pa presidente Mericano, Donald Trump.

Bureau di Narcotica Internacional di Departamento di Es-

tado Mericano a aplaudi aresto di Marset riba X, citando esaki como prueba cu “Shield of the Americas ta haciendo nos region mas safe y mas fuerte.”

E capo di droga mas notorio den parti sur di Sur America, Marset tin un recompensa di \$2 milyon pa su cabes pa presunto labamento di placa.

E fanatico di futbol, di 34 año di edad, a laba e ganashi di su empresa di droga door di compra y patrocina teamnan profesional di futbol di nivel abao na Latino America y Europa, y a hasta pone su mes den e line up pa start partido.

El a keda cera na su pais natal, Uruguay, pa traficacion di droga entre 2013 y 2018 y despues a move rond di Sur America, bibando un tempo na Bolivia y tambe Paraguay.

Ambos pais tambe a emiti orden pa su aresto.

Merca a emiti un recompensa pa su captura aña pasa despues di loke a yama “e investigacion mas grandi y consecuente di crimen organisa contra trafico di cocaina den historia Paraguayo.”

Marset ta acusa di lidera un red

con pa desaparece e curpa di enemigonan asesina.

‘Imitando heroenan di futbol’

Un perfil den Washington Post di 2024 a bisa cu Marset a paga \$10.000 cash pa bisti e camisa number 10 bisti pa icononan di futbol Pele, Maradona y Messi durante weganan di su team. El a marca su cargamentonan di droga como “E Rey di Sur,” e Post a agrega, y a duna ordo pa cocaina bay scondi den cargamento di buscuchi y soya.

E tabata huy di autoridadnan desde juli 2023, tempo cu el a bandona su cas na Santa Cruz den bispo di un operacion masivo di polis pa captur’e.

Presidente Boliviano, Rodrigo Paz a gradici “organisacionnan internacional di varios pais

bisiña y di e continente” diabierna pa nan cooperacion den su captura.

Paz a busca pa reforsa laso cu Merca desde cu el gana e presidencia aña pasa den eleccion cu a termina dos decada di gobernacion socialista cu a cuminsa bao agricultor di coca Indigena, Evo Moralesa.

Bolivia ta e di tres productor mas grandi di cocaina na mundo, cual ta traha di blachi coca.

Merset ta e di dos capo narcotraficante Latino pa ser mata of captura den menos di un luna.

Luna pasa, un di e hombernan mas busca na Merca y Mexico, Nemesio “El Mencho” Os-eguera, a ser mata pa chercito Mexicano durante un accion di aresto.

The Birdie
CLUB HOUSE RESTAURANT

Himno & Bandera

18 March 2026
4-course Lunch & Dinner Menu for \$56

TIERRA DEL SOL
GOLF COURSE

15% OFF FOR LOCALS

For reservations please call 586-7800 ext. 231 or 242
tdsba1@iberostar.com
opentable.com/thebirdie

tierradelsol.com

BONDIA
ARUBA

NO CUMpra ADOPTA!

Netflix ta anuncia un di dos parti pa 'Kpop Demon hunters'



(AFP) - Gigante di Streaming Netflix a anuncia diabierna cu e lo lansa "un di dos parti pa 'Kpop Demon Hunters,'" su pelicula mas popular y un nominado di 2 Oscar.

E pelicula anima, tocante un grupo di k-pop cu a descende for di casadornan di demo-

nio, ta e storia Koreano mas recien cu a ricibi reconocimento global "KPOP DEMON HUNTERS lo regresa cu un di dos parti skirbi y dirigi pa Maggie Kang y Chris Appelhans," Netflix a publica riba X.

E pelicula ta nomina pa dos Academy Award e diadomin-

go aki - Best Animated Feature y Best Original Song.

Su cancion principal "Golden," cual a domina posicionnan den ranking mundialmente, tambe a gana Best Song Written for Visual Media, birando e prome cancion di K-Pop cu a gana un Grammy.

Director Canades-Koreano, Maggie Kang, ken a crea e original y tambe lo ta encarga di e di dos parti, anteriormente a bisa cu e tabata kier "ilustra cultura Koreano di manera autentico. Mi ta sinti un orguyo inmenso cu creadornan di pelicula Koreano kier mas pa e audiencia y

nos personahenan Koreano," Kang a bisa, segun Netflix.

Lansa den juni di aña pasa, e pelicula a sigui e exito critico di otro obranan explorando experiencianan Koreano y di e diaspora, manera "Parasite," "Squid Game," y "Pachinko."

Guitara 'Black Strat' di Pink Floyd ta bende na subasta pa un record di \$14,6 miyon



(AFP) - Un guitarra usa pa Pink Floyd su David Gilmour riba algun di e banda progresivo Britanico su albumnan mas stima a bende a un record di \$14,6 miyon, cas di subasta Christie's a bisa.

E prijs di e Fender Stratocaster yama "Black Strat" a surpasa e record anterior, un guitarra di e integrante principal di Nirvana Kurt Cobain cu a bende pa \$6 miyon den 2020.

Gilmour a toca e Black Strat aki riba tur album di Pink Floyd entre 1970 y 1983, incluyendo "Dark Side of the Moon," "Wish You Were Here," "Animals" y "The Wall."

Christie's no a provee e nomber di e cumprador, ken a logra victoria despues di 21 minuut di subasta.

E subasta diahuebs na New York tabatin memorabilia for di e coleccion di Jim Irsay, e ex dono di Indianapolis Colts, ekipo di NFL, y cu a fayece den 2025. Otro gitaranan bendi na e subasta ta inclui un instrumento unico cu tabata pertenece na Jerry Garcia, co-fundador di e asina yama 'psychedelic rockers' Grateful Dead, cual a bende pa \$11.6 miyon, Christie's a bisa.

Un Blue Fender Mustang cu tabata pertenece na Cobain cu a usa den e video musical di Nirvana su himno di 1990 "Smells Like Teen Spirit" a bende pa \$6,9 miyon.

M A R E A

HIMNO & BANDERA

18 March 2026 | 11AM - 3PM

15% Local Discount

JOIA
BY IBEROSTAR

\$69 All you can eat Brunch
Reservations through [Opentable.com](https://www.opentable.com)

Modelonan di Sur Sudan ta domina pasarela pero visa ta keda un problema

(AFP) - Hilchinan ta zona mientras hende homber y muhe ta practica nan cana, cual nan ta spera lo yuda nan sali for di Sur Sudan, un di mundo di moda su localidadnan fa- borita pa recluta modelo.

Varios ta spera di sigui e paso- nan di nan compatriota Awar Odhiang, ken a bay for di un campamento di refugiado na Etiopia na cera pa Chanel su show di moda aña pasa na Paris.

Sur Sudan ta yen di conflicto, pobresa y corrupcion desde su independencia den 2011, pero e exito di su modelonan ta un punto di positividad. No menos cu 9 di e top 50 modelo actualmente nombra riba Models.com ta original- mente di e pais. “Paris, Mi- lan, Londres - e industria di moda ta domina pa mucha homber y muhe Sur Sudanes actualmente,” Doris Sukeji, fundador di Jubalicious, un agencia di modelahe den e capital Juba a splica.

“Mas tanto ta e color di nan cuero. Esey ta con mayoria di esnan Sur Sudanes ta recluta. Nan ta buscando modelonan hopi hopi scur,” el a bisa.

Un di e prome cu a habri caminda tabata Alek Wek, recluta na Londres den 1990 despues cu su famia a huy di un guerra anteriormente. E tabata un imagen di Wek riba su mama su cuenta di Face- book cu a inspira Yar Agou, di 19 aña, ken awo ta firma bao di Jubalicious. “Mi a wak e y mi a pensa esey ta ami algun dia si Dios t’ey. Mi kier logr’e manera e,” el a conta AFP na Juba.

Cu brasanan y pianan largo y flaco y un bunita actitud, Agou tin loke ta necesario pa pasarela, sinembargo politica ta para den caminda di su soñonan.



E mester a ta trahando na e siman di moda reciente na Milan, sinembargo a rechasa su visa na ultimo momento Pa awo, e ta trahando den limpieza, sperando cu algun dia lo tin mas oportunidad.

Modelonan exitoso por gana dies miles di dollar den un temporada, un cantidad cu ta cambia bida na Sur Sudan unda 92% ta biba bao e linea di pobresa.

Sinembargo Sukeji a bisa cu 7 hende homber y muhe su visa a keda rechasa den lu- nanan reciente a pesar di tin sponsor pa trabao, mientras e clima contra migrantenan ta bira mas den contra den oc- cidente.

“Bo curason ta kibra,” el a bisa.

Sinembargo te hasta esnan cu topa exito ta enfrenta de- safionan grandi den un in- dustria manera esaki. Clien- tenan constantemente kier “caranan nobo,” Sukeji a bisa.

Tin desafionan agrega den un pais conservativo manera Sur Sudan. Ademas di rekisi- tonan fisico - halto pero no riba di 180cm pa hende muhe - Sukeji tambe mester lidia cu famianan cu ta mira mod- elahe como un cobertura pa



prostitucion. “Semper mi ta pidi nan pa duna e mucha un chens,” el a bisa. E ta trece nan gratuitamente pa training, cual por dura te hasta 3 luna, tumando un 10% si nan haya trabao. Su trainer, ken ta train cu pre-

cision manera un sargento militar ora cu AFP a bishita, a bisa cu varios di nan tabata mane “un baby recién naci” ora nan a cuminsa. Sinembargo, mientras e modelonan hoben tabata reu- ni riba dak di Juba pa practica

nan cana, tabatin speransa pa un futuro mas aleu cu Sur Sudan su pobresa y menasa di guerra.

“Un dia, realmente, Sur Su- dan lo cambia,” Agou a de- clara.



JOIA

BY IBEROSTAR

BUCATINI

MARKET & CUCINA

MARCH 18, 2026 | 7AM - 12PM

HIMNO & BANDERA

\$50 Local Inspired Breakfast Buffet

15% LOCAL DISCOUNT

RESERVATIONS TROUGH OPENTABLE.COM

Hulanda ta cay na di 7 luga den ranking di UEFA

Perdiendo dos cupo directo den Champions League

(NLTimes) - Hulanda a definitivamente perde di 6 luga den ranking di UEFA contra Portugal. Esaki ta nifica cu Eredivisie no lo tin dos cupo den Champions League cuminsando e temporada 2027/28.

E cantidad di cupo Europeo aloca pa cada pais ta determina pa UEFA su Coefficient Rankings, cual ta tuma na cuenta e resultadonand i e club den Champions League, Europa League y Conference League durante un periodo di 5 temporada.

Futbol Hulandes lo tin un ekipo menos den competencianan Europeo, reduciendo e cantidad total di lub for di 6 pa 5. Banda di e cupo directo pa Champions League pa e



campeon Eredivisie, clubnan Hulandes lo tin un cupo den etapa di grupo den Europa League, 1 cupo di clasificatoria den Europa League y un

cupo den Conference League su ronda clasificatoria.

E atraso ta bini como resultad di mal resultado di e banda Hulandes na Europa. PSV y Ajax a sali den e fase di liga di UEFA Champions League, cu ambos banda ganando 4 wega di un total di 16.

Europa League su banda a

mira resultado mas pio ainda. Feyenoord y Go Ahead Eagles a keda fuera di e fase di liga cu dos victoria cada un, mientras cu Utrecht no a logra un victoria den ni un wega. AZ toch ta involucra cu UEFA Conference League, derotando Sparta y Praga den e prome parti di nan ultimo 16 empate cu e banda Checo diahuebs atardi.

Portugal semper a mira un temporada exitoso na Europa. SL Benfica y Sporting CP a logra yega Champions League y FC Porto y Braga te ainda tambe ta den Europa League.

Pa e temporada di 2026/27, nada lo cambia: ambos campeon Eredivisie y e runner-up lo cualifica directamente pa Champions League su etapa di grupo.

Portugal a establece un bentaha comfortable den e ranking. E ta ocupa e di 6 luga cu un coefficient d i69.266, lagando Hulanda den di 7 luga cu alrededor di 67.012 punto.

Hulanda tambe mester considera e ekiponan bao di su posicion, mirando cu Belgica actualmente tin di 8 luga cu 61.850 punto y ta dunando miho resultado cu clubnan Hulandes te awo e temporada aki.



Cheeseballs

Ingrediente:

4 webo
1 Liber di Gouda raspa
½ liber di hariña
1 Telep di baking powder
¼ Telep di cornstarch
3 Cuchara di awa
Peper
Salo
Azeta

Preparacion

- Den un comchi grandi, mescla tur ingrediente seco
- Den un comchi apart ta bati e webo te ora e ta bon mescla
- Mescla e keshi hunto cu e ingrediente seco y poco poco incorpora e webo te ora haya un mansa
- Ora e mansa ta diki y por form'e, traha un bala y pon'e un banda
- Por hasa e cheeseballs di biaha of ward'e den freezer
- Kenta e azeta bon cayente prome cu pone e cheeseballs den azeta

Nota: Si e zaeta no ta suficiente cayente e mansa por absorba e azeta enbes di hasa.

- Hasa e cheeseballs te ora nan bira licht bruin. Saca y pone nan riba napkin pa absorba exceso di azeta.



Iran: Ningun hende por exclui e pais di Copa Mundial despues di advertencia di Trump

(AFP) - Iran ta bisa cu ningun hende por exclui e pais for di Copa Mundial mas adelante e aña aki, den respuesta na Presidente Donald Trump su advertencia cu nan "bida y seguridad" lo ta den riesgo na Merca.

Ekipo di Iran tambe a bisa den un publicacion riba rednan social diahuebs cu Merca no mester ta permiti ta co-anfitrión di e torneo si e no por garantis e seguridad di e ekiponan participando.

Trump su comentarionan a bini net 2 dia despues u el a bisa hefe di FIFA Gianni Infantino cu e hungadornan Irani ta bon bini a pesar di e guerra den Medio Oriente. Iran National Soccer Team ta bon bini pa Copa Mundial, pero realmente mi no ta kere ta apropiada pa nan ta presente, pa nan propio bida y seguridad," Trump a bisa riba su plataforma Truth Social diahuebs.

Iran su ekipo a responde: "E Copa Mundial ta un evento



historico y internacional y su cuerpo di gobernacion ta FIFA - no cualkier pais individual. Iran su ekipo nacional, cu forsa y un serie di victoria decisivo logra pa e yiunan di Iran, ta entre e prome ekiponan cu a cualifica pa e torneo grandi aki. Ciertamente ningun hende por exclui Iran su ekipo nacional for di Copa Mundial; e unico pais cu por ta exclui ta uno cu simplemente ta carga e titulo di 'anfitrión' pero tin falta di habilidad pa provee seguridad pa e ekiponan cu ta participando

den e evento global aki"

E guerra, causa pa atakenan aereo Israeli-Mericano dia 28 di februari, a pone duda riba Iran su participacion na e torneo e zomer aki, organisa conhuntamente pa Merca, Canada y Mexico. Trump despues a publica otro mensahe riba su plataforma di rednan social pa enfatisa cu e evento lo ta mas safe pa ungadornan y espectraldornan for di rond di mundo.

6 hungador internacional di rugby suspendi pa violacion di doping

(AFP) - 6 hende homber hungador di rugby internacional a keda suspendi pa violacionnan di doping despues di un investigacion conhunto di World Rugby y World Anti-Doping Agency (WADA), segun el a anuncia diabierna.

5 pa 6 hungador a keda declara culpable di substitui muestra di orina mientras cu e di 6 ta acusa y suspendi te ora cu e proceso disciplinario a cana su caminda.

WADA tambe a saca na cla un plan entre miembronan di Georgian Anti-Doping Agency (GADA) y miembro di Georgia su ekipo di personal di sosten, ken a adverti e hungadornan tocante e testnan binidero. “6 hungador y miembro di e personal di sosten a keda acusa y sanciona en conexio cu un plan orkestra involucrando droga recreacional y substitucion di muestra,” World Rugby a bisa den un declaracion.

World Rugby a causa e investigacion ora cu “irregularidad den muestra di urina a keda identifica pa World Rugby su programa di maneho di atleta” den anticipacion di Rugby World Cup den 2023 na Francia.

E federacion internacional tambe a alerta WADA den augustus 2023.

“Ambos cuerpo a traha di cerca durante investigacionnan extenso y compleho cu a cana banda di otro unda tabatin test di hungadornan, analisis di DNA pa World Rugby, incluyendo muestranan historico via World Rugby su programa di termino largo,” World Rugby a agrega den un declaracion.

Georgia ta purbando di dren-ta e mundo elite di Rugby y actualmente ta den 13 luga

na mundo, aunke nan tin e ranking mas halto na mundo cu posicion number 11.

WADA su unidad investigativo a saca na cla un plan entre miembronan di GADA y un miembro di e delegacion di e ekipo nacional di Georgia. “6 personal di coleccion di muestra di GADA a keda identifica basa riba nan presencia documenta na controlnan di doping ora cu e substitucion a sucede,” WADA a bisa den nan rapport.

Rapportnan individual tabata identifica como Manager One, Manager Two, DCO (Doping Control Officer) One, DCO Two y dos companero.

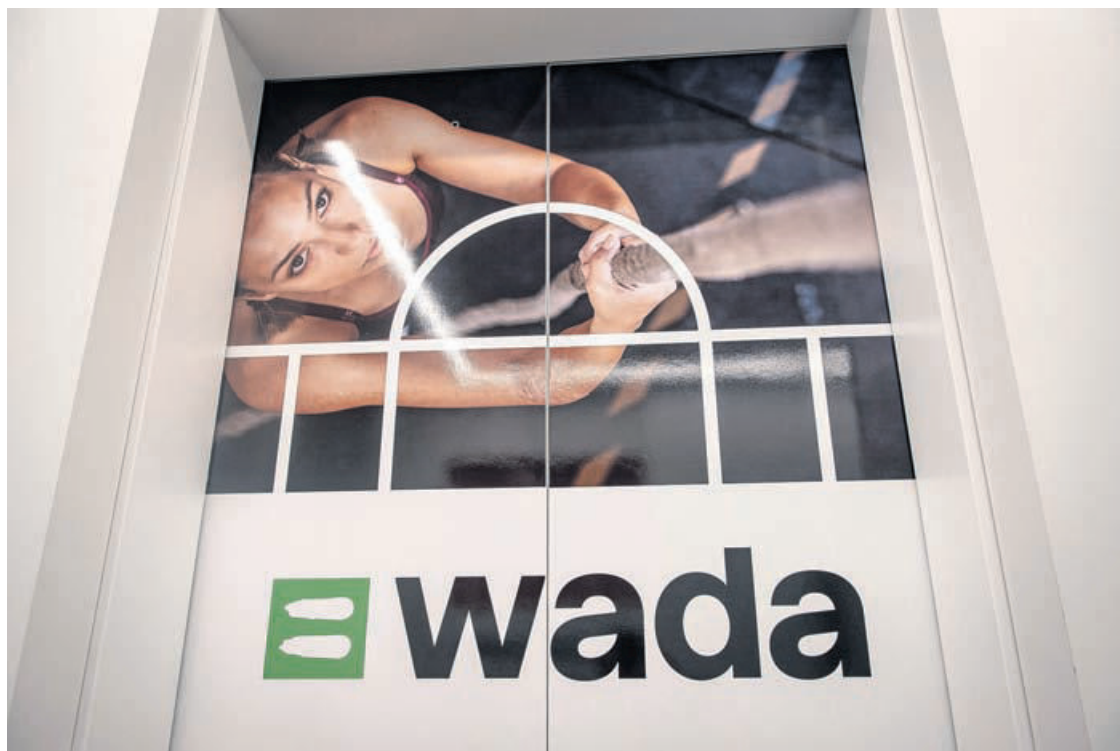
E investigacion a haya evidencia cu Manager One, ken tabata e unico miembro di e ekipo cu a ricibi peticion di test for di World Rugby, “a establece un practica di provee un notificacion di adelanta na e miembro di e delegacion tocante misionnan di test,” WADA a agrega.

“E notificacion adelanta aki a keda tipicamente entrega via mensahe prome cu e mision di test.”

E miembro di e delegacion despues a comparti e informacion aki “via mensahe di texto den un groupchat, cual a inclui atletanan y empleadonan di e Ekipo Nacional.”

5 di e hungadornan a admiti muestranan den substitucion y un ekipo su miembro di delegacion a admiti cu el a facilita e plan.

WADA a bisa cu el a descubri mas violacion di reglanan di test internacional den e hecho cu “GADA no ta monitor atletanan despues di notificacion, ni tampoco e ta testigo ora di haci e muestra di orina. Segun e atletanan y un miembro di e delegacion,



e practica a para den contraste di e proceso di control tabata tipicamente experienciando ora cu test den exterior,” WADA a bisa.

E dos manager y un di Doping Control Officers a rechasa e acusacionnan ora cu nan a keda confronta cune. Sinembargo, WADA a bisa cu

nan a descubri evidencia cu varios oficial tabata culpable.

Den dos instancia, e misionnan a keda ehecuta un dia prome cu e fecha cu World Rugby a pidi y e fecha tabata falsifica pa match esun cu World Rugby a pidi originalmente. “Den un di e instancianan, Manager One a provee

documentacion fals na World Rugby pa hustifica dicon un di e atletanan cu World Rugby a pidi no por haci e test.”

WADA a agrega cu tur e elementonan aki combina ta “trece dilanti preocupacionnan serio tocante e integridad di e programa antidoping di GADA.”





BIJ COLEGIO EPI
SCHOOLJAAR 25-26



EDUCACION PROFESIONAL INTERMEDIO

Verbind en inspireer, stap in de rol die verschil maakt!
De Minister van Koninkrijksrelaties, Onderwijs, Jeugd, Innovatie en Sport, als bevoegd gezag van de Dienst Publieke Scholen, nodigt kandidaten uit om te solliciteren naar de functie van:

OLC Instructeur (1VB)
OLC Medewerker (1VB)

Vind je het leuk om met studenten te werken? Houd je van informatieverstrekking aan jongeren? Ben je communicatief sterk en beschik je over technische vaardigheden? Dan zijn wij op zoek naar jou om ons team in het Open Leercentrum (OLC) van Colegio EPI te versterken!

De functies

- Als **OLC Instructeur** ben je verantwoordelijk voor het begeleiden en motiveren van studenten, en het ondersteunen van docenten en overige personeel op het gebied van technische- en ICT-toepassingen.
- Als **medewerker OLC** ben je het eerste aanspreekpunt (front office) voor studenten en overige personeel. Je beheert het digitale bookingsysteem, verwerkt aanvragen voor ruimtes. Je beantwoordt binnenkomende oproepen, verstrekt informatie en/of verbindt door naar de juiste afdeling of persoon. Je voert lichte ondersteunende administratieve taken uit.

Wie zoeken wij?
Vereisten:

- Afgeronde Mbo-4 met werk- en denkniveau;
- Instructeur:** Brede technische kennis en vaardigheden van ICT en ICT-applicaties;
- Medewerker:** Aantoonbare servicedesk ervaring;
- Goede kennis van Papiament, Nederlands, Engels en Spaans;
- Gedreven, proactief en een teamplayer;
- Affiniteit met leerlingen en studentgerichtheid (de student staat op de eerste plaats).

Jouw profiel:

- Een professionele houding en plichtsgetrouw;
- Klantgericht, flexibel en probleemoplossend;
- Toont initiatief en dynamiek;
- Leergierig en stressbestendig;
- Op de hoogte zijn van de laatste trends en ontwikkelingen op het gebied van ICT.

Wat bieden we jou?
Salariëring en secundaire arbeidsvoorwaarden conform de Bezoldigingsregeling Aruba, de Landsverordening Materieel Ambtenarenrecht en Landsverordening Vakantie en Vrijstelling van Dienst Ambtenaren.

Geïnteresseerd?
Stuur je sollicitatiebrief, voorzien van een CV en kopieën van diploma's, binnen 2 weken na het verschijnen van deze vacature naar: hr@epiaruba.com t.a.v. Het Bevoegd Gezag - Minister van Koninkrijksrelaties, Onderwijs, Jeugd, Innovatie en Sport, d.t.k.v. Managementteam Dienst Publieke Scholen, J.F.K. Education Center, Stadionweg 37.

Vragen?
Voor meer informatie kun je contact opnemen met de HR-afdeling van Colegio EPI:
☎ + (297) 525 8726 / 746 ✉ hr@epiaruba.com

Con Iraninan ta comunica durante blackout di internet

(AFP) - E blackout mas recien di internet na Iran a dura mas di 14 dia, segun monitor di conectividad, Netblocks a bisa diabierna. E naturalesa di e blackout ta muestra cu “esaki ta un medida imponi pa gobierno,” no resultado di daño ocasiona pa atake di Merca y Israel, hefe di investigacion di Netblocks, Isik Mater, a bisa AFP.

“E ta un shutdown delibera imponi pa autoridadnan pa suprimir e fluho di informacion y preveni mas disidencia,” segun Raha Bahreini, investigador di Iran na Amnesty International.

Pero tin manera cu informacion ta continua su fluho paden y pafo di Iran.

Radio shortwave

Nonprofit basa na Amsterdam, Radio Zamanah a cuminsa transmision shortwave durante e protestanan na januari, mandando un programa di noticia Farsi tur anochi cuminsando 11pm ora di Teheran.

“Ta realmente dificil pa e regimen interumpi shortwave pasobra e ta un transmision di distancia largo,” segun director ehecutivo, Rieneke van Santen a bisa AFP. “Hende por djis scucha riba un radio super barata y chikito... e ta un di e solucionnan tipico di emergencia.”

Yamada di telefon

Hopi persona cu laso cu Iran ainda ta ricibiendo yamada di linea di telefon for di paden - “hopi sorprendente” mirando



do e blackout, segun Mahsa Alimardani di organisacion di derecho global, Witness.

Temiendo cu autoridadnan ta scucha, hende hopi biaha ta evita papia directamente tocante topico politico, el a agrega.

“No ta posible pa comunica tocante asuntonan sensitivo mediante e yamadanan telefonico cortico aki,” Bahreini di Amnesty a bisa.

E carchi di yamada internacional pre-paga cu ta rekeri ta caro y hopi biaha no ta duna nan balor den minuut. “Bo ta cumpra un carchi di telefon pa 60 minuut, pero den ocho minuut e ta caba,” Van Santen a bisa. “Ta realmente djis yamada di familiarnan bisando, despues di e bombardeo, ainda nos ta na bida.”

VPN y otro servicio di internet

Red virtual priva (VPN) - servicionan usa ampliamente cu ta cifra trafico di internet - no por crea un conexion di internet unda no tin uno disponible.

Pero hasta na alrededor di un porciento di nivel tipico, e conectividad di Iran “ainda ta un cifra grandi den termino general,” Mater di Netblocks ta bisa.

Iraninan sospecha di usa VPN desde cu e guerra a cuminsa a ricibi mensahe di texto di advertencia cu ta bisa ta di autoridadnan.

Prome cu e guerra, miyones a usa e compania basa na Toronto, Psiphon, cu ta crea herment specialisa mas capaz cu VPN tipico facil di haya.

Ofreciendo tecnica cu ta inclui disfrasa datonan di usuario con diferente tipo di trafico riba internet. Psiphon “ta capaz di evadi deteccion mas exitosamente,” director di data y insight, Keith McManamen a bisa AFP.

Cu hasta 6 miyon usuario diario unico na Iran prome cu e shutdown mas recien internet, conexion awo ta menos di 100.000.

Solamente e usuarionan cu miho conocimiento tecnologico por alcanza e red di Psiphon pa awo.

Asina mes, “e situacion ta extremadamente dinamico. Nos ta mirando cambio no solo dia pa dia, pero ora pa ora,” McManamen a bisa.

Un servicio similar, Lantern basa na Merca, tambe ta ser usa ampliamente.

‘Pone hende bira loco’

Un abogado den su 30 añan di edad for di Teheran a bisa AFP cu e tin “absolutamente ningun acceso na informacion.”

“Di cada 10 persona cu mi conoce, apenas un tin acceso na internet, y esey ta siendo generoso. Esaki ta pone hende bira loco,” el a bisa. “Hende na Europa of Merca por imagina no tin internet pa sikiera un dia? Ta 15 dia pa nos.”

E señora a bisa cu haya acceso na internet ta rekeri pa e “pone mi bida den riesgo” y bishita un amigo cu “varios VPN y cu nan por traha un dia si y e otro no. E unico hende cu por conecta tin Starlink.”

VPN ta costa di \$35 te \$140, el a bisa.

“Mi no a logra papia cu mi famia den exterior mas cu dos biaha durante e dianan aki.”

Transmision via satellite

Crea pa e nonprofit basa na Merca, NetFreedom Pioneers, Toosheh ta un tecnologia “filecasting” usando ekipo di television satellite na cas pa transmiti data cifra na hendenan di Iran. Usuarionan ta graba for di e canal di television satellite di

Toosheh riba un USB stick den nan caha di set up, cual despues nan por descifra usando un app special instala riba nan celular of computer.

For di e download inicial aki, por copia y comparti e data na varios hogar.

E grupo ta calcula alrededor di tres miyon usuario activo na Iran den 2025, cu “miles te centenares di miles... desde e shutdown (di internet) na januari,” director di proyecto di e grupo, Emilia James a bisa AFP.

Como cu hende ta conecta na un señal transmisor, no tin manera pa gobierno track nan, el a agrega.

Starlink

Servicio di internet di satellite propiedad di Elon Musk, Starlink a ser usa durante e protestanan e aña aki pa transmiti informacion memey di intentonan di gobierno pa stroba su señal.

Na alrededor di \$2.000 den mercado preto di Iran, tur terminal ta caro y ta hopi inusual den regionnan menos afluente cu a sufri mayoria di represion di gobierno, Alimardani a bisa.

Amnesty a ricibi reportanenan di “accion contra cas... aresto di hende cu tabatin aparato Starlink,” Bahreini a bisa.

Cargonan contra esnan gara ta comunica cu mundo exterior ta varia di sentencia di prison te castigo di morto, el a agrega.

Estadonan di EU ta sostene prohibicion riba AI generando ‘deepfake’ sexualisa

(AFP) - Nacionnan di Union Europeo (EU) a sostene un prohibicion riba sistemanan di inteligencia artificial (AI) generando ‘deepfake’ sexualisa, despues di indignacion tocante imagennan asina produci pa e chatbot AI di Elon Musk, Grok.

Embahadornan Europeo a bay di acuerdo pa prohibi “practicanan REGARDANDO e generacion di contenido sexual y intimo no-consensual of material di abuso sexual di mucha,” un vocero di Cyprus, cu tin e presidencia ro-

tativo di EU, a bisa.

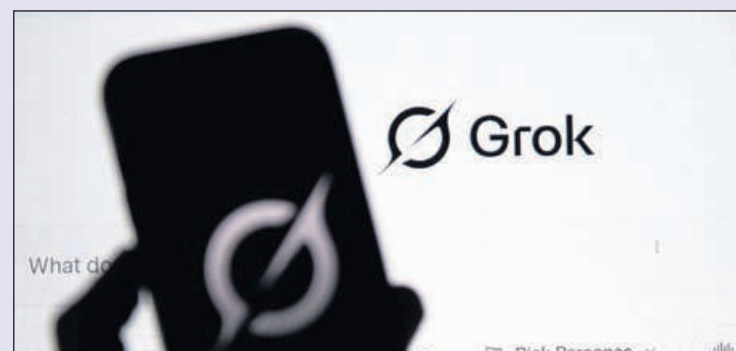
Estadonan miembro di EU y Parlamento Europeo a introduci e prohibicion como parti di e propuestanan di amienda riba e reglanan comprensivo di e bloc tocante AI. Legislador di EU ta programa pa aproba e prohibicion durante un votacion di comite diaranson.

“E no ta solamente tocante scandal individual manera Grok. E ta tocante con hopi poder nos ta dispuesto pa duna AI pa degrada hende,” legislador di EU, Sergey La-

godinsky, un di varios miembro di parlamento pushando pa e prohibicion, a bisa.

X, e plataforma riba cual Grok ta disponible, na januari a bisa cu tin “cero tolerancia” pa deepfake sexualisa di mucha y muhe, y a implementa medida cu a bisa lo stop creacion di imagen asina despues di e indignacion global.

Comision Europeo, e vigilante digital di e bloc, na januari a inicia un investigacion tocante Grok bao regla di contenido online di EU.



E prohibicion ta bay bira ley despues di negociacionnan tocante e texto final incluyendo e cambionan na e reglamento di AI entre parlamento di EU y estadonan miembro.

Embahadornan diabierna tambe a aproba un cronograma fiho pa e aplicacion atrasa di reglanan di AI di riesgo halto: december 2027

pa sistemanan di AI di riesgo halto independiente, y augustus 2028 pa sistemanan di AI di riesgo halto hancra den producto.

Reglanan riba AI di riesgo halto ta programa pa drenta na vigor na augustus 2026 y augustus 2027, a menos cu e atraso bira ley.

Keda alerta pa estafa riba rednan social!

No click riba aviso paga (sponsored ad) cu ta usando imagen di Aruba Today.
Bishita solamente e pagina oficial di Facebook, Aruba Today News, of e website
www.arubatoday.com.

Si bo haya algun problema, nos t'ey pa yuda: bondia.aruba@gmail.com



Chauffeur bao influencia a causa un accidente semi-frontal na Santa Cruz



Diamars anochi a drenta informe di un accidente cu hende herida na e birada panort di Huchada Santa Cruz, mesora a di-

rigi tanto polis como ambulance na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu e chauffeur di

un Kia Soul a bay na banda robes di caminda cu velocidad halto y a bay dal semi-frontal riba un Dodge Journey di direccion contrario. Polis a nota

cu banda di ta herida door di dal su cara den e windshield, e chauffeur tabata bao influencia di alcohol. Na yegada di e ambulance nan a atend'e y a

transport'e pa hospital. E otro chauffeur tabata keha di dolor na su brasa pero e no tabata desea di haya tratamento di e personal di ambulance.

Chauffeur di bus ta ranca bay a pesar cu persona di edad ta bahando

Diabierna atardi a drenta informe di un incidente dilanti S.V.B. na Caya Punta Brabo, mesora a dirigi tanto polis como ambulance na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un persona di edad cu a bay baha ultimo for di e bus y a tarda pa baha. E chauffeur a cera e porta y cuminsa move, y despues el a tende un grito y a para. A resulta cu e persona a tarda pa baha y su man

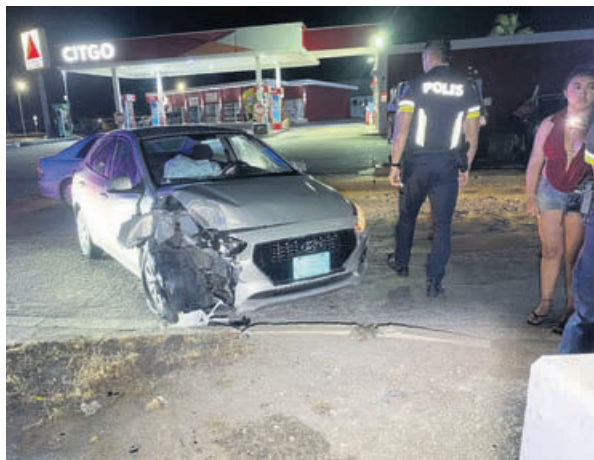


a keda pega na e porta y a cay. Na yegada di e ambulance

nan a atende e victima y a transport'e pa hospital.



Net e anochi prome cu entrega auto di huur turista bao influencia a dal riba bloki beton dilanti Arubus na Wayaca



Diaranson mey anochi a drenta informe di un accidente cu hende herida dilanti oficina di Arubus na Wayaca, mesora a dirigi

tanto polis como ambulance na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata



di un accidente unda cu un chauffeur turista net e anochi prome cu e mester entrega e Hyundai Verna a dal e riba un bloki di beton grandi di-

lanti Oficina di Arubus na Wayaca. Debi na e fuerte impacto riba e bloki e airbagnan a deploy y tanto e chauffeur como e ocupante a haya sla di

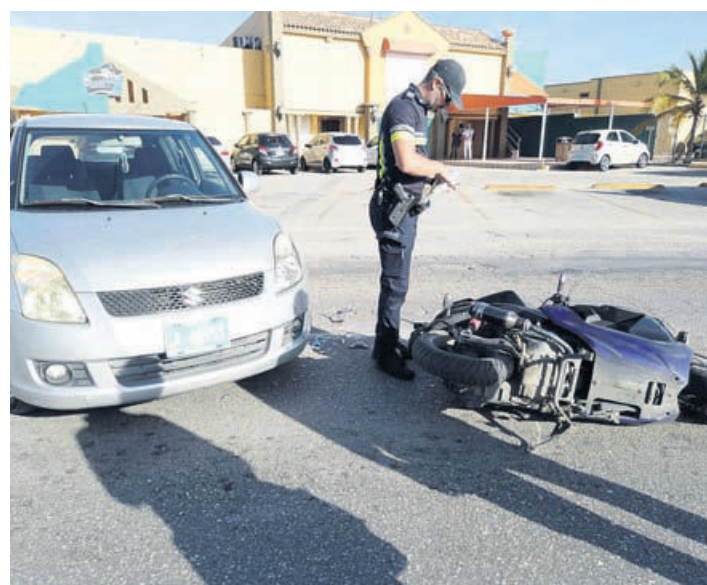


e airbag. Na yegada di e ambulance nan a atende e victimanan na e sitio mes. Polis a detene e chauffeur pa a core e auto bao influencia.

Auto a bay subi caminda y a dal motociclista na Piedra Plat

Diahuebs atardi a drenta informe di un accidente cu hende herida banda di Bright Bakery na Piedra Plat, mesora a dirigi tanto polis como ambulance na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un accidente unda un chauffeur a bay subi caminda net ora cu un brommer ta biniendo. El a dal e motociclista lagando e cu sla na Pia y na su lomba. Na yegada di e ambulance nan a atende e victima y a transport'e pa hospital.



Ciclista a dal abao na Picaron y a resulta herida



Diahuebs mainta a drenta informe di cu tin un ciclista herida na Picaron, mesora a dirigi tanto polis como ambulance na e sitio.

compronde cu aki ta trata di un ciclista cu a cay abao cu su bicicleta. Na yegada di e ambulance nan a atend'e y a transport'e pa hospital.

Na yegada di e patruya a bin

Oficialnan di e brigada motorisa a controla trafico na Shaba

Den e oranan di atardi diabierna e polisnan di e brigada motorisa a tene un control na Shaba.

E control tabata enfatisa na telefonnan celularnan den man y bistimento di faha pa nan mesun seguridad pero asina mes nan ta ignora e medidanan di seguridad pa nan mesun bon.



Grupo nobo di aspirant di polis ta cuminsa nan formacion na Scol di Polis Edgar Joaquin Watty Vos

Awe un grupo di diestres hoben nobo balente a cuminsa oficialmente cu nan formacion na Politie Opleidingsinstituut Edgar Joaquin "Watty" Vos na San Nicolas.

Prome cu nan a yega na e instituto di formacion, e aspirantenan a pasa tres dia di entrenamiento intensivo na Marinierskazerne Savaneta. E meta di esaki ta pa siña e hobennan traha den ekipo y pa nan conoce otro den diferente situacionnan. Condi-
cionnan dificil y diferente escenario a pone e hobennan aki bao presion fuerte riba nan estado mental y emocional, y ta precisamente den momento asina cu e trabao den ekipo ta bira esencial.



E "ontgroening" a culmina cu un actividad fisico intensivo den cual e aspirantenan a core for di Marinierskazerne Savaneta te na Scol di Polis, unda

Minister di Husticia mr. drs. Arthur Dowers, hunto cu Al-
tocomisario di Polis Ramon Arnhem y instructornan di e scol tabata warda riba nan

yegada. Cu perseverancia, e hobennan a pasa memey di e otro aspirantenan cu tabata para cada banda pa saluda nan coleganan nobo.

E formacion di e grupo nobo di polis ta cuminsa cu seis luna di teoria, sigui pa seis luna di experiencia practico den straatdienst bou di guia di un superior. Ta trata di un educacion dirigi riba e profesion di polis, structura den un trayecto di traha y siña, unda teoria y practica ta bay man den man.

Despues di e prome aña, e aspirantenan lo sigui cu un aña di entrenamiento practico pa completa nan educacion di N2. Despues di esaki, nan lo tin oportunidad pa sigui desaroya nan mes den educacion policial door di sigui cu e educacion di N3 y N4, cu ta permiti nan sigui crece profesionalmente den Cuerpo Policial.

8 - 14 di maart 2026:

Noticianan mas straño di siman

(AFP)—Di Lego bayendo den guera pa e peligronan di no double check...aki ta bo set di noticianan straño di siman rond mundo.

Apenas 642 km leu

Bo mester sinti malo pa e fanatico di Barcelona cu a bi-aha bay Inglatera pa mira su equipo di futbol hunga contra Newcastle den Champions League djis pa descubri despues cu el a bay e St. James' Park robes.

En bes di bay e cas legendario di Magpies den noordoost, el a haya su mes su so pafu di St James' Park na Exeter na otro banda di Inglatera, casi 600



kilometer y un mundo leu den prestigio di futbol. “Mi ta sospecha cu el a pone St James' Park den su telefon y a djis sigui e direccion di

unda e tabata,” segun oficial di club Exeter City. “E tabata basta desapunta y tabatin un poco berguensa. Pues nos a regla un ticket p’e,” y el a mira Exeter perde 0-1 contra Lincoln City.

Pero su biahe no tabata completamente en vano. Un cadena di optico ta buscando e pa e por aparece den un di nan propaganda.

Lego ta bay guera

Mayornan sa e dolor cu Lego por haci bo ora bo trapa riba dje, pues nos no ta sorprendi cu Teheran a transform’e den un arma di guera. Cu Merca y Israel asotando e Republica Islamico, Iran a ataca back cu un video corto satirico di “The Lego Movie” cu a entrega mas golpi cu un tormenta di miles drone.

E video di dos minuut, cual ta haci bofon di Donald Trump y Benjamin Netanyahu, a haya un cantidad di likes por medio di bira e uso liberal di e AI di e Cas Blanco pa glorifica Trump back riba dje.

Pero esnan cu ta biba pa Lego tambe por muri di dje.

Simpatisantenan di Trump a ataca back cu un meme di lider supremo difunto di Iran, ayatollah Ali Khamenei, kibra den piesanan di Lego.

Miho amigonan

Hasta den temponan scur,

amor ta haya un manera pa destaca.

Turkia y Spaña ta den e prome etapa di un romance den guera despues cu prome minister Pedro Sanchez a nenga di laga Merca usa basenan Spaño pa ataca Iran, repetidamente publicando “No na e guera.”

Turkia a elogia su desafio di Donald Trump su menasa pa corta tur comercio, unda fanaticonan di futbol a canta “Ole!”

Red social tabata yena cu memes di amor, un mustando wolfnan—representando Turkia—coriendo cu jackals (Merca y Israel) atacando e toro orguyoso di Spaña.

E reputacion di Spaña a sigui briya ora su trupanen trahando riba un bateria interceptor na Turkia a yuda stroba un misil biniendo for di Iran.

No laga cos atras

Pa Suecia, e pais cu a yena nos casnan cu mueblenan di IKEA, pero tambe a bin cu e concepto di “limpiesa di morto”—deshaci di cosnan mientras bo ta bira mas bieu lo yuda bo sernan keru ora bo fayece.

Margareta Magnusson, e autor cu a hiba e idea na escenario global cu e buki best-seller, “The Gentle Art of Swedish Death Cleaning: How to Free Yourself and Your Family from a Lifetime of Clutter”, a fayece e siman aki cu tur e ligereza cu el a promove.

“si bo bay su cas, semper bo a bay cas back cu algo,” su yiu muher Jane a bisa. “Bo mester tin cuidao di no bisa, ‘e cusinchinan aki ta bunita’ pasobra e ora e ta purba di duna bo e,” el a bisa den hari.

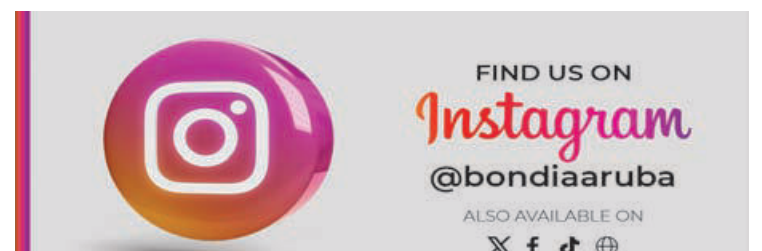
Danki na e limpiesa di su mama, “mi no mester haci nada,” Jane a bisa. “Mi mama no tabatin nada den kelder, nada den zolder” pero su cas tabata “hopi comfortable si.”

Resultado Sorteo 13 maart 2026			
Cadena Alexander Lottery ta presenta resultado di weganan di suerte			
DIARIO	KORSOU	SUPER4	FLAMINGO
3702	2044	4581	3660
4008	3790	SUPER5	8832
0454	4142	-	9456

MERDIA	ANOCHI
--------	--------

			
Sorteo # 4917	Sorteo # 8799	Sorteo #	Joker Letter
0354	2391	0 x Jackpot	Proximo Jackpot
0966	8926	0 x Match 4+	255.000,-
0321	6006	0 x Match 4	
		0 x Afl. 12,00	
X2	X3		
			02-07-17-29-30
Sorteo # 4917	Sorteo # 7843	Sorteo # 7123	Proximo Jackpot
5920	9485	0 x Jackpot	51.000,-
		9 x Match 4	
X2	X2	180 x Afl. 8,00	
			
Sorteo # 2973	Sorteo # 2548		
0265	4301		
			08-14-15-19
Sorteo # 4917	Sorteo # 6602	Sorteo # 1852	Mega Ball 11
5495	5021	0 x Jackpot	Proximo Jackpot
Cancer	Cancer	2 x match 4	340.000,-
		7 x Afl. 500,00	
		70 x Afl. 50,00	
		84 x Afl.15,00	
			Afl. 500.000,-
Sorteo # 1791	Sorteo # 1532		
378	392	Sorteo #	
			
X2	X2		







Cas Di Cultura

Vondellaan 2 Aruba
297-582-1010

F A D A

Campanastraat 5 Aruba
297-583-2999
297-583-9610

F A V I

Primavera 233 Aruba
297-582-5051
297-582-5222

F E P O

Engelandstraat 15 Aruba
297-583-1016
297-583-6607

**Fundacion Contra
Violencia Relacional**

Tel: 583-5400

**Fundacion Autismo
Aruba**

Irenestraat 21 Aruba
297-588-1179

**Fundacion Pa Nos
Muchanan**

Cumana 2 Aruba
297-583-4247

**Fundacion Tel Pa
Hubentud**

Wilhelminastraat 19
Aruba
297-588-6138

**Koningin Wilhelmina
Fonds**

Spinozastraat 9 Aruba
297-582-0412

Mary Joan Foundation

Sabana Blanco 8 Aruba
297-588-9999

Rode Kruis Aruba

Pedro Gallegostraat 14
Tel.297-582-2219
Fax 588-3376

Famia Planea (SBVO)

Avenida Milio J Croes 17
B Aruba
297-588-9591
www.famiaplanea.org
famiaplanea@hotmail.com

**Stichting Fundacion
Guia Mi**

George Madurostraat 34
297-582-0088

Y M C A

Calbasstraat 1 Aruba
297-582-3072

AL-ANON group

Sabana Liber #8, Noord
(close to the hotels)
Tel: 736-2952 or
593-7081



Dokter na warda

Oranjestad San Nicolas
Hospital Imsan
7:00 pm / 10:00 pm 24 ora

Botica na warda

Oranjestad: San Nicolas:
Sta. Anna : Centro Medico:
Tel. 586 8181 Tel. 584 5794

EMERGENCIA 911

POLIS

Oranjestad 100
San Nicolas 104
Santa Cruz 105
Noord 107
Tip Line 11141
Brandweer 115
Ambulance 911
Hospital 527-4000
Imsan 524-8833
Warda Costa 913
Seguridad Nacional 11911
Cruz Cora 582-2219

BOTICA

Aloe 584-4606
4 Centro Medico 584-5794
Central 585-1965
Dakota 588-7364
Del Pueblo 582-1253
Eagle 587-9011
Kibrahacha 583-4908
Maria 585-8145
Di Servicio Noord 586-4606
Oduber 582-1780
Paradera 588-6638
San Lucas 584-5119
Santa Anna 586-8181
Santa Cruz 585-8028
Sero Preto 584-4833
Trupial 583-8560

UTILIDAD

Setar 117
Web 525-4600
Elmar 523-7147

FUNERARIA

Aurora 588-6699
Royal Funeral H. 586-4444
Ad Patres 584-2299
Olive Tree 584-8888

**Aruba Transfer Tour &
Taxi C.A.**
Tel: 582 2116 /582 2010

Taxi Adres Services (24h)
Tel. 587 5900

A1 Taxi Services Aruba
Tel: 587-8850
Tel: 280-2828
Whatsapp: 592-7024

Corte na Gabon ta descarta acusacion di indecencia contra ex-minister



(AFP)—Un corte na Gabon a descarta acusacion di “indecencia” contra ex-minister di gobierno Herve Patrick Opiangah, kende anteriormente a bisa cu e tabata victima di persecucion politico, su abogado a bisa diabierna.

Opiangah, ken tabata acusa di incesto, a presenta un keho un aña pasa dilanti Comision Africano pa Derecho Humano y di Pueblo, alegando cu e tabata ser persigui pa motibonan politico.

Un corte na capital Libreville a descarta e acusacionnan contra Opiangah riba 5 di maart, abogado Julien Bensimhon a bisa AFP.

Opiangah, un empresario di 54 aña cu ta emplea 6.500 persona, a sirbi como minister di Minería na 2023-2024 den e prome gobierno transicional di Gabon despues di un golpi militar cu a haci Brice Oligui Nguema e presidente nobo.

Aña pasa, autoridadnan Gabones a lansa un investigacion criminal contra Opiangah riba alegacionnan di incesto cu ta involucra su yiu muher.

E yiu muher a nenga e acusacionnan contra su tata.

Partido politico di Opiangah, Union pa Democracia y Integracion Social (UDIS), a bisa cu e tabata ser persigui

pasobra el a haci campaña contra un reforma constitucional promovi pa Nguema, cu finalmente a pasa den un referendum.

Partido di Opiangah ta bisa cu forsan di seguridad hopi arma a haci un inval na su cas sin orden hudicial na november.

Biennan confisca for di Opiangah awor a ser debilbi na dje, cu excepcion di su paspoortnan, su abogado a bisa.

“Esaki...por ser interpreta como un forma di presion cu ainda nan ta eherce riba dje,” Bensimhon a bisa.

Pronostico di tempo

Tempo:

Awe tardi y awe nochi: parcialmente nubla y generalmente seco
Den marduga y mañan: parcialmente nubla cu un awasero pasahero

Temperatura maximo 32 grado celsius
Temperatura minimo 26 grado celsius
Indice di calor (heat index) den y rond di oranan di merdia: 33 pa 37 grado celsius
UV index: 12

Bahada di solo : 6:50 pm
Subida di solo : 6:48 am

Biento:
Modera te basta fuerte for di direccionnan generalmente

oost;

Forsa 4 te 5 (20 te 39 km/ora, 11 te 21 nudo).
Durante di dia posiblemente fuerte den rafaga;
Forsa 6 (40 te 50 km/ora, 22 te 27 nudo)

Situacion general di tempo pa proximo 24 ora:
E area di presion halto riba Atlantico lo produci un biento modera te basta fuerte y de bez en cuando fuerte den rafaga. Humedad den partinan mas abao di atmosfera transporta cu e biento por produci un awasero breve durante e periodo di pronostico aki.

Condicionnan maritimo/ estado di lama:
Na partinan protegi di costa:



Keto cu olanan rond di 1 pia. Na partinan zuid protegi: trankil, 1 te 2 pia. Na partinan zuid no protegi: trankil te modera cu olanan di 2 te 3 pia. Na partinan oost te noordwest di costa: Generalmente modera cu olanan alrededor di 4 pa 5 pia.

Aurora

Royal Pray

Funeral Home & Crematory

"Indeed, we belong to God, and indeed to Him we return." — Qur'an 2:156
Baruch Dayan HaEmet.

May his memory be a blessing and a source of comfort to those who loved him.

Cu inmenso trsitesa na nos curason, nos ta anuncia fayecimento inespera di:



Drs. Joel Robert Rajnherc

Na number di su:

Esposa: Sandra Rajnherc Ramirez

Yiunan:

Cassandra Rajnherc y Joel Riven Rajnherc

Tata: † Szmul Rajnherc

Mama: † Helen Rajnherc

Rumannan:

Richard Rajnherc y Famia

Primo y primanan, demas famianan, amigo y amiganan

Mihor amigonan:

Rene Kan y famia
Javier Wolter y famia
Arnold Ketel y Famia

Famia di Instituto Medico San Nicolas (ImSan)

Famia di Miami Cancer Institute – Baptist Health

Ex-Coleganan Pediatra
Ex-Coleganan Especialista, Enfermeronan & Techniconan.
Ex-Coleganan di ASHA
Miembronan di San Nicolas Business Association

Despensa nos si den nos tristeza nos por a lubida un of otro persona

Ta invita tur famia, colega, amigo, bisinja y conocirnan na e **acto despedida & di celebracion** di Joel su bida cual lo tuma lugar diamars 17 di maart 2026.

E restonan mortal di Dr. Joel Rajnherc lo ta reposa for di 10:00 – 11:30 na Instituto Medico San Nicolas ImSan 13:00 – 16:00 na Aurora Funeral Home na Playa.

Na lugar di flor of krans un donashon pa Stichting Koningin Wilhemina Fonds lo ta altamente aprecia.

Nos ta lamenta cu despues di entiero nos no por ricibi bishita di condolencia na cas

Aurora

Royal Pray

Funeral Home & Crematory

{Esaki ta deseo nan i
instrucshon nan di Jozef
Geerman laga atras ora tabata
na bida}
"Biba trankilo"
"Boso bida ta sigi"



Cu onda pena pero conforme cu boluntad di Dios,nos ta anuncia fayecimento di:

Jozef Geerman

"Denchi"

★ 19 Maart 1944 - † 07 Maart 2026

Na number di su:

Mama y Tata:

† Alexander Geerman y † Luciana Geerman-Werleman.

Mama y Tata di criansa:

† Ignacio y † Ignacia Vrolijk-Kock.

Casa: Abelina Geerman-Albertsz.

Yiu nan:

Cathalina Geerman "Cathy"
Jose Geerman "Gregory"

Ruman nan:

† Stanislaw y Blanca Geerman Azuaje y famia.
† Joaquin y † Gertruida Werleman-Henriquez y famia.
† Jose y Rubia Werleman-de Palm y famia.
† Raymundo y † Claire Geerman y famia.
† Dominico y Elvira Geerman y famia.
Maria y Sonny Delima Geerman y famia.
† Mario Geerman.
Felicia y Leoncio Kock-Geerman y famia.

Ruman nan di criansa:

† Rosalia Geerman-Vrolijk.
† Milo Vrolijk.

Suegro y Suegra:

† Circuncion y † Thomasa Albertsz-Croeze.

Mescos cu yiu:

Desiree Christiaans.
Amigo di cas: Alex Pieters.

Tur amigo y amiga nan cu ta bishita cas.
Tur mi subrina y subrina nan semper mi a stima tur mi iha nan demas famia swa y cuña nan.

Mi amigo nan di ban topa bebe coffie:

Hubert Dirksz
Beng Vrolijk
Ildo Croes
Max Hassel
Ms Bernadina
Bebe Boekhoud
Gabi Maduro
Ovito Tromp
Jain Tromp
Chiko Figaroa
Ido Kelly
Efrain Figaroa
Robert Tromp

Ex colega nan Telefoondienst y SETAR NV.

Gradicimento:

Clinica Rosas&Croes Medicina avanzada,Dr.John Croes,Lola Geerman,Fundashon Hospice Atardi,Dr. Kenneth Croes,Pastoor Jairo Maduro,Oscar Ignacio Acosta Garcia na colombia.
Carmen Josefina Pernia Gamez na colombia.

Deseo pa bin bisti color nan alegre.

Acto di entiero lo tuma lugar Diasabra 14 di maart 2026 di 2or pa 4or di atardi na Misa Inmaculada Concepcion na Santa Cruz y despues lo sali pa Santana Catolico na Santa Cruz.

Aurora

Royal Pray

Funeral Home & Crematory

*"Esnan cu a kere den Cristo
prome cu nan a muri, lo lanta for
di morto prome.*

*Anto despues Dios lo alsa
nos cu ta na bida ainda riba e
nubianan,hunto cu
esnan cu a muri caba pa bay
encontra cu Señor den laria. Y
asina nos lo ta
pa semper hunto cu Señor".*



Tesalonisensenan 4:16-18

Cu onda pena pero conforme cu boluntad di Dios, nos ta anuncia fayecimento di:

Francisco Damian

mihor conoci como "Chico"
★29-01-1942 - †11-03-2026

Na number di su:

Yiu: Graciela Damian

Rumannan:

† Eugenio (Nene) Damian y † Angelica Damian-Jacobs
† Feliciano (Teechi) Damian y Juliana Damian-Boezem

Señora Mariela Garcia Pinzón

Mama di su yiu: † Antonia Maria Maduro

Sobrino- y sobrinanan, primo- y primanan,
actoprimo- y actoprimeranan, swa y cuñanan, ihanan,
demas famia, amigo-, bisña- y conocirnan.

Acto di entiero lo tuma lugar diasabra 14 di maart 2026 di 9or pa 11or di mainta na Misa Inmaculada Concepcion na Santa Cruz y despues lo sali pa Santana Catolico na Santa Cruz.

Nos disculpa si a lubida di menciona algun famia.

Nos ta lamenta cu despues di entiero no por ricibi bishita di condolencia na cas.

Aurora

Royal Pray

Funeral Home & Crematory

*"Señor ta mi wardador,
mi'n tin falta di nada.
Den cunucu di yerba berde
e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa
trankil,
pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23*



Nos ta anuncia
fayecimento di:

Johanne Jean Louis – Damus

Cariñosamente conoci como: "Jo"
★19-10-1988 - † 10-03-2026

Acto di entiero lo wordo anuncia despues.

Democratanan ta acusa Trump di yuda Rusia cu alivio di sancionnan

(AFP)—Democratanan a acusa presidente di Merca Donald Trump diabierna di debilita presion riba Rusia door di suavisa sancionnan riba petroleo durante e conflicto cu Iran, bisando cu e decision por aumenta ingreso di guerra di Moscu mientras soldadnan Mericano ta enfrenta nan propio menasanan den Medio Oriente.

Lider di minoridad Demócrata den Senado, Chuck Schumer, hunto cu dos di su colaboradornan principal, Elizabeth Warren y Jeanne Shaheen, a pidi pa secretario di Tesoreria Scott Bessent testigua dilanti Congreso tocante e decision. E senadornan a menciona reportahenan di media — parcialmente confirma pa Trump den un entrevista diabierna — cu ta bisa Rusia ta proveyendo Iran

cu inteligencia cu por ser usa pa apunta riba forsanan Mericano, aunke e administracion di Trump ta relajando sancionnan cu anteriormente tabata limita e sector petrolero di Moscu.

“Segun reportahe, Rusia ta proveyendo Iran cu inteligencia pa apunta y mata miembronan di forsa arma di Merca y e reaccion di e administracion di Trump ta pa relaha presion y yuda facilita un ganashi di \$150 miyones cada dia pa su mashin di guerra,” e senadornan a bisa den un declaracion conhuntito.

“Presidente Trump ta ofreciendo mas alivio na Kremlin cu na famianan Mericano, cual awor ta pagando mas pa gasolin y pa mayoria otro cosnan esencial debi na e conflicto aki,” nan a skirbi.

Trump a reconoce den un entrevista radial cu a ser transmiti diabierna cu el a sospecha cu presidente Vladimir Putin “talbes ta” yudando Iran “un tiki” den e guerra.

El a anuncia anteriormente e siman aki cu Washington lo suspende temporalmente algun sancion relaciona cu petroleo pa aumenta suministro global y baha prijsnan, mientras e guerra entre Merca y Israel cu Iran ta interrompiendo trafico maritimo den Estrecho di Hormuz y ta causando turbulencia den mercado di energia.



E presidente no a especifica cua pais lo beneficia di e alivio, pero e decision a sigui un paso temporal cu ta permiti refinadornan Indio cumpra petroleo Ruso cu a keda pega riba lama debi na sancionnan existente.

E senadornan Demócrata a argumenta cu pa suavisa sancionnan riba companianan di energia Ruso y comerciantenan relaciona cu esaki lo genera ganashinan grandi pa Moscu na un momento unda Kremlin ainda ta bao presion di Occidente pa su invasion di Ucrania. Nan tambe a cuestiona si e administracion a cumpli cu un ley di Merca cu ta exige cu Congreso mester ser notifica prome cu sancionnan riba Rusia ser suavisa.

“Secretario Bessent mester tes-

tigua pasobra Congreso y pueblo Mericano merece contesta inmediato,” e legisladornan a bisa.

Secretario di Energia Chris Wright a defende e autorisacionnan di benta, bisando cu Cas Blanco ta trahando pa baha presion riba prijs di energia causa pa interrupcionnan relaciona cu e guerra cu Iran door di usa petroleo cu ya ta den mercado global — mientras politica di sancion contra Rusia ta keda mescos.

“E administracion aki ta keda enfoca riba consumidornan y negoshinan Mericano mientras nos ta ehecutando e mision critico aki pa pone fin na capacidad di Iran pa menasa Mericanonan, su bisiñanan y e mercado global di energia,” el a bisa den un declaracion riba red social.

Aurora Royal Pray Funeral Home & Crematory

“Wat op liefde gebouwd is, kent geen vergeten.”

Cu inmenso tristeza y profundo dolor na nos curason, pero conforme cu boluntad di Dios nos ta participa fayecimento inesperadamente di:



Mr. Orlando Edmund Lo-Fo-Sang
Mihor conoci como: “Meneer Lo-Fo-Sang”
★10-09-1951 - †10-03-2026

Acto di entierro lo wordo anuncia despues.

Aurora Royal Pray Funeral Home & Crematory

“Dios ta amor... y amor ta Dios, maske mi no ta na e mundo aki, tur dia lo mi ta banda di boso Curazon, mi por stens di loke Señor ta hasi”
Salmo 33

A fayece:



Sr. Jose A. I Cardozo Chaparro
★21-03-1944 - †10-03-2026

Cremacion a tuma lugar den seno familiar

Gobierno di Reino Uni ta adverti bendedornan di gasolin contra ‘practicanan inhusto’ durante guerra cu Iran

(AFP)—Minister di Energia di Reino Uni a adverti bendedornan di gasolin diabierna cu gobierno no lo tolera “practicanan inhusto” memey di un discusion riba subida di prijs di combustible causa pa e guerra den Medio Oriente.

Directivanan di operador di stacionnan di gasolin y companianan incluyendo Asda, BP, ExxonMobil y Shell a ser yama na Downing Street pa un combersacion cu Ed Miliband y minister di Finanzas Rachel Reeves.

E combersacionnan a ser organisa debi na preocupacion creciente riba e impacto cu e conflicto entre Merca y Israel contra Iran tin riba finanzas di famianan cu ya ta bao presion.

“Nos a bisa cla cu nos no lo tolera practicanan inhusto ni aki ni den otro parti di industria. Ta nos obligacion como gobierno pa sigura cu consumidornan ser trata correctamente durante e crisis aki,”



Miliband a bisa.

Reeves a bisa e hefenan di companianan di gasolin cu e kier un “combersacion habri y franco” cu nan.

“Nos tin preocupacion riba e prijsnan halto y nos tur tin un responsabilidad comparti,” el a agrega.

E reunion tabata den duda prome ora e Asociacion di Bendedornan di Gasolin (PRA) a menasa di retira, acusando gobierno di usa “lenguahe inflamatorio” tocante subida di prijs di combustible.

E grupo a afirma cu comentari-onan reciente di ministernan tabata causando miembronan di publico abusa empleado di stacionnan di gasolin.

Reeves anteriormente a pidi e organismo di competencia pa “actua fuerte” contra prijs di combustible “exageradamente halto” pa preveni cu companianan ta saca beneficio di e prijs halto di petroleo causa pa e guerra.

Compania Britanico di serviccionan automotive RAC ta calcula cu e prijs promedio pa un litro di gasolin a subi for di rond £1,33 (\$1,76) pa £1,41 desde cu e conflicto a cuminsa riba 28 di februari cu atakenan di Merca y Israel contra Iran.

E partido Conservador, e oposicion principal na Reino Uni, ta poniendo presion riba Reeves pa cancela su plan pa aumenta un tiki impuesto riba combustible mas despues den aña.

Guera den Medio Oriente: cifranan di morto den e region

(AFP)—Desde cu Merca y Israel a lansa atakenan contra Iran riba 28 di februari, e guera a plama den e region y a reporta victimanan den varios pais den Medio Oriente.

AFP no a por verifica independientemente tur e cifranan siguiente.

E cifranan ta basa riba dato publica pa gobiernonan, ehercitonan, autoridnan di salud y organisacionnan di rescate den e paisnan afecta.

Iran

Ministerio di Salud di Iran a bisa riba 8 di maart cu mas cu 1.200 persona a muri, incluyendo rond di 200 muher y 200 mucha di menos cu 12 aña, cu mas cu 10.000 civil herida.

Human Rights Activists News Agency (HRANA), basa na Merca, a bisa riba 11 di maart cu por lo menos 1.825 persona a muri, incluyendo 1.276 civil — entre nan por lo menos 200 mucha — ademas di 197 personal militar y 352 persona di ken nan status ainda no a ser clasifica.

Debi na restriccionnan di reportahe, AFP no por bishita sitionan di atake of verifica independientemente e cifranan den Iran.

Israel

Respondedornan di emergencia y autoridnan di Israel a reporta un total di 14 morto.

Respondedornan di emergencia y autoridnan local a bisa cu misilnan Irani a mata 12 persona den e pais, incluyendo



cuater menor di edad, desde cu e guera a cuminsa, segun un conteo di AFP basa riba nan anuncionan.

Ehercito di Israel a anuncia separadamente cu dos soldad a muri den combate den sur di Libanon.

Libanon

Libanon a bisa diabierna cu por lo menos 773 persona a muri na Libanon desde 2 di maart, incluyendo 103 mucha, durante combate entre Israel y Hezbollah.

Ehercito di Libanon a bisa cu tres di su soldadnan a muri.

Hezbollah no a anuncia su perdidanan.

Golfo

Autoridnan den paisnan di Golfo y Comando Central di Merca (CENTCOM) a re-

porta 26 morto — 11 di nan civil — desde comienso di e atakenan Irani.

E resto cu a muri tabata personal militar of di seguridad, incluyendo siete miembro di forsa arma di Merca.

Ehercito y ministerio di salud di Kuwait a reporta seis morto: dos soldad, dos guardia di frontera y dos civil, un di nan un mucha muher di 11 aña.

Ministerio di Defensa di Emiratonan Arabe Uni a reporta seis morto: cuater civil y dos miembro militar cu a muri despues di un crash di helicopter cu a ser atribui na un problema tecnico.

Agencia di defensa civil di Arabia Saudita a reporta dos morto civil.

Ministerio di Interior di Bahrain tambe a reporta dos

morto.

Centro di seguridad maritimo di Oman a reporta e morto di un marinero riba lama y dos otro persona den un atake cu drone riba un area industrial.

Mientras tanto, ministerio di Interior di Qatar a reporta 16 herido y ningun morto.

CENTCOM a confirma cu seis miembro di forsa arma di Merca a muri na Kuwait y un a muri den Arabia Saudita.

Irak

Gruponan arma y funcionari- onan a bisa cu por lo menos 46 persona a muri na Irak desde cu e conflicto a cuminsa, segun un conteo di AFP basa riba nan anuncionan.

Francia a bisa cu un drone Irani a mata un soldad Frances den e region autonomo di

Kurdistan na Irak.

Ehercito di Merca a bisa cu un avion di refueling a crash den occidente di Irak, matando tur seis miembro di tripulacion, den un incidente cu no tabata causa pa fuego enemigo of amigo.

Fraccionnan arma pro-Iran y fuentenan di seguridad a bisa cu 32 combatiente respalda pa Iran a muri den atakenan cu nan ta culpa riba Merca y Israel.

Gruponan rebelde Kurdo a bisa cu por lo menos cinco militante Kurdo Irani a muri den atakenan atribui na Iran riba nan posicionnan den norte.

Fuentenan di seguridad Kurdo a bisa cu un guardia di aeropuerto a muri den un atake cu drone riba aeropuerto di Erbil.

Funcionari- onan a bisa cu un civil a muri door di fragmen- tonan di racket despues di un atake na Bagdad.

Jordania

Vocero militar di Jordania, brigadier general Mustafa al-Hiyari, a bisa cu 14 persona a resulta herida den varios parti di e pais door di restonan di misil y drone Irani cu a cay for di shelo.

No a reporta ningun morto.

Siria

Media estatal di Siria a reporta ocho persona herida door di restonan cayendo for di shelo despues di intercambio di fuego entre Iran y Israel di- aluna.

Yamadonan pa husticia ta crece despues cu activista Indones a resulta mutila den atake cu acido

(AFP)—Dos homber riba un brommer a tira acido den cara di un activista di derecho humano Indones, lagando e hopi herida y causando yamadonan diabierna pa un investigacion completo memey di preocupacion cu democracia den e pais ta bayendo atras.

Andrie Yunus, sub-coordina- dor di e grupo di derecho hu- mano KontraS, a sufri heridan- an serio na su cara, un wowo, mannan y pecho durante e atake na Jakarta diahuebs.

Andrie tabata core brommer ora dos homber riba un scooter

a acerke, y un di nan a tira aci- do riba dje, segun coordinador di KontraS Dimas Bagus Arya. Ambos agresor tabatin nan cara tapa.

Andrie, kende anteriormente a ricibi menasanan pa su activ- ismo, a ser hiba rapidamente hospital cu kemaduranan riba 24 porciento di su curpa, Di- mas a bisa.

“Nos ta mira e atake cu acido aki como un intento pa silencia bosnan critico den sociedad,” el a agrega.

Hefe di derecho humano di UN, Volker Turk, a bisa cu e ta “hopi preocupa” pa e “atake

horroso cu acido.”

“Esnan responsable pa e acto cobarde di violencia aki mester ser enfrenta husticia,” el a bisa riba X. Defensornan di derecho humano “mester ser proteha den nan trabao vital y mester por trece dilanto asuntunan di interes publico sin miedo.”

Andrie tabata un critico fuerte di e movimiento pa aumenta influencia di e ehercito den go- bierno Indones. Na momento di e atake el a caba di graba un podcast.

Dimas, e coordinador, a urgi polis “pa identifica e agresor- nan y e motibonan tras di e

atake” lo mas lihe cu ta posible. Vocero di polis di Jakarta, Budi Hermanto, a bisa AFP cu ya a habri un investigacion. Relator special di UN pa de- fensornan di derecho humano, Mary Lawlor, tambe a yama pa un investigacion completo den e atake, bisando den un mensahe riba X diabierna cu impunidad pa violencia con- tra defensornan di derecho humano ta “inacceptable”.

Minister di Ley y Derecho Hu- mano di Indonesia, Yusril Ihza Mahendra, a bisa cu e incidente ta “un atake riba democracia” y a priminti cu e agresornan lo enfrenta husticia.

“Actonan di violencia manera esaki no por ta tolera. Esnan cu ta e agresornan, no importa kico ta nan motibo, nan mester ser procesa segun ley,” Yusril a bisa den un declaracion diabierna.

Den su ultimo informe riba e economia mas grandi di Zui- doost Asia, Human Rights Watch a bisa cu Indonesia bao di presidente Prabowo Subian- to — un ex-general den poder desde 2024 — “a experencia mas deterioro democratico, represion di protestanan, cen- sura di media y intimidacion di activistanan.”

ANUNCIO DI FAYECIMENTO

Cu inmenso tristesa hunta di Directiva & Management Team di Instituto Medico San Nicolas (ImSan)
tin e tristo deber di anuncia fayecimento inespera di:



drs. Joel Robert Rajnherc

Na bida Director di Instituto Medico San Nicolas (ImSan)

ImSan ta recorda Drs. Joel Rajnherc como un lider excepcional.

Durante su 14 aña di carera como Director, Drs. Joel Rajnherc a demostra su compromiso cu cuido di salud, especialmente cu ImSan y na bienestar di e comunidad Arubano.

E restonan mortal di Drs. Joel Rajnherc lo ta reposa diamars, 17 di maart 2026 for di:

- 10:00 am – 11:30 am na Instituto Medico San Nicolas
- 13:00 pm – 16:00 pm na Aurora Funeral Home na Cumana 76

Na luga di flor of krans un donacion pa Stichting Koningin Wilhemina Fonds lo ta altamente aprecia. Durante e ceremonia na ImSan lo tin servicio limita.

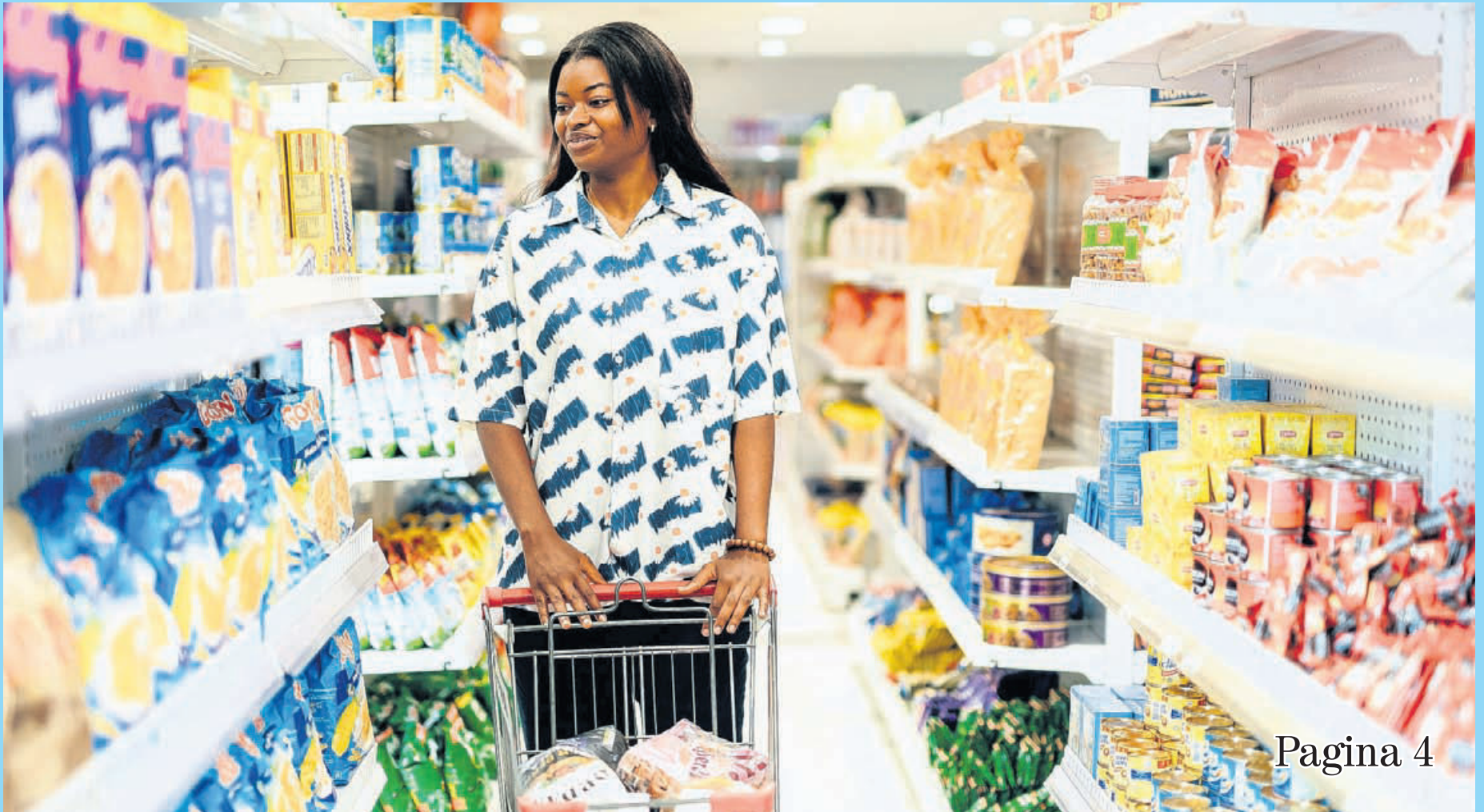
ImSan ta extende su mas profundo condolencia na su sra. Sandra Rajnherc -Ramirez (Sandi), su yiunan Cassandra Rajnherc (Sam), Joel Rajnherc (Riven) y demas famianan, ta desea nan hopi forza den e momentonan dificil aki.

Na mes momento ta extende un invitacion na tur stakeholders, coleganan, famia, amigonan y conocirnan pa asisti na e acto di despedida na ImSan pa asina rindi honor y homenahe na Drs. Joel Rajnherc.

Tambe tin disponibilidad di por pasa na ImSan pa asina firma e condoleance register na e entrada principal.

Cu Drs. Joel Rajnherc sosega na paz.
Su legado lo biba pa semper den nos memoria.

Boetes en sancties voor overtredingen van prijzen in de Canasta Basico mogelijk vanaf 2026



Pagina 4

HOFA-wet nadert volgende fase,
debat over autonomie Aruba
verhardt



Pagina 3

Brandstofprijzen stijgen bijna
10 cent op Aruba terwijl conflict
in Midden-Oosten wereldmarkt
opschudt



Pagina 5

**Editor**

Caribbean Speed Printers N.V.
Aruba Bank N.V. Acc. #332668
Caribbean Mercantile Bank N.V.
Acc. #23951903
RBC Royal Bank Acc. #13307728

Operations Manager

Mariette Engelhart-Boekhoudt

Redactie

noticia@bondia.com

Pilar Flores (Hoofredacteur)
Angenette Figueroa (closer editor)
Leo Maduro
Dilma Arends
Raisa Montilla
Oriana Geerman

Sales

Sulaika Croes
sulaika.croes@cspnv.com
Mark Gomes
mark.gomes@cspnv.com

**Advertenties/
Kunstontwerp**

Sandra Loefstop
Lisa Tromp

Digitaal

Juan Luis Pinto

**Administratie
accounting@bondia.com**

Martha Arteta de Ariza

Distributie

Jenny Kelly

incasso

Evelinda de Cuba - Tromp

Pre Press

Luis Fernando Arenas (Hoofd)
Pablo Libre

Press

Roland Schenker (Hoofd)
Omar Ramirez
Martin Boekhoudt
Francis Dirksz

Samenwerking

Associated Press
Ret Karibense
Data Key

Aansluiting

Sociedad Interamerica
di Prensa (SIP)

Directie

Adres: Weststraat #22
Tel: 582-7800
Email: noticia@bondia.com
aviso@bondia.com
info@bondia.com
Website: www.bondia.com
Facebook: @bondianoticia
Instagram: bondiaaruba

ARUBA VANDAAG is een krant geschreven en gedrukt op Aruba en is verkrijgbaar op zaterdag. Geen enkele inhoud mag worden gereproduceerd zonder toestemming van de uitgever.

Eric van der Burg, staatssecretaris voor Koninkrijksrelaties:

Nederland blijft verantwoordelijk voor verdediging van de eilanden en ziet geen commerciële plannen met Venezuela

Nederland heeft geen intentie om in Venezuela te investeren en ondersteunt evenmin een oorlog met Iran. Dat verklaarde de nieuwe staatssecretaris voor Koninkrijksrelaties, Eric van der Burg, na zijn eerste vergadering van de Rijksministerraad als lid van het kabinet van minister-president Rob Jetten.

Van der Burg, van de VVD, is goed bekend met de Caribische delen van het Koninkrijk. In de Tweede Kamer maakte hij eerder deel uit van de parlementaire commissie die zich bezighoudt met Koninkrijksrelaties. Daarnaast diende hij onder meer als minister met verantwoordelijkheden op het gebied van immigratie. Tijdens zijn eerste persconferentie als staatssecretaris benadrukte hij dat het nieuwe Nederlandse kabinet het Statuut respecteert, waarin wordt erkend dat het Koninkrijk der Nederlanden bestaat uit vier landen, met daarnaast drie bijzondere gemeenten die onder Nederland vallen. "Daarom heeft minister-president Jetten tijdens zijn eerste persconferentie als leider van het kabinet ook benadrukt dat het Koninkrijk uit vier landen bestaat," aldus Van der Burg.

In het licht van internatio-

nale ontwikkelingen onderstreepte Van der Burg dat Nederland de verdediging van de zes Caribische eilanden serieus neemt, aangezien dit volgens het Statuut tot de verantwoordelijkheden van Nederland behoort. "Europees Nederland is verantwoordelijk voor de veiligheid van alle landen. We weten dat er spanningen zijn geweest rond Curaçao, Bonaire en Aruba in relatie tot Venezuela, en Nederland staat klaar om hun veiligheid te waarborgen."

Volgens Van der Burg zorgt Nederland niet alleen voor de aanwezigheid van militairen en materieel, waaronder schepen, maar wordt ook gekeken naar de mogelijkheid om extra capaciteit te sturen. Dat kan niet alleen dienen voor de verdediging van de eilanden, maar bijvoorbeeld ook voor een eventuele blokkade tussen Colombia en Venezuela, mocht er een situatie ontstaan waarin de eilanden problemen krijgen met hun brandstofvoorziening.

Wanneer het echter gaat om economische veiligheid ligt de verantwoordelijkheid anders. Nederland draagt verantwoordelijkheid voor de economie van de drie bijzondere gemeenten Bonaire, Sint Eustatius en Saba, net zoals

voor steden als Amsterdam en Maastricht. De landen Curaçao, Sint Maarten en Aruba zijn op dat terrein autonoom. "Uiteraard zijn we bereid samen te werken om de economie te stimuleren, maar uiteindelijk zijn de regeringen van die drie landen daarvoor verantwoordelijk," aldus Van der Burg.

Hoewel Nederland momenteel geen economische investeringen in Venezuela overweegt, wordt wel gekeken naar intensievere samenwerking met andere Zuid-Amerikaanse landen. Zo wordt gewerkt aan de ondertekening van het Mercosur-akkoord om de handel tussen Nederland en Zuid-Amerika te versterken. Nederland blijft echter voorzichtig richting Venezuela, omdat het de regering van Nicolás Maduro niet erkent en de oppositieleider beschouwt als de gekozen president.

Over de vraag of Aruba zijn raffinaderij zou moeten ontmantelen, wilde Van der Burg niet diep ingaan. Volgens hem is dat een zaak van Aruba zelf, van het parlement en van de bevolking. Nederland volgt wel nauwlettend de ontwikkelingen tussen Venezuela en de Verenigde Staten.

Van der Burg benadrukte ook dat de afspraken die Aruba



met Nederland heeft gemaakt in het kader van het financieel toezicht nog steeds gelden. "Mijn uitgangspunt is dat een afspraak een afspraak is en dat beide partijen zich daaraan moeten houden."

Volgens hem biedt de voorgestelde Rijkswet financieel toezicht belangrijke voordelen voor Aruba, onder meer door lagere rentelasten bij internationale leningen. De rente zou kunnen dalen van 6,9 naar 3,4 procent, wat volgens hem een besparing kan opleveren van ongeveer 60 tot 100 miljoen florin.

De staatssecretaris gaf aan dat het aan de regering van Aruba is om hierover met het parlement in gesprek te gaan. De wet ligt momenteel voor advies bij de Raad van State en zal daarna naar de parlementen gaan. Van der Burg, die Aruba in april zal bezoeken, zei tot slot uit te kijken naar zijn nieuwe functie: "Ik heb veel zin om aan de slag te gaan met mijn portefeuille."

MEP-leider Wever-Croes: "Tijd van minister Gerlien Croes loopt ten einde"

MEP-leider Evelyn Wever-Croes heeft scherpe kritiek geuit op het functioneren van het parlement en de regering in verband met de aanhoudende controverse rond een reis van minister Gerlien Croes met een privéjet. Tijdens een live-uitzending op sociale media stelde zij dat het parlement momenteel niet goed kan functioneren doordat ministers volgens haar onvoldoende verantwoording afleggen.

Volgens Wever-Croes blijven verzoeken om vergaderingen vaak onbeantwoord en reageren ministers niet tijdig op vragen van parlementariërs. Zij stelde dat ministers wel zichtbaar zijn in het land, maar volgens haar niet naar het parlement komen om uitleg te geven.

De politieke discussie draait om een reis die minister Gerlien Croes in november vorig jaar maakte naar Curaçao met een privéjet. Volgens Wever-Croes had de minister wel toestemming van de ministerraad voor een werkreis op 20 november en had zij het parlement hierover geïnformeerd. De controverse ontstond echter toen de minister een dag eerder, op 19 november, vertrok. Volgens Wever-Croes was dit eerdere vertrek niet gedekt door een nieuwe beslissing van de ministerraad.

Daarnaast ontstonden vragen over de manier waarop de vlucht werd betaald. Volgens de gedragscode voor ministers mogen zij geen geschenken van grote economische waarde aannemen. De minister heeft verklaard dat zij de

vlucht zelf heeft betaald. Volgens Wever-Croes is er echter nog geen overtuigend bewijs aan het parlement overgelegd waaruit blijkt dat de minister daadwerkelijk zelf voor de vlucht heeft betaald.

Wever-Croes stelde dat het gebrek aan antwoorden van de regering een breder probleem vormt. Volgens haar blijft meer dan de helft van de vragen die parlementariërs stellen onbeantwoord. Zij wees erop dat in het regeerprogramma is vastgelegd dat vragen binnen een bepaalde termijn moeten worden beantwoord.

Volgens Wever-Croes heeft parlamentsvoorzitter Marlon Sneek inmiddels toegezegd strengere stappen te nemen. De regering zou een brief ontvangen waarin wordt

geëist dat alle openstaande vragen binnen drie weken worden beantwoord.

De MEP-leider erkende dat er in de samenleving vermoeidheid bestaat rond de discussie over de privéjetreis. Toch blijft het onderwerp volgens haar belangrijk omdat het gaat om transparantie en integriteit in het bestuur.

Volgens Wever-Croes kan de minister in een moeilijke positie komen. Als blijkt dat de vlucht niet is betaald, zou dit volgens haar kunnen betekenen dat een gift is aangenomen in strijd met de gedragscode. Als de minister wel heeft betaald, zou volgens haar mogelijk Amerikaanse wetgeving een rol kunnen spelen omdat het vliegtuig eigendom zou zijn van een Amerikaans bedrijf.

HOFA-wet nadert volgende fase, debat over autonomie Aruba verhardt

De Rijksministerraad (RMR) heeft vrijdag een nieuwe stap gezet in de totstandkoming van een financieel kader voor Aruba door een wetsvoorstel voor de Rijkswet houdbare overheidsfinanciën Aruba (HOFA) ter advisering naar de Raad van State te sturen.

De beslissing markeert een belangrijke mijlpaal in het wetgevingsproces, maar heeft tegelijkertijd het politieke debat op Aruba verder aangewakkerd. Oppositiepartijen en vakbonden waarschuwen dat de wet de financiële autonomie en democratische besluitvorming van Aruba kan ondermijnen.

De vergadering van de RMR was bovendien de eerste waarbij de onlangs benoemde gevolmachtigde minister van Aruba, Mildred Schwengle, aanwezig was. Zij vertegenwoordigde Aruba in het hoogste uitvoerende orgaan van het Koninkrijk.

Nieuw kader voor financiële duurzaamheid

Het wetsvoorstel vloeit voort uit het Bestuurlijk Akkoord dat op 4 juni 2024 werd ondertekend door Aruba en Nederland. Dat akkoord legde de basis voor een consensusrijkswet die moet waarborgen dat de overheidsfinanciën van Aruba op lange termijn duurzaam blijven.

In het kader van het akkoord werd het Internationaal Monetair Fonds (IMF) gevraagd advies uit te brengen over de fiscale normen die richting moeten geven aan het begrotingsbeleid van Aruba. Deze aanbevelingen zijn vervolgens verwerkt in het wetsvoorstel. Volgens het Nederlandse ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties bevat de consensuswet duidelijke regels die bedoeld zijn om gezonde overheidsfinanciën op Aruba te waarborgen en tegelijkertijd verantwoord begrotingsbeleid te ondersteunen.

Een van de kernkenmerken van de voorgestelde wet is de eenvoud van het systeem. Het financiële kader richt zich in de eerste plaats op de schuldquote van Aruba, terwijl het begrotingssaldo als secundaire indicator wordt gebruikt. Het doel is te garanderen dat de overheidsschuld van Aruba op lange termijn op een duurzaam pad blijft.

Een ander belangrijk element is de introductie van een leenfaciliteit waardoor Aruba onder gunstige voorwaarden bij Nederland kan lenen. Nederlandse autoriteiten ramen dat dit mechanisme de jaarlijkse rentelasten van Aruba met tussen de 100 en 150 miljoen euro kan verlagen.

De wet bevat daarnaast preventieve maatregelen om het risico op het niet naleven van fiscale regels te beperken. Daarbij gaat het onder meer om de oprichting van een verplichte risicobuffer en specifieke eisen voor begrotingsrapportage.

Verder voorziet de wet in een duidelijk beoordelingskader voor fiscale normen en geeft zij de Rijksministerraad de mogelijkheid om instructies te geven wanneer dat nodig is. Dergelijke maatregelen kunnen echter alleen worden genomen na expliciete dialoog tussen de landen binnen het Koninkrijk.

Het akkoord biedt daarnaast ruimte voor het herfinancieren van een deel van de externe schuld van Aruba en voor de oprichting van een onafhankelijk begrotingstoezichtorgaan, aangeduid als de Begrotingskamer.

Lagere rente en herfinanciering
Nederlandse autoriteiten benadrukken dat het financiële akkoord rond HOFA de begrotingspositie van Aruba aanzienlijk kan verbeteren.

Zodra de wet in werking treedt, heeft Nederland aangegeven bereid te zijn een deel van de bestaande leningen van Aruba op de Amerikaanse kapitaalmarkt te herfinancieren. De overeenkomst bevat ook bepalingen om de rente te verlagen op leningen die Aruba tijdens de Covid-19-pandemie van Nederland heeft ontvangen.

Volgens Nederland zouden deze maatregelen de kosten van de schulden dienst van Aruba kunnen verlagen, waardoor middelen vrijkomen voor investeringen in onder meer onderwijs, gezondheidszorg en economische ontwikkeling.

Staatssecretaris voor Koninkrijksrelaties Eric van der Burg noemde het besluit een belangrijke stap richting duurzame overheidsfinanciën op Aruba. “Na overleg tussen Aruba en Nederland gaan we verder met een gezamenlijk wetsvoorstel dat Aruba zal helpen om de overheidsfinanciën op lange termijn gezond te houden,” aldus Van der Burg.

Ook premier van Aruba, Mike Eman, sprak zijn waardering uit voor de voortgang en noemde de ontwikkeling een moment van stabiliteit en samenwerking binnen het Koninkrijk. “In een wereld die steeds onvoorspelbaarder wordt, zijn vertrouwen, stabiliteit en samenwerking binnen het Koninkrijk essentieel,” aldus Eman. “Door samen te werken kunnen we de uitdagingen van onze tijd beter aanpakken en investeren in wat het algemeen belang van Aruba en het Koninkrijk dient.”

Bezorgdheid bij de oppositie

Ondanks de steun van de regering heeft het wetsvoorstel scherpe kritiek gekregen van de grootste oppositiepartij, MEP. De partij stelt dat de wet een bedreiging vormt voor de constitutionele autonomie van Aruba.

In een verklaring die vrijdagochtend werd verspreid stelde de fractie dat de wet wordt doorgedrukt zonder brede publieke steun. “Aruba staat op het punt om 50 jaar van

ons volkslied en onze vlag en 40 jaar Status Aparte te vieren,” aldus de partij in een persverklaring. “Maar juist nu besluit de regering het volk een klap te geven door een HOFA-wet op te leggen die geen steun heeft onder de bevolking.”

MEP betwist bovendien of de wet werkelijk als een consensuswet kan worden beschouwd. Volgens de partij tonen verschillende ontwikkelingen aan dat er geen brede steun bestaat. De partij wijst erop dat meer dan 10.000 werknemers, vertegenwoordigd door vakbonden, hun verzet tegen het voorstel hebben uitgesproken. Daarnaast heeft een petitie tegen het proces meer dan 10.000 handtekeningen verzameld.

Ook benadrukt MEP dat bijna de helft van het Arubaanse parlement – tien van de 21 leden – de wet niet steunt. “Wanneer je de stem van zoveel mensen negeert en zelfs je eigen parlement passeert, tast je de fundamenten van onze democratie aan,” aldus de partij.

De oppositie stelt verder dat de wet mogelijk in strijd is met de Staatsregeling van Aruba, omdat zij de mogelijkheid van het land om zijn eigen financiën te beheren zou beperken. “Het is pijnlijk om te zien dat na 40 jaar Status Aparte onze autonomie wordt verzwakt door een wet die nooit op behoorlijke wijze is besproken of aangenomen door onze eigen vertegenwoordigers. Onze strijd was juist bedoeld om zelf onze koers te bepalen. Het opleggen van deze wet is een stap terug in onze geschiedenis.”

Vakbonden stellen constitutionele basis ter discussie

De zorgen over HOFA beperken zich niet tot de politiek. Een coalitie van vakbonden heeft eveneens een uitgebreid position paper gepubliceerd waarin de juridische en constitutionele basis van de voorgestelde rijkswet wordt betwist.

Volgens de vakbonden is het financieel beheer van Aruba de afgelopen jaren aanzienlijk verbeterd en is ingrijpen via een rijkswet daarom niet gerechtvaardigd. Zij wijzen er bovendien op dat artikel 41 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden de autonomie van elk land garandeert om zijn eigen interne aangelegenheden, waaronder financieel beleid, te regelen.

Volgens hen mag artikel 43 van het Statuut – dat het Koninkrijk een waarborgfunctie geeft – alleen worden ingeroepen wanneer er sprake is van ernstige structurele tekortkomingen in het bestuur. In de praktijk heeft Aruba volgens hen in het afgelopen decennium juist laten zien dat het zijn financiën verantwoordelijk kan beheren.

Sinds 2015 staat Aruba al onder financieel toezicht van het College Aruba financieel toezicht (CAft), dat toeziet op de naleving van begrotingsregels en

aanbevelingen doet aan de regering.

Volgens de vakbonden toont deze regeling, die tot stand kwam via een vrijwillig protocol tussen Aruba en Nederland, aan dat samenwerking binnen het Koninkrijk effectief kan functioneren zonder dat daarvoor een rijkswet nodig is. Zij betwisten ook het gebruik van het begrip “consensus” in het wetsvoorstel en wijzen erop dat het parlement van Aruba het proces nooit formeel heeft goedgekeurd.

Voorstel voor lokale alternatieven

In plaats van een rijkswet stellen de vakbonden voor dat Aruba dezelfde doelstellingen kan bereiken met nationale wetgeving. Zij pleiten voor een lokale wet – soms aangeduid als L-HOFA – waarin duidelijke fiscale regels, onafhankelijk toezicht en regelmatige rapportage aan het parlement worden vastgelegd.

Volgens de vakbonden zou een dergelijk kader de constitutionele autonomie van Aruba behouden, terwijl transparantie en begrotingsdiscipline worden gewaarborgd. Zij wijzen er bovendien op dat de memorie van toelichting bij het HOFA-voorstel zelf erkent dat nationale wetgeving veel van dezelfde onderwerpen zou kunnen regelen.

Debat over autonomie

Het debat rond HOFA weerspiegelt een bredere discussie over de balans tussen samenwerking binnen het Koninkrijk en de autonomie van de afzonderlijke landen.

Voorstanders stellen dat de wet de financiële stabiliteit van Aruba zal versterken, de leenkosten zal verlagen en een duidelijker kader zal bieden voor begrotingsbeleid. Critici vrezen echter dat de wet te veel bevoegdheden over de Arubaanse financiën bij het Koninkrijk zal leggen.

Zij waarschuwen dat zodra de rijkswet is aangenomen, wijzigingen alleen via een gezamenlijk wetgevingsproces binnen het Koninkrijk kunnen plaatsvinden, waardoor het voor Aruba moeilijker wordt om de regels in de toekomst zelfstandig aan te passen. Na het besluit van de Rijksministerraad wordt het HOFA-voorstel nu voor advies voorgelegd aan de Afdeling advisering van de Raad van State.

Na dat advies zal het voorstel verder gaan in het wetgevingsproces binnen het Koninkrijk en in de parlementen van de betrokken landen.

Terwijl het debat voortduurt, zullen de komende maanden waarschijnlijk bepalen of HOFA uitgroeit tot een pijler van het begrotingsbeleid van Aruba – of een blijvend punt van discussie over autonomie en bestuur binnen het Koninkrijk.

Kan de Koning niet...Vaker op bezoek komen ...?

Het aanstaande bezoek van de Koning heeft ons aan het denken gezet en niet alleen over de wijze waarop hij ontvangen moet worden. Gezien de kennelijke schaamte die nu boven komt drijven vanwege zaken die al zo lang zijn genegeerd, zou het wel handig zijn als hij wat vaker op bezoek komt.

Zo zouden onze bestuurders geregeld herinnerd worden aan zaken die ze dan niet langer kunnen ontlopen. In zekere zin lijken die bestuurders op de vader of moeder die verzuimt om het huishouden op orde te houden voor de eigen kinderen, maar wanneer 'het gevaar dreigt' van belangrijk geacht bezoek, kondigt zich de paniek aan om het huis enigszins op orde te hebben. Momenteel kan men, met het genoemde bezoek in gedachten, de kritiek op onze infrastructuur horen, die goed uitgedrukt aan diggelen ligt. De kwestie is des te meer beschamend omdat de verantwoordelijkheid om een acceptabele, niet eens een smetteloze, infrastructuur is stand te houden tot de eerste taken van de betrokken minister behoort. Maar, we kunnen al jarenlang zien dat de infrastructuur bijna een sluitpost op de begroting lijkt, die pas aandacht krijgt wanneer de

problemen echt niet meer te negeren zijn.

Niet dat het er altijd zo aan toe ging, maar in Aruba is niets blijvend, in ieder geval niet waar het om goede of nuttige zaken gaat. Zo kwam meer dan twintig jaar geleden een minister op het idee om een wegfonds in te stellen, speciaal bedoeld om de aanleg en het onderhoud van de wegen te financieren. Daar de geldmiddelen altijd aan de krappe kant waren, was het fonds niet toereikend om alles te doen, maar er waren positieve resultaten te zien. Nu kan men uiteraard altijd beweren dat men zonder bijzonder fonds ook wegen kan aanleggen of onderhouden, als de overheid maar de noodzaak ervan inziet. Dat klopt, maar het is wel veel moeilijker om te concurreren met andere noden in de begroting als er geen fonds is ingericht, met middelen die specifiek voor dat doel zijn bestemd. In ieder geval leidde de onmetelijke wijsheid van de volgende regering ertoe dat dat een einde werd gemaakt aan het speciale fonds, met exact het argument dat wegonderhoud direct vanuit de begroting kon worden betaald en dat er dus geen apart fonds nodig was. En wat gebeurde er vervolgens? Er kwam een speciaal project, extern gefinancierd en zeker van enig nut, voor

nieuwe infrastructuur, maar de verplichting om het onderhoud en de vernieuwing van de bestaande wegen uit te voeren werd duidelijk opzij geschoven. Een voorbeeld hiervan is de weg via de Franse Pas naar Sabana Basora, die voor een deel werd gerenoveerd in het kader van de aanleg van de vierbaansweg naar Pos Chiquito, maar voor het overige een complete puinhoop bleef, zonder dat enige ziel zich daarvoor verantwoordelijk voelde.

Wat willen we hiermee aangeven? Dat er inderdaad geen specifiek fonds nodig is maar zo'n fonds zou wel benadrukken dat de overheid, met name de betrokken minister, zich bewust is van diens taak en daarnaar handelt. De realiteit van vandaag de dag is echter dat de gemeenschap maar af moet wachten op de betrokken bewindspersoon blijk zal geven van de verplichting de taak uit te voeren. Daar komt nog bij dat meestal de betrokken politici ook nog dankbaarheid van de bevolking verwachten terwijl ze niets anders doen dan voldoen aan de 'normaal' te achten verwachtingen. Dit doet ons terugdenken aan een redactioneel commentaar van negen jaar geleden, waarin werd ingegaan op het contrast tussen enerzijds de – terechte – reputatie in de regio van het Arubaanse to-

erisme en anderzijds wat wij als burger op dagelijkse basis ervaren van het optreden van de overheid. Een klein deel hieruit: "Welnu, we schrijven dit niet om te ontkennen of te bagatelliseren dat het toerisme van Aruba een naam te verliezen heeft in het buitenland. Hetgeen wij willen illustreren is het contrast tussen hetgeen wordt gepropageerd en wat wij als burgers die hier wonen en ons hier verplaatsen, in de auto maar hopelijk ook te voet of op de fiets, dagelijks ervaren. Het gaat om wat wij voelen als we de meeste overheidsgebouwen ingaan en een behandeling verwachten die, nou, gewoon normaal is... Niks buitensporigs, maar gewoon een overheid die zaken 'normaal' aanpakt. Dat er bijvoorbeeld geld is om de wegen te onderhouden. Als het geregend heeft, meteen naar buiten en repareren wat beschadigd is. En dat zonder waardering en dank te verwachten, want het is gewoon je verantwoordelijkheid als overheid."

Conclusie: we zien niet veel verandering in bijna tien jaar. Als burger kun je maar beter ervoor zorgen dat je over een auto beschikt, want vaak is er niets dat met enig fatsoen een trottoir kan worden genoemd, zeker als je een persoon op leeftijd bent. Voeg hier nog aan toe de slechte straatverlichting en het feit dat, ondanks de autokeuring op

onverklaarbare wijze de helft van de mensen in een auto rijdt waarvan de koplampen richting hemel wijzen, met groot gevaar voor de tegenligger. Zijn we inmiddels allemaal hieraan gewend geraakt, dat dit dus 'normaal' is?

We kunnen zo nog ettelijke voorbeelden aanhalen van zaken die niet 'normaal' zijn, maar dat zou enkel meer van hetzelfde zijn. Belangrijker lijkt het ons of de gemeenschap een keer begint met van onze bestuurders te eisen dat met prioriteit de zaken worden behartigd die het dagelijks leven van de burger raken en als 'normaal' moeten worden beschouwd. Dat betekent dat wij, als 'de kinderen' in de vergelijking aan het begin van dit commentaar, moeten eisen dat we moeten kunnen leven in een geordend huishouden, en niet in een wanorde die afhankelijk is van hoog bezoek om enige tijdelijke schaamte te bewerkstelligen, om daarna terug te keren naar de gewoonlijke (wan)orde van de dag. Je hoge bezoek is altijd te diplomatiek om te zeggen dat het een janboel is, het zijn je eigen mensen die dat moeten zeggen. De Koning moet altijd welkom zijn, maar niet om 'normale' zaken in gang te zetten...

Boetes en sancties voor overtredingen van prijzen in de Canasta Basico mogelijk vanaf 2026

Na een langdurig voorbereidingstraject heeft minister van Financiën, Economische Zaken en de Primaire Sector, Geoffrey Wever, de introductie aangekondigd van boetes en sancties voor overtredingen van de vastgestelde prijzen van producten in de Canasta Basico. Naar verwachting zullen deze maatregelen in het tweede kwartaal van 2026 in werking treden.



bedrijven zelf om hun prijzen vast te stellen, zonder directe overheidsinterventie.

Via de applicatie "Control di Prijs" kunnen consumenten de gereguleerde prijzen van de producten in de Canasta Basico raadplegen, inclusief de maximale prijs die daarvoor mag worden gevraagd. Dit is van groot belang, aangezien het gaat om essentiële goederen die betaalbaar moeten blijven voor de bevolking. Wanneer consumenten prijzen aantreffen die boven het vastgestelde maximum liggen, kunnen zij via een klacht melding maken

van de overtreding.

De bescherming van consumenten krijgt de laatste tijd steeds meer aandacht, mede vanwege de economische druk waarmee veel huishoudens te maken hebben. In een eerder bericht in Bon Dia Aruba werd al gewezen op de stijgende kosten van levensonderhoud. Volgens een enquête die vorig jaar werd aangehaald door parlementariër Oduber gaf 88 procent van de respondenten aan dat zij minder kunnen kopen dan enkele maanden daarvoor, een realiteit die nog steeds voelbaar is in het dagelijks leven.

Ondanks de vastgestelde maximumprijzen komt het nog voor dat bedrijven en verkopers deze limieten overschrijden. Daarom wordt de invoering van boetes en sancties gezien als een belangrijke

stap om de prijscontrole op basisproducten te versterken en te garanderen dat consumenten de prijzen betalen die door de overheid zijn vastgesteld.

De Canasta Basico omvat momenteel 1.399 producten van verschillende merken, gewichten en verpakkingen. Het instrument speelt een belangrijke rol in de bescherming van consumenten tegen internationale prijsstijgingen.

Uit gegevens over prijscontrole blijkt dat in 2025 gemiddeld 1,0 procent van de gecontroleerde prijzen in overtreding was. Van alle controles dat jaar bleek 1,2 procent van de gecontroleerde bedrijven de vastgestelde prijzen te overschrijden. In totaal werden 126 schriftelijke waarschuwingen uitgedeeld.

Tot nu toe was het echter niet mogelijk om bedrijven daadwerkelijk te beboeten. Met het nieuwe Landsbesluit Bestuurlijke Handhaving Prijzenverordening verandert dat. Het besluit voorziet in twee belangrijke instrumenten: een administratieve boete tot maximaal 25.000 florin voor groothandelaren en 12.500 florin voor detailhandelaren per overtreding, en een zogenoemde last onder dwangsom die bedrijven verplicht om overtredingen te corrigeren.

Volgens minister Wever vormt deze maatregel een historische stap in het consumentenbeleid. Het nieuwe handhavingmechanisme moet ervoor zorgen dat regels niet alleen op papier bestaan, maar ook effectief worden toegepast om consumenten te beschermen.

De geschillenregeling geregeld...Maar waar gaan de geschillen over...?

Meer dan 15 jaar nadat een wijziging in het Statuut van het Koninkrijk een verplichting met zich meebracht om een geschillenregeling in te stellen voor de gevallen van onenigheid tussen een of meer landen en de Koninkrijksministerraad, komt het eindelijk tot die regeling. Het advies van de Raad van State met betrekking tot dit wetsvoorstel is er en nu lijkt de rest van het wetgevingstraject nog maar een kwestie van tijd.

Dat is positief maar het is toch goed om te kijken naar wat in het verleden heeft plaatsgevonden, want daar valt heel wat van te leren. Bijvoorbeeld, hoe dit gehele proces is verlopen en wat hiermee wordt opgelost. Maar ook: waar gingen die geschillen in het recente verleden eigenlijk over? Praktisch al die geschillen betroffen grote tekortkomingen in het optreden van de lokale regeringen, waarbij het vooral om corruptie en ondeugdelijk bestuur ging.

Gedurende de jaren van voorbereiding voor de nieuwe structuur van het Koninkrijk, in werking sinds 2010, werd gehoor gegeven aan de klacht van de eilanden over de absolute meerderheidspositie van Nederland in de Koninkrijksministerraad. Het land Nederland had een absolute

meerderheid in die ministerraad. Als zaken heel stroef gingen wordt het 'Voortgezet Overleg' gehanteerd waarin de Nederlandse regering nog steeds een absolute meerderheid heeft, tegenover de gevolmachtigde ministers van de drie autonome eilanden. Heel wat politici van de eilanden zagen dit als een onrechtvaardigheid, betiteld als een 'democratisch deficit' dat zij graag zouden willen elimineren. Het is echter moeilijk voor te stellen dat Nederland, als groot land in dit verband, zichzelf in een situatie zou manoeuvreren waarin men afhankelijk zou zijn van de wensen van drie partners die gezamenlijk nauwelijks een kwart miljoen burgers zouden vertegenwoordigen. De structuur van het Koninkrijk is simpelweg geen federale staat waar de overzeese gebieden op een vertegenwoordiging van meer gewicht zouden kunnen rekenen.

De geschillenregeling werd dus bij de wijziging van het Statuut in 2010 ingevoerd, maar om nu te zeggen dat er sprake was van enig enthousiasme aan Nederlandse zijde, dat zeker niet. Een van de aspecten die nogal wat Nederlandse politici zorgen baarde was de wens aan de andere zijde om de finale beslissing in een geschil in handen te leggen van een andere instantie, zoals de Hoge Raad. Dat idee is nu van de tafel en wat

overblijft is de optie om het uiteindelijke oordeel bij de Raad van State neer te leggen, een vorm die voorheen kritiek ondervond omdat dit de Raad van State, als constitutionele raadgever van de Nederlandse regering, in feite in een belangenconflict zou brengen, omdat men "de slager zou worden die zijn eigen vlees moest keuren". Kennelijk is men over dat bezwaar heengestapt, maar wel zijn de partijen het erover eens dat de uitspraak van de Raad in een geschil bindend zou zijn, tenminste, voor wat betreft de juridische kant van de zaak, de interpretatie van het Statuut en relevante andere wetgeving. Dit geldt dan niet voor de "politiek-bestuurlijke aspecten", waar de Koninkrijksministerraad nog steeds van de uitspraak van de Raad van State zou kunnen afwijken, zij het in bijzondere omstandigheden en met redenen omkleed. Hiermee is de deur op een kier gezet voor het Koninkrijk (lees: Nederland) om van de uitspraak van de Raad af te wijken, in het geval dat men die niet kan accepteren.

Hiermee is voldaan aan een belangrijke wens van de zijde van Nederland, waar bij herhaalde gelegenheid het argument is geopperd dat men zich qua handelen niet beperkt wilde zien door een altijd bindende uitspraak waarmee men het niet eens kon zijn. In die zin verandert er niets

in de krachtsverhoudingen op koninkrijksniveau en wel om goede redenen. Zoals eerder gezegd, het Koninkrijk is geen federale staat; het zijn de eilanden die opteren om deel uit te maken van het Koninkrijk, tot op de dag dat men anders zou wensen. De realiteit van het leven is echter ook dat het overgrote deel van het volk op alle eilanden geen onafhankelijkheid wenst en zodoende is het enige alternatief het leven onder de beschermende vleugels van het Koninkrijk, met alle goede en minder aangename kanten daarvan.

We zijn hierin binnen onze regio geen uitzondering. Verschillende voormalige Britse kolonies hebben niet voor onafhankelijkheid gekozen, maar zijn Britse gebieden overzee geworden. Dat betekent ook dat zij accepteren dat, wanneer hun lokale regering faalt in de opdracht behoorlijk bestuur te garanderen, de Britse kroon ingrijpt om zaken te herstellen, net zoals bij ons de Koninkrijksministerraad in meerdere gevallen heeft moeten doen.

Nogmaals, in die zin is er niets veranderd, de machtsstructuur is ongewijzigd gebleven. Wat wel verandert is de wijze waarop wordt omgegaan met verschillen van inzicht in kwesties die het Koninkrijk betreffen, waar het – meestal – een geschil tussen een eilandelijke regering en de

Koninkrijksregering betreft, waarin laatstgenoemde doorgaans de opinie van de Nederlandse regering weergeeft. De voorgestelde wet maakt niet zoveel verschil met de huidige situatie in het geval van een dergelijk geschil. Dit hebben we kunnen zien in de geschillen over het financieel toezicht voor de eilanden, waarin ook diezelfde Raad van State de voorliggende zaak evalueert en advies uitbrengt aan de Koninkrijksministerraad.

Zoals gezegd wordt dat advies dus nu wel 'bindend', behalve het 'veiligheidsventiel' voor de Nederlandse regering in niet-juridische aspecten.

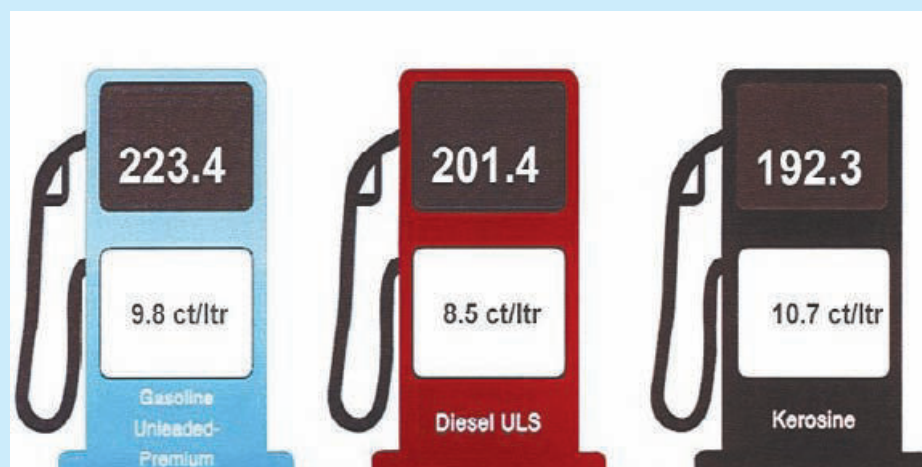
Dit alles raakt nog niet de vraag waarom er zoveel meer geschillen zijn gerezen gedurende de laatste decennia. Dat komt niet alleen doordat de wereld veel gecompliceerder is geworden, maar ook omdat in de laatste decennia duidelijk een verslechtering is opgetreden in het openbaar bestuur van de eilanden, wat chaotisch financieel beheer en grote corruptie op het hoogste bestuurlijke niveau tot gevolg had. Dat zal met deze geschillenregeling niet verbeteren; dat vereist een echte hervorming van het ambtelijk apparaat, met de geëigende interne controle in werking. Dát, kunnen we nog niet zien...

Brandstofprijzen stijgen bijna 10 cent op Aruba terwijl conflict in Midden-Oosten wereldmarkt opschudt

Automobilisten op Aruba moeten vanaf deze week meer betalen aan de pomp. De minister van Financiën, Economische Zaken en de Primaire Sector heeft nieuwe brandstofprijzen bekendgemaakt die de recente onrust op de mondiale energiemarkten weerspiegelen.

De prijs van unleaded premium benzine stijgt naar 223,4 cent per liter, een toename van 9,8 cent. De prijs van diesel ULS gaat met 8,5 cent omhoog naar 201,4 cent per liter, terwijl kerosine voortaan 192,3 cent per liter kost, een stijging van 10,7 cent. Alle prijzen zijn inclusief BBO-, BAZV- en BAVP-belastingen.

De prijsstijging komt op een moment dat het conflict tussen de Verenigde Staten en Israël enerzijds en Iran anderzijds de mondiale ener-



gievoorziening onder druk zet. Door de spanningen zijn tankers die samen ongeveer 20 miljoen vaten olie per dag vervoeren vastgelopen in de Perzische Golf, omdat zij niet veilig door de Straat van Hormuz kunnen varen. Deze nauwe maar strategisch belangrijke doorgang is een van de belangrijkste routes voor olie- en gas-

transport in de wereld.

De wereldwijde olieprijs is sinds het begin van het conflict met meer dan 25 procent gestegen. De spanningen hebben al geleid tot het stilvallen van ongeveer een vijfde van de wereldwijde aanvoer van ruwe olie en aardgas. De olieprijs is daardoor opgelopen tot

boven de 100 dollar per vat, voor het eerst in vier jaar, terwijl het conflict verder escaleert.

Daarnaast heeft Iran een grote raffinaderij in Saudi-Arabië en een installatie voor vloeibaar aardgas (LNG) in Qatar aangevallen. Hierdoor is de productie van geraffineerde brandstoffen onderbroken en ligt ongeveer 20 procent van de wereldwijde LNG-voorziening stil.

Analisten waarschuwen dat verlichting op korte termijn onwaarschijnlijk is. Volgens energie-experts zou een heropening van de Straat van Hormuz de enige ontwikkeling zijn die de situatie aanzienlijk kan stabiliseren. Tot die tijd zullen consumenten wereldwijd – ook op Aruba – waarschijnlijk de gevolgen blijven merken aan de pomp.

De crisis in het Midden-Oosten...Bij ons aan de deur...

De internationale politieke situatie toont sinds iets meer dan een week grote instabiliteit, met als gevolg weinig positieve verwachtingen voor de economie.

De oorlog die de Verenigde Staten en Israël zijn begonnen tegen Iran lijkt niet uit te draaien op een bliksemoffensief zoals in Venezuela, maar vanwege de eigenschappen van het aangevallen land kan dit de hele wereld treffen, qua duur en reikwijdte. Een van de signalen is dat een belangrijk deel van de dagelijkse toevoer van ruwe aardolie wereldwijd kan wegvallen, waardoor de olieprijs nu al boven de \$90 per vat zijn gestegen, met het vooruitzicht van prijzen boven de \$100 per vat. Ter vergelijking: in de week vooraf aan het genoemde offensief was de prijs voor de 'benchmark' voor Amerikaanse olie (West Texas Intermediate'; WTI) nog onder \$70 per vat. Een eerste gedachte gaat uit naar de prijzen voor benzine en diesel die sterk zullen stijgen, waardoor transport in het algemeen veel duurder zal worden. Maar dat is lang niet alles; de exorbitante brandstofprijzen dringen geleidelijk aan door in vrijwel elke economische keten. Bijvoorbeeld, in de landbouw zullen de transportkosten en de te gebruiken landbouw-

machines zorgen voor sterk stijgende prijzen voor landbouwproducten. Bovendien hangt de productie van sommige vormen van kunststof af van bepaalde secundaire producten van het raffinageproces van aardolie, waarvan ook prijsstijgingen te verwachten zijn in de al genoemde landbouwproducten. De verhoogde transportkosten werken door in vrijwel elke economische sector. Dit geldt ook voor het vliegtransport waar spoedig een aanzienlijke toename te zien zal zijn van prijzen voor vliegtickets.

Men kan nu al de eerste commentaren vernemen over de huidige crisis waarin wordt gesteld dat deze wellicht de ergste zal zijn sinds de oliecrisis van 1973, meer dan vijftig jaar geleden. Degenen die dit meegemaakt hebben kunnen zich nog de 'autoloze zondagen' herinneren die in diverse landen werden ingevoerd om het hoofd te bieden aan de heersende brandstofschaarste. Hoewel het nog niet zeker is dat de situatie op dat punt zal belanden, lijkt het toch goed om na te gaan in hoeverre ons land getroffen kan worden door de huidige crisis.

Om te beginnen raken de stijgende brandstofprijzen vrijwel elke burger omdat iedereen afhankelijk is van vervoer, bij ons vooral privé maar in mindere mate

ook het openbaar vervoer. Ons systeem van energieopwekking is voor meer dan 80% afhankelijk van de inzet van zware stookolie, die ook in prijs zal stijgen naargelang de prijs van ruwe aardolie stijgt. Dit treft natuurlijk ook onze watervoorziening, die samengaat met de energieproductie. Daarnaast kan men verwachten dat alle prijzen van geïmporteerde producten stijgen en aangezien we alleen de wind gratis aangeleverd krijgen, kan de consument zich een voorstelling maken van wat dit inhoudt.

Het toerisme?

Onze belangrijkste economische sector kan ook problemen verwachten. Hogere brandstofprijzen treffen direct de kosten voor lucht- en zeevaart, waardoor dit kan zorgen voor minder toeristen die toch de reis maken. Maar de sector wordt ook getroffen door de hogere importprijzen die zoals gezegd de consument in het algemeen treffen. Aruba heeft al een probleem als een van de duurste bestemmingen in de regio en deze crisis kan dit nog erger maken. Als het toerisme dan toch wordt getroffen, lijkt het ons raadzaam om niet onmiddellijk te proberen weer aan die 1,5 miljoen verblijfs-toeristen van 2025 te geraken, maar ook een debat te voeren over de huidige 'toeristische

overbevolking' die hoe dan ook de kwaliteit van het toerisme zelf aantast. We zijn heus niet de eerste toeristische bestemming die te maken krijgt met een achteruitgang in kwaliteit, waardoor men vervolgens wordt geconfronteerd met een daling in het aantal toeristen, vooral omdat die een betere optie vinden in bestemmingen met minder drukte. In dit leven zijn er twee manieren waarop men kan afschalen: je doet het zelf of je wacht totdat de realiteit van het leven dit oplegt. Dit zijn de soort vragen die in crisistijd makkelijk vergeten worden, maar die daardoor niet zullen verdwijnen...

Nu de situatie in het Midden-Oosten ons zeker zal treffen, vooral als het conflict van langere duur zal blijken, komt dan weer de vraag naar boven: hoe goed zijn we eigenlijk voorbereid op dit soort situaties? Toevallig speelt dezer dagen een debat over onze financiële situatie en het financieel toezicht daarop, vanwege het advies van de Raad van State dat is aangeleverd, waardoor het wetsvoorstel de rest van het wetgevingstraject kan gaan afleggen. Als dat proces de gebruikelijke tijd in beslag neemt, hetgeen aanzienlijk kan zijn, zou het kunnen zijn dat deze crisis al de nodige schade heeft aangericht, terwijl we eigenlijk daar dus

beter op voorbereid hadden moeten zijn... Dit is niet louter een kwestie die de toezichtwet raakt, maar ook de andere hervormingen binnen de overheid die op een slakkengangetje zijn ingezet sinds 2020 en nu ingehaald worden door de volgende crisis, terwijl de meeste zaken nog steeds niet bevredigend geregeld zijn. En hoezeer onze bestuurders de voorspoed na de coronacrisis ook bejubelen, we kunnen nu al zien hoe betrekkelijk die voorspoed is. Een groot deel van de extra inkomsten van de overheid zijn naar de schuldaflossing gegaan, zoals het hoort. En de meer dan Afl. 100 miljoen die we dit jaar als surplus op de begroting mochten verwachten, als de huidige crisis zich niet had aangediend, zal nu als sneeuw voor de zon verdwijnen. Dit vanwege het feit dat enerzijds de overheidsuitgaven zullen stijgen door de algemene prijsstijging die ook de overheid treft en anderzijds door de inkomsten die drastisch terug zullen lopen. Wellicht is dit een goed moment voor onze bestuurders om te beseffen hoe storend de eeuwigdurende discussie over het financieel toezicht is, ook omdat dit juist de gedegen voorbereiding op een volgende crisis dwarsboomt, zoals nu het geval is.

Discussie over wegonderhoud op Aruba na voorbereidingen voor koninklijk bezoek

De voorbereidingen voor het officiële bezoek van koning Willem-Alexander aan Aruba hebben op sociale media een discussie losgemaakt over het onderhoud van wegen op het eiland. Verschillende inwoners uiten online hun frustratie over de staat van sommige wegen en de manier waarop onderhoudswerkzaamheden momenteel lijken te worden uitgevoerd.



De koning bezoekt Aruba deze maand in het kader van belangrijke nationale herdenkingen, waaronder 40 jaar Status Aparte en 50 jaar van het Arubaanse volkslied en de vlag. In aanloop naar het bezoek worden op verschillende plaatsen voorbereidingen getroffen om de monarch te ontvangen.

Volgens sommige inwoners is de afgelopen dagen onderhoud uitgevoerd aan bepaalde wegen die deel zouden uitmaken van de route die de koning tijdens zijn bezoek zal afleggen. Dat heeft op Facebook vragen opgeroepen bij bewoners, die stellen dat reparaties op deze locaties snel plaatsvinden terwijl andere wegen op het eiland al

langere tijd in slechte staat verkeren.

In verschillende Facebook-groepen delen inwoners foto's van gaten en beschadigd asfalt in hun wijken. Daarbij roepen zij de overheid en de Dienst Openbare Werken (DOW) op om ook deze wegen aan te pakken. Veel reacties wijzen erop dat proble-

men met wegonderhoud al langere tijd bestaan.

Sommige gebruikers stellen dat zij al jaren klagen over gaten in de wegen in hun buurt, zonder dat er reparaties volgen. Volgens hen lijkt er nu pas tempo te komen in het onderhoud omdat er een officieel bezoek op komst is.

Andere inwoners benadrukken dat zij niets tegen het bezoek van de koning hebben, maar vinden dat wegen moeten worden gerepareerd op basis van de dagelijkse behoeften van de bevolking. Volgens hen zou onderhoud niet afhankelijk moeten zijn van een officiële gelegenheid.

Ook automobilisten wijzen op de gevolgen van slechte wegen. Volgens hen veroorzaken grote gaten in het asfalt regelmatig schade aan

voertuigen, zoals kapotte schokdempers of ophangingen, wat extra kosten met zich meebrengt voor veel gezinnen.

Niet alle reacties zijn echter negatief. Sommige inwoners vinden dat elke verbetering van de infrastructuur welkom is, ongeacht de reden. Zij hopen dat het huidige onderhoudstempo ook in andere wijken zal worden voortgezet.

Ondertussen gaan de voorbereidingen voor het koninklijk bezoek verder. Verschillende instellingen en organisaties werken samen aan de officiële activiteiten die tijdens het verblijf van koning Willem-Alexander op Aruba zullen plaatsvinden.

CAft: Aruba sluit 2025 af met sterk begrotingsoverschot, maar overheidsinvesteringen blijven achter

Aruba heeft 2025 afgesloten met een sterk begrotingsoverschot en een dalende overheidsschuld. Dat blijkt uit een evaluatie van het College Aruba financieel toezicht (CAft). Volgens de toezichthouder tonen de resultaten aan dat de overheidsfinanciën van het land zijn verbeterd, maar tegelijkertijd waarschuwt het college dat overheidsinvesteringen structureel achterblijven en dat dit aandacht vereist.

CAft presenteerde zijn beoordeling na analyse van de vierde Uitvoeringsrapportage (UR) van Aruba over 2025. Op basis daarvan concludeert het college dat Aruba heeft voldaan aan beide belangrijke begrotingsregels die zijn vastgelegd in de Landsverordening Aruba financieel toezicht (LAft).

De collectieve sector registreerde een voorlopig financieringsoverschot van Afl. 481 miljoen, wat neerkomt op ongeveer 6 procent van het bruto binnenlands product (bbp) van Aruba. Dat ligt ruim boven de fiscale norm van 1 procent van het bbp en wijst erop dat de overheidsfinanciën aanzienlijk sterker waren dan vereist.

Tegelijkertijd is de overheidsschuld van Aruba verder gedaald. Eind 2025 bedroeg de totale schuld Afl. 5,125 miljard, of 64 procent van het bbp. Dat is een verbetering ten opzichte van 69 procent van het bbp in 2024.

Volgens CAft laat deze neerwaartse trend zien dat Aruba op koers ligt om de wettelijke doelstelling te halen om de overheidsschuld vóór 2040 terug te brengen tot 50 procent van het bbp.

Hoewel de toezichthouder de positieve ontwikkeling verwelkomt, benadrukt CAft dat sterke begrotingsresultaten alleen niet voldoende zijn. Het is volgens het college ook belangrijk dat beschikbare middelen effectief worden ingezet, met name voor infrastructuur en ontwikkelingsprojecten.

De regering van Aruba zelf registreerde in 2025 een financieringsoverschot van Afl. 285 miljoen. Dat resultaat ligt aanzienlijk hoger dan eerder was verwacht. Vergeleken met de tweede begrotingswijziging van 2025 verbeterde het financiële resultaat van de regering met ongeveer Afl. 150 miljoen.

Het sterkere resultaat is het gevolg van een combinatie van iets hogere inkomsten en lagere uitgaven dan gepland. Daarnaast werd niet het volledige bedrag dat voor investeringsprojecten was begroot daadwerkelijk besteed.

De overheidsinkomsten bereikten in 2025 Afl. 1,928 miljard, een stijging van Afl. 55 miljoen ten opzichte van

2024. De inkomsten lagen bovendien ongeveer Afl. 12 miljoen hoger dan in de laatste begrotingsraming was voorzien.

Vooraf indirecte belastingen — zoals omzetbelasting en invoerrechten — presteerden sterk. Deze inkomsten stegen met Afl. 65 miljoen vergeleken met het jaar daarvoor, wat wijst op een sterkere economische activiteit.

Ook de opbrengsten uit winstbelasting namen duidelijk toe. De inkomsten uit belasting op bedrijfswinsten bereikten Afl. 248 miljoen, ongeveer 18 procent meer dan in 2024. Deze groei hangt voor een groot deel samen met gunstige economische omstandigheden.

Niet alle belastinginkomsten namen echter toe. De opbrengsten uit loonbelasting daalden aanzienlijk nadat de regering begin 2025 het belastingtarief had verlaagd. De inkomsten uit loonbelasting bedroegen Afl. 210 miljoen, Afl. 55 miljoen minder dan in 2024.

De regering had een daling van ongeveer Afl. 50 miljoen voorzien, wat betekent dat de uiteindelijke opbrengst dicht bij de beleidsramingen lag.

De totale overheidsuitgaven bedroegen in 2025 Afl. 1,628 miljard, Afl. 50 miljoen meer dan in 2024. Toch lagen de uitgaven Afl. 88 miljoen lager dan begroot, wat aanzienlijk heeft bijgedragen aan het begrotingsoverschot.

Personeelskosten bleven de grootste uitgavenpost op de begroting. In 2025 bedroegen deze uitgaven Afl. 498 miljoen, goed voor ongeveer 8,1 procent van het bbp. Dat is een stijging van Afl. 29 miljoen ten opzichte van 2024, maar nog ruim onder de maximale grens die in het begrotingskader is vastgesteld.

Het aantal ambtenaren daalde bovendien licht. Het totaal aantal voltijdsposities nam af van 3.402 in 2024 tot 3.345 in 2025.

Volgens CAft voldoet Aruba momenteel aan de personeelsuitgavennorm van maximaal 10 procent van het bbp, een regel die officieel in 2027 van kracht wordt.

Tegelijkertijd waarschuwt het college dat personeelsuitgaven zorgvuldig moeten worden beheerd. Factoren zoals loonstijgingen en een vergrijzende beroepsbevolking kunnen in de toekomst tot hogere kosten leiden.

Hoewel de financiële resultaten sterk lijken, wijst CAft erop dat een deel van het grote overschot te maken heeft met investeringsuitgaven die niet zijn gerealiseerd.

In 2025 investeerde de regering slechts Afl. 30 miljoen, terwijl Afl. 74 miljoen in de begroting was gereserveerd. Dat betekent dat slechts ongeveer 40 procent van de geplande investeringen daadwerkelijk werd uitgevoerd.

Volgens CAft gaat het hierbij niet om een eenmalig probleem, maar om een structureel patroon dat zich de afgelopen jaren herhaaldelijk heeft voorgedaan.

Verschillende factoren dragen bij aan deze vertragingen. Overheidsinstanties ondervinden vaak problemen bij projectvoorbereiding, aanbestedingsprocedures en administratieve capaciteit. Hierdoor worden investeringsprojecten regelmatig uitgesteld of veel later uitgevoerd dan gepland.

Volgens de toezichthouder moet verbetering van de planning en uitvoering van publieke investeringen een prioriteit worden voor de regering.

Daarom adviseert CAft dat Aruba een meerjarige investeringsagenda ontwikkelt. Dit plan zou moeten worden opgenomen in de eerste begrotingswijziging voor 2026. Een dergelijke strategie kan helpen om prioritaire projecten eerder te identificeren en de voorbereiding en uitvoering te verbeteren. Ook kan het bijdragen aan een effectiever gebruik van middelen die voor ontwikkelingsprojecten zijn gereserveerd.

Zonder dergelijke verbeteringen, waarschuwt CAft, zullen beleidsdoelstellingen moeilijk te realiseren zijn, zelfs wanneer voldoende financiële middelen beschikbaar zijn.

Omdat investeringsuitgaven structureel lager liggen dan gepland, adviseert CAft de regering bovendien om een deel van het begrotingsoverschot te gebruiken om de overheidsschuld sneller te verlagen. Een lagere schuld zou de rentelasten verminderen en de financiële stabiliteit van Aruba op lange termijn versterken.

In 2025 loste Aruba Afl. 535 miljoen aan leningen af, iets meer dan de Afl. 534 miljoen die oorspronkelijk was gepland. Deze betalingen omvatten Afl. 206 miljoen aan binnenlandse leningen en Afl. 328 miljoen aan buitenlandse schulden.

Een groot deel van deze aflossingen werd echter gefinancierd door nieuwe leningen uit te geven, waardoor de totale schuldreductie beperkt bleef.

CAft benadrukt dat het voortzetten van de dalende trend in de overheidsschuld essentieel blijft voor de financiële gezondheid van Aruba.

Ook de bredere collectieve sector — waaronder publieke instellingen zo-

als AZV, SVb en ATA — rapporteerde sterke financiële resultaten. Gezamenlijk boekten deze instellingen een gecombineerd overschot van Afl. 481 miljoen in 2025, iets hoger dan de Afl. 477 miljoen in 2024.

AZV rapporteerde een overschot van Afl. 112 miljoen, hoger dan zowel de begrotingsraming als het resultaat van het voorgaande jaar. SVb noteerde een overschot van Afl. 78 miljoen, mede dankzij hogere bijdragen aan pensioen- en nabestaandenverzekeringen.

Deze sterke resultaten van publieke instellingen droegen bij aan het recordoverschot van de collectieve sector.

Ondanks de positieve begrotingsresultaten benadrukt CAft dat de officiële definitie van de collectieve sector van Aruba voor 2023 en latere jaren nog moet worden afgerond.

De samenstelling van de collectieve sector bepaalt welke publieke instellingen worden meegenomen bij het berekenen van de overheidsfinanciën en de overheidsschuld.

Het Nederlandse ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft voorgesteld om de definities van de collectieve sector van Aruba, Curaçao en Sint Maarten te harmoniseren. Aruba werkt momenteel samen met CBS Aruba en Nederland om dit proces te verbeteren.

CAft dringt erop aan dat dit werk zo snel mogelijk wordt afgerond, omdat een duidelijke definitie noodzakelijk is voor een nauwkeurige rapportage van de begrotingspositie van het land.

Het college merkt daarnaast op dat er vooruitgang is geboekt in de financiële administratie van Aruba. Achterstanden in rapportages zijn aangepakt en verschillende jaarrekeningen zijn alsnog ingediend.

De jaarrekening van 2019 is aan het parlement aangeboden, terwijl de jaarrekening van 2020 is ingediend bij de Algemene Rekenkamer Aruba (ARA) voor beoordeling. De jaarrekeningen over 2021 tot en met 2024 zijn eveneens bij de ARA ingediend.

Volgens CAft vormen deze stappen een belangrijke vooruitgang in de richting van meer transparantie en beter financieel beheer.

Het fiscale vooruitzicht voor Aruba oogt volgens de toezichthouder positief, gesteund door sterke inkomsten en verbeterde economische omstandigheden. Tegelijkertijd benadrukt CAft dat de regering de overheidsfinanciën zorgvuldig moet blijven behouden en de uitvoering van investeringsprojecten moet verbeteren.

Raad van State kritisch over voorgestelde Rijkswet geschillenregeling

(CuraçaoChronicle) – De Raad van State van het Koninkrijk heeft ernstige bedenkingen geuit over een nieuw wetsvoorstel dat moet bepalen hoe geschillen tussen de landen binnen het Koninkrijk der Nederlanden worden opgelost.

De voorgestelde Rijkswet geschillenregeling heeft als doel een formele procedure vast te leggen voor conflicten tussen Nederland en de Caribische landen Aruba, Curaçao en

Sint Maarten. Dergelijke geschillen kunnen onder meer betrekking hebben op de interpretatie van het Statuut voor het Koninkrijk, toezicht op de overheidsfinanciën of andere Koninkrijksaangelegenheden.

Volgens het voorstel zouden geschillen eerst worden behandeld door een onafhankelijke adviescommissie. Dit orgaan zou de kwestie onderzoeken en aanbevelingen doen.

De Raad van State wijst er echter op dat de uiteindelijke beslissing volgens het wetsvoorstel nog steeds bij de Rijkswet zou liggen. Omdat Nederland in deze raad de meerderheid heeft, zou de adviescommissie geen bevoegdheid krijgen om bindende uitspraken te doen.

Volgens de Raad van State biedt deze constructie onvoldoende garanties voor een werkelijk onafhankelijke beslechting van geschillen. In het advies wordt gesteld dat



conflicten uiteindelijk nog steeds door een politiek orgaan worden beslist in plaats van door een onafhankelijke rechterlijke instantie.

De kritiek onderstreept de bredere discussie binnen het

Koninkrijk over de manier waarop meningsverschillen tussen de landen moeten worden opgelost en of er een sterker juridisch mechanisme nodig is om tot onpartijdige beslissingen te komen.

S&P verbetert vooruitzicht Curaçao naar positief bij bevestiging kredietrating

(CuraçaoChronicle) – Kredietbeoordelaar S&P Global Ratings heeft het vooruitzicht voor Curaçao verhoogd van stabiel naar positief, terwijl de kredietrating van het land op BBB- is bevestigd. Volgens het ratingbureau weerspiegelt dit een groeiend vertrouwen in het economisch herstel en het beheer van de overheidsfinanciën.



Het verbeterde vooruitzicht hangt samen met sterkere economische prestaties en vooruitgang bij het stabiliseren van de overheidsfinanciën na enkele moeilijke jaren. Volgens S&P heeft Curaçao geprofiteerd van het herstel van het toerisme en een verbeterde begrotings-

discipline, wat heeft bijgedragen aan economische groei en hogere overheidsinkomsten.

Met de rating BBB- bevindt Curaçao zich aan de onderkant van de zogenoemde investment-grade categorie. Dit betekent dat het land volgens internationale kredi-

etbeoordelaars in staat wordt geacht zijn financiële verplichtingen na te komen, maar tegelijkertijd blootgesteld blijft aan economische risico's.

Het positieve vooruitzicht betekent dat S&P de kredietrating in de toekomst mogelijk kan verhogen als de huidige economische

ontwikkelingen zich voortzetten. Kredietbeoordelaars passen hun vooruitzichten doorgaans aan wanneer er aanwijzingen zijn dat de financiële positie van een land op middellange termijn verbetert of juist verslechtert.

Analisten van het bureau wijzen erop dat de economie van Curaçao is hersteld door een toename van toeristische activiteiten na de pandemie. Tegelijkertijd zijn de overheidsfinanciën gestabiliseerd door fiscale hervormingen en een betere inning van belastinginkomsten.

Een sterker kredietvooruitzicht kan bredere gevolgen hebben voor de economie. Hogere ratings of een positiever vooruitzicht kun-

nen het vertrouwen van investeerders vergroten, wat mogelijk leidt tot lagere financieringskosten voor de overheid en meer investeringen.

S&P wijst echter ook op aanhoudende risico's voor de economie. Curaçao blijft kwetsbaar voor externe schokken vanwege de kleine en open structuur van de economie en de sterke afhankelijkheid van toerisme en internationale handel.

Ondanks deze risico's geeft het verbeterde vooruitzicht volgens het ratingbureau aan dat internationale analisten steeds meer vertrouwen krijgen in het voortgaande economische herstel van het eiland.

Toerisme op Bonaire blijft groeien ondanks zorgen in sector

(BES-Reporter) – Het toerisme op Bonaire blijft groeien, ondanks signalen dat het afgelopen jaar voor de sector uitdagend was. Dat zegt gedeputeerde Anthony Weber, verantwoordelijk voor onder meer financiën en economische ontwikkeling. Volgens hem laten de cijfers juist een duidelijke stijgende lijn zien.

“We hadden tot 1 januari 2025 meer toeristen dan ooit tevoren. En in januari 2026 zagen we opnieuw een stijging van vier procent,” aldus Weber.

De gedeputeerde reageerde daarmee op opmerkingen van toerismeorganisatie TCB, die eerder had aange-

geven dat het afgelopen jaar moeilijk was voor de sector. Volgens Weber heeft dat vooral te maken met interne omstandigheden en niet met het aantal bezoekers. “Voor het eiland zelf zie ik dat het toerisme floreert en alleen maar vooruitgaat,” zei hij.

Een belangrijk onderdeel van het nieuwe beleid wordt een herziening van de regels voor cruiseschepen. Tot nu toe hanteerde Bonaire een zogenoemd “one ship policy”, waarbij per dag slechts één cruiseschip mocht aanmeren. Volgens Weber leidde dat er soms toe dat kleinere schepen geen plaats kregen wanneer een groter schip de haven bezette.

Het eiland wil daarom over-

stappen op een systeem dat gebaseerd is op capaciteit. In plaats van het aantal schepen te beperken, zal de focus liggen op het totale aantal passagiers per dag. Het streefdoel ligt rond de 4.500 tot 5.000 cruisebezoekers per dag.

Volgens Weber zou Bonaire onder dit systeem bijvoorbeeld twee middelgrote cruiseschepen kunnen ontvangen in plaats van één groot schip. Dat zou beter aansluiten bij de infrastructuur van het eiland.

Daarnaast heeft het eilandsbestuur besloten het budget voor toeristische promotie aanzienlijk te verhogen. De toerismeorganisatie ontvangt eerder ongeveer 2 miljoen dollar, maar volgens Weber

ging een groot deel daarvan op aan overheadkosten, waardoor er weinig overbleef voor marketingcampagnes.

Vanaf dit jaar wordt het budget verhoogd naar ongeveer 3,5 miljoen dollar per jaar.

Weber benadrukte dat marketing essentieel is wanneer nieuwe vliegroutes worden geopend. Hij verwees daarbij naar eerdere problemen rond de JetBlue-route. “Wanneer je een nieuwe route opent, moet je ook een marketingcampagne voeren in die stad. Anders weten mensen niet eens dat ze naar Bonaire kunnen vliegen,” aldus de gedeputeerde.

Volgens Weber moet Bonaire niet proberen te concurreren

met massatoeristische bestemmingen in de regio. Hij stelt dat kwaliteitstoerisme niet automatisch betekent dat het eiland zich moet richten op luxe vijfsterrenresorts.

Volgens hem ligt de kracht van Bonaire juist in bezoekers die specifiek komen voor wat het eiland uniek maakt, zoals natuur en watersport. Activiteiten zoals duiken, windsurfen en kitesurfen behoren internationaal tot de belangrijkste trekpleisters van het eiland.

“We moeten niet proberen te concurreren met eilanden met brede stranden en hoogbouw,” aldus Weber. “Mensen komen hier voor rust, natuur en de ervaring.”